

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਸਤੰਬਰ 1-15, 1983

September 1-15, 1983

ਸੰਪਾਦਕ: ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ

ਇਹ ਪੀ ਡੀ ਐਫ ਫਾਈਲ ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ
ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਸ਼੍ਰੋਤ: ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਦਾ ਇਹ ਅੰਕ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰ

ADDRESS:

P.O. BOX 67344 STN. 'O'
VANCOUVER, B.C. V5W 3T1
CANADA

Publisher: ASIA BOOK COMPANY LTD.

Vol. 2 No. 17 Sep. 1-15, 1983

PHONE: 324-6111

THE CANADA DARPAN
PUNJABI FORTNIGHTLY

Chief Editor(Hon.): DARSHAN GILL
Editor: HARBHAJAN SINGH DEOL

ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਲੋਂ 29 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਕੰਮ ਰੋਕੋ ਅੰਦੋਲਨ ਸਫਲ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਕਾਲੀ ਜ਼ਖਮੀ — ਪਲਾਸਟਿਕ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਰਤੋਂ “ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾਓ ਸਫਲ ਰਿਹਾ”—ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ—‘ਅਨੰਦਪੁਰ ਮਤੇ’ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ‘ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ’ ਦੇ ਡਿਕਟੇਟਰ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ 29 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਰੁਕਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੰਮ ਰੋਕੋ ਦਿਵਸ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 15,000 ਮਰਦਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਡੀ. ਸੀ. ਦੇ ਦਫਤਰ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਡੀ. ਸੀ. ਦਫਤਰ ਦੇ ਬੀਬੇ ਭੰਨੇ ਤੇ ਮੇਜ਼ ਕੁਰਸੀਆਂ ਤੋੜੇ। ਇਹ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਆਖ਼ੀਰਵਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਤੁਰੇ ਸਨ।

ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ ਦੀ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਡੀ. ਸੀ. ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕੰਡਿਆਲੀ ਵਾੜ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵੱਢ ਦਿੱਤੀ।

ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਟੀਅਰ ਗੈਸ ਛੱਡੀ ਤੇ ਭੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ। ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਹੱਥਪਾਈ ਪੁਲਸ ਨਾਲ ਹੋਈ ਤੇ 70 ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਕਾਲੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ।

ਇਹ ਗਤਬਤ ਚਾਰ ਵੱਡੇ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਪੁਲਸ ਨਾਲ ਮੁਠ ਭੇੜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੋਈ।

ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਪੈਰਾ ਮਿਲਟਰੀ ਨੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਟੀਅਰ ਗੈਸ ਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਖਬਰਾਂ ਸਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 29 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ‘ਰੋਲ ਰੋਕੋ’ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੋਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਖਰੀ ਵੇਲੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲ ਲਿਆ।

ਗੋਰ੍ਹਿਪੁਰ ਦੀ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਾਲੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ ਤੇ ਬਰਛਿਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ।

ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ 5000 ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਡੀ. ਸੀ. ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਲਾਈਆਂ ਰੋਕਾਂ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਦੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਫਤਰ ਖਾਲੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ 3,000 ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ‘ਕੰਮ ਰੋਕੋ’ ਦਿਵਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਪੁਲਸ ਨਾਲ ਮੁਠ ਭੇੜ ਵਿਚ ਸੱਠ ਅਕਾਲੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ। ਦੋ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀ ਧਮਕੀ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਹੰਗਾਮਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿਚ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀ ਇਸ ਧਮਕੀ ਵਿਰੁਧ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਵਾਉਣ ਲਈ 5000 ਹਿੰਦੂ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਗੈਰ ਜੁਮੇਂਵਾਰ ਬਿਆਨ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਦਰਬਾਰ ਸਿੰਘ ਵਜਾਰਤ

ਨੂੰ ਤੋੜ ਦੇਣ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਪੀ.ਸੀ.ਸੇਠੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁਧ ਇਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਨੀਰਾਮ ਬਾਗੜੀ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਖਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਨਿਰੋਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਵੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ।

ਐਸ ਐਨ ਬਹੁਗਣਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡਿਸਮਿਸ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

3 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਭਿੰਡਰਾਂ- ਵਾਲੇ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ — ਲੌਂਗੋਵਾਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ—‘ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਵਾਂ ਸੰਤਾਂ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਤੇ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵਿਚਕਾਰ ਗਲਬਾਤ ਵਿਗੜ ਗਈ ਹੈ। ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਮੱਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ ਵਿਚ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ 15 ਮਿੰਟ ਲਈ ਮਿਲੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ‘ਟੋਹੜਾ’ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੰਦ-ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਮੀਟਿੰਗ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨਾਲ ਕੀਤੀ।

ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਨੂੰ ਤਲਵੰਡੀ ਦਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਮਿਲੇ।

ਤਲਵੰਡੀ ਨੇ ਕਿਹਾ “ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਜੇ ਵੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਮਤੇ ਲਈ ਲੜੇਗਾ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਾਂਗਾ।”

ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਮੀਟਿੰਗ 3 ਤੇ 4 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੇਵਲ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਡਿਕਟੇਟਰ ਨੂੰ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਮੱਦਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

29 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂ ਮਾਜਰਾ ਨੇ ਸ਼ਾਦੀ ਟੋਹੜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸ਼ੀਮਟੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪੰਥ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੀਮਟੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ।

ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਰਚਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਹੈ - ਇਹ ਮੋਰਚਾ ਨਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁਧ ਹੈ, ਨਾ ਧਰਮ ਵਿਰੁਧ ਤੇ ਨਾ ਫਿਰਕੇ

ਵਿਰੁਧ। ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਜੁਲਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

Bombay Sweet Manufacturer Inc.

ਬੰਬੇ ਸਵੀਟ ਮਠਿਆਈ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵੀ ਹੈ

HEAD OFFICE

4405 Main St. (at 28th Ave)
Vancouver, B.C. V5V 3R2
Ph. (604) 874-5722

ਬੰਬੇ ਸਵੀਟ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰ ਇ:

BRANCH

6545 Main St. (at 49th Ave)
Vancouver, B.C. V5X 3H1
Ph. (604) 321-1414

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੰਦ, ਤੇ ਲੜਕੀ, ਦੀ ਜਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜੀ ਰੱਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੇਨਕਾ ਰਾਧੀ ਦੇ ਚਾਰੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੰਦ ਤੇ ਉਸਦੀ ਲੜਕੀ ਯਾਵਕਾ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਏ ਜਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ।

ਅਨੰਦ ਦੇ ਲੜਕੇ ਸੁਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਜਿਸਨੂੰ ਨਿੱਕੀ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ 19 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਉਸਦਾ ਰੀਮਾਂਡ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 20 ਅਗਸਤ ਹੈ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿੱਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਸ ਨੇ ਤੰਗ ਕਰਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਇਕਥਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਾਬਕਾ

ਵਿਧਾਇਕ ਦਾ ਅਗਵਾ

ਅਤਿਵਾਦੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਰੋੜੀ ਤੋਂ ਇਕ ਸਬਕ ਐਮ ਐਲ. ਏ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ।

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਵੀਰਵਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਵਾਸ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਉਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਗਵਾਲ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹਮਾਇਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ

ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਉਹ 1977 ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਉਤੇ ਰੋੜੀ ਤੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਅਸੰਬਲੀ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਵਾਸ ਵਿਚ ਕੁਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਤੇ ਇਹ ਜਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੀ। ਅਈ. ਡੀ. ਏਜੰਟ ਹੈ?

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਗਵਾਲ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹਮਾਇਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ

ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਵਾਸ ਲਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੋੜੀ ਤੋਂ ਇਕ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੇੜਿਓਂ ਇਕ ਚਾਹ ਵਾਲੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਵਾਸ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਉਤੇ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਸ ਦੀ ਸੂਹ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਦ ਵਿਚ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਖਬਰਾਂ ਛਪਣ ਉਤੇ ਉਹਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗਾ ਇਹ ਕੀਕੁਰ? ਗੀਤ ਮੇਰਾ ਦਰਦ ਦਾ ਜਾਇਆ ਹੈ।

ਦਿਲ ਦੀ ਨੁੱਕਰ ਅਜੇ ਹਨੇਰੀ ਹੈ, ਰਾਤ ਆਪਣੀ ਹੈ ਚੰਨ ਪਰਾਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਡਾਇਰੀ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਅਰਬਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ: ਦਲ ਵਲੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ - ਖਾਸ ਰਿਪੋਰਟ:- ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਤੂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚਲ ਰਿਹੇ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਚਾਰ ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਥੋਕ ਵਪਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੜੇ ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਧਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਮ ਮਾਤਰ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਹੋਂਦਗੀ ਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਸਨਅਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਟੌਤੀ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਕਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 62000 ਛੋਟੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਘਾਤਕ ਸਿਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹੁਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਥੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਨੀਤੀ ਸਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਸਨਅਤਾਂ ਲਈ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਇਹੋ ਇਕ ਸੋਮਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬ ਕੁਝ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਜਾ ਹੈ। ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਵਪਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਨਿੰਦ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਗੜੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲੀਹ ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਲਗ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਸੌ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹੋਂਦਗੀ ਸਨਅਤ ਦਾ ਭਠਾ ਬੈਠ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਨਿਰਯਾਤ ਦਾ ਹਾਲੇ ਬਚਾਅ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਹੋਂਦਗੀ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਮਹਾਂਗਸਟਰ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਸੂਬੇ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਥੋਕ ਵਪਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚੇ ਕਾਰਨ ਆਉਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਮੁਲ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕੱਲੀ ਹੋਂਦਗੀ ਸਨਅਤ ਦਾ ਦੋ ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ ਫਰੰਟ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਾਲਤ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੋਈ ਹੈ। 1962 ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਉਨੀ ਅਤੇ ਸੂਤੀ ਕਪੜੇ ਖ਼ੀਦਣ ਵਾਲਾ ਇਕੋ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਰੂਸ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਸ਼ਤ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਯੂਰੀਆ ਵੇਚਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਵਾਲੇ ਧੜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਯੂਰੀਆ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੁਣ ਅਦਾਇਗੀ ਵੀ ਰੁਪਏ ਦੀ ਥਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਰੂਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਖਪਤ ਦੀਆਂ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦਰਅੰਦ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਧੱਕਾ ਲਗਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਰੂਸ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ 75 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਉਨੀ ਕਪੜੇ ਸਵੈਟਰ ਜਰਸੀਆਂ ਆਦਿ ਖਰੀਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਮਾਲ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਖਰੀਦਿਆ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ 40 ਕਰੋੜ ਦੇ ਵਾਧੂ ਆਰਡਰ ਵੀ ਭੇਜੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਲਗ ਭਗ ਭੋਜਿਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਨੇ ਰੂਸ ਨੂੰ 75 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਾਲ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿਰਯਾਤਕ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਮਿਹਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੂਸ ਦੇ ਖ਼ੀਦ ਵਫਦ ਦੇ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਆਉਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। ਪਰ ਤਾਜਾ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਵਫਦ ਸ਼ਾਇਦ ਆਵੇ ਹੀ ਨਾ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਨਿਰਯਾਤਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਸਕੋ ਬੁਲਾਕੇ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

ਲੁਧਿਆਣੇ ਫੋਕਲ ਪੁਆਇੰਟ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਜੇ ਐਲ ਰਹੋਜਾ ਅਤੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਏ ਐਸ ਕੁਲਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਯਾਤ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆ ਰਹੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਯੂਨਿਟ ਬੜੀ ਔਕੜ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਨਿਰਯਾਤ ਵਿਚ ਕਮੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰੀ ਬਿਜਲੀ ਕਟੌਤੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਔਕੜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿਚ ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧ ਨੁਕਸਾਨ ਉਥਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗੜਬੜ ਹਾਲਤ ਕਾਰਨ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਧਾਰ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖ਼ੀਦਣ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਔਕੜ ਪੈਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਸਨਅਤਕਾਰ ਨਵੇਂ ਯੂਨਿਟ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਦਿਲ ਛੱਡ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਕ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਫੋਨੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਇਕ ਕਾਰਖਾਨਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ ਪਰ ਬਿਜਲੀ ਕਟੌਤੀ, ਸਿਆਸੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਮਜਬੂਤ ਪਕੜ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਾਰਖਾਨਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਛੱਡ ਦਿਤੀ।

ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ, ਦੇ ਘਟੇ ਘਟ 2000 ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਪਲਾਟ ਖਰੀਦ ਲਏ ਹਨ। ਬਿਲਾਸਪਤੀ ਘਿਓ ਦੇ ਇਕ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੇ ਇਕਸ਼ਾਫ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਯੂਨਿਟ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸੀ ਪਰ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਛੱਡ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਹੋਂਦਗੀ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਬੜਾ ਭੇੜਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਹੋਂਦਗੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਆਲਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਸਿਆਸਤ ਵਾਲੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਯੋਜਨਾ ਠੁੱਸ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫਸਰ ਇਹ ਇਛਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਮਿਲੇ। ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਕੰਪਲੈਕਸ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਘਟੇ ਘਟ 5000 ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲਦਾ, ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਮਿਲਦੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਕੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵੱਧੀ ਹੁੰਦੀ।

ਬਿਜਲੀ ਕਟੌਤੀ ਛੋਟੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਬਿਜਲੀ ਕਟੌਤੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਿਜਲੀ ਕਟੌਤੀ ਕਾਰਨ ਦੁਖੀ ਹਨ। ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਤੋਂ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਨਅਤਕਾਰ ਪੁਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਾਟਾ ਲਾਭ ਵਿਚ ਬਦਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣ ਸਕੇ। ਪੰਜਾਬ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ੍ਰੀ ਐਨ. ਐਸ. ਵਸੰਤੂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਜਟ ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਕਮ ਬਿਜਲੀ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਚਾਲੂ ਹੋਣ ਵਿਚ ਦੇਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ 300 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 350 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤਕ ਵਾਧੂ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ 1999-2000 ਦੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ 45497 ਮਿਲੀਅਨ ਯੂਨਿਟ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕਿ 1992 ਮਿਲੀਅਨ ਯੂਨਿਟ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੜੀ ਘਟੀਆ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸਨੇ ਨਵੇਂ ਸਨਅਤੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਲੈਵੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੈਵੀਆਂ ਦੀ ਰਕਮ 425 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਵਾਟ ਦੇ ਗਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬਣਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ 1400 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਵਾਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ 600 ਰੁਪਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਵਜੋਂ ਕਰਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ ਜੋ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਪਿਛੋਂ ਵਾਪਸ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਐਲ ਟੀ ਚਾਰਜ 155 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 250 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਔਂਚ ਪੀ (ਕੇ ਡਬਲਯੂ) ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ 40 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 225 ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਅਰਜੀਆਂ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਮਸਾਂ 20 ਅਰਜੀਆਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਨਵੀਆਂ ਲੈਵੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਉਤੇ ਇਕ ਭਾਰੀ ਚੋਟ ਦੇ ਤੁਲ ਹਨ। ਸਨਅਤਕਾਰ ਬੜੀ ਸ਼ਿੰਦਤ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਸਨਅਤ ਬਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਯੂ. ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਿਲਾਈ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਦਾ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅਤੇ ਬਾਈਸਾਈਕਲ ਖੋਜ ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਜ਼ਿਲਾ ਸਨਅਤ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਸ੍ਰੀ ਪੀ. ਡੀ ਸ਼ਰਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਉਤੇ ਲਗਭਗ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲਾਗਤ ਆਵੇਗੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਅਤੇ ਬਰਮਾ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੁਨੇਹੜੇ

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਦਿਲਾ ਬੋਲ ਦੇ ਦੋ ਅੱਖਰ, ਕੋਈ ਲਿਖ ਲਵੇ ਸੁਨੇਹੜੇ, ਓਧਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਚਿੰਨੀਆਂ ਪੁਚਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਜਾ ਦਸ ਦਵੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ, ਇਹ ਆਖਰੀ ਸੁਨੇਹੜੇ। ਹੋ ਕੁਝ ਪਲਾ ਲਈ ਹੀ, ਚਿੰਨੀ ਲਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਖੋਸ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਹੁਣ ਇਹ ਕੋਈ ਅੰਤਲੇ ਦੀਦਾਰੇ। ਇਹ ਨਿੱਤ ਦਾ ਭਿਖਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮੁੜ ਸਤਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਇਕ ਤੋਰੀ ਦੀਦ ਬਾਝੋਂ, ਅਟਕੀ ਰਹੇ ਨਾ ਹਿਚਕੀ। ਮੁੜ ਮੁੜਕੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅੰਡੀਆਂ ਘਿਸਾਉਣ ਵਾਲਾ।

ਹੈ ਆਖਰੀ ਖੁਆਹਿਸ਼, ਤੇਰੇ ਦਰ ਤੇ ਹੋਵੇ ਸਿਜਦਾ। ਕਾਸ਼ ਇਹ ਸੁਣ ਲਵੇ ਕੋਈ ਅਰਬੀ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਮੇਰੇ ਮਰੇ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ, ਤੂੰ ਘਰ ਨਾ ਮੇਰੇ ਆਈ। ਕਿਹੜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਓਥੇ, ਤੈਨੂੰ ਬਿਠਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਜੇ ਹੋਸਕੇ ਤਾਂ ਲਾਂਬੂ, ਤੂੰ ਆਪ ਆ ਕੇ ਲਾਵੀਂ। ਅੱਜ ਤਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਲੱਗੀਆਂ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਤੂੰ ਆਪ ਆ ਵਿਰਾਈ, ਰੋਂਦਾ ਮੇਰਾ ਨਿਆਣਾ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੁਣ, ਲੱਗੇ ਸੁਨਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਕੋਈ ਵੇਣੁ ਹੋਰ ਪਾਲਉ, ਤੂੰ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਗਾਈਂ। ਮੈਂ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੈਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਸੁਨਾਉਣ ਵਾਲਾ।

United Realty Ltd.

3879 Oak Street, Vancouver, B.C. V6H 2M6

■ BUYING

■ SELLING

Free Evaluation For Your Property Call Any Time Without Any Obligation.

Malkit Dhami, M.A. (Eco.)

Res.879-1273 Pager 524-8581, #2229

Office. 736-3831

Sunlife

OF CANADA

Get Your Life in Shape

Mohinder Singh Gill
B.Comm., M.B.A., C.G.A.

Life Under Writer

700 Royal Center (Box 11112)

1055 W. Georgia St., Vancouver,

B.C.

V6E 3P3

Do You Have a Key-Person in Your Business?

What would happen if you lost that person? Insure your reco very

Call: Off.682-8441 Res.433-1684

ਪੰਜਾਬ ਦਰਪਣ

ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਹੋਣ — ਬਰਨਾਲਾ

ਰੋਪੜ—ਸ਼ੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਇਥੇ ਸ਼ੁਰੂਲਿਭ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਜੋ ਪਾਟ ਪਾ ਕੇਕ ਰਾਜਸੀ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਜ ਖੁਲ੍ਹ ਸਕੇ।
ਸ. ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਇਹ ਫਿਰਕੂ ਲੀਹਾਂ ਤੇ ਪਾੜਾ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਐਮ. ਪੀ. ਤੇ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਪਾਥੀ ਨੇ ਐਡਰੈਸ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਢਾਂਚਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ—ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ 1984 ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਢਾਂਚਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਵਿਚ 10+2 ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 11ਵੀਂ ਅਤੇ ਬਾਰਵੀਂ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ।
ਡੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਕਾਲਜ) ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਜਮਾਤਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ।

ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਾ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਵਰਗਵਾਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ 22 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਉਮਰ 70 ਸਾਲ ਸੀ।
ਉਸਦਾ ਸਸਕਾਰ ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ 1960 ਵਿਚ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਜਨਮਿਆਂ ਦੀ ਟਿਕਟ ਤੇ ਜਿਤਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਗਿ. ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ੋਕ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜੇ ਹਨ।

ਹਾਕੀ ਵਿੱਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਪਾਕਿ ਮੁਹਰੇ

ਕੁਲਾਲੰਪਰ—ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਨੀਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਨੂੰ 4-2 ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਦੂਜੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਨੂੰ 2-0 ਤੇ ਹਰਾਇਆ।

ਇਪਾਨਾ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਬਜਟ ਖਿਲਾਫ ਡਟ ਜਾਣ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਨਾਮ ਸਹੋਤਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਪਾਨਾ ਵਲੋਂ 31 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਨਿਊਵੈਸਟ ਮਿਨਸਟਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੀ. ਸੀ. ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਜਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਪਾਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਿੰਦਰ ਮਾਹਲ ਨੇ ਬਜਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਿੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ। ਚਿਨ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਕੋਲ ਨਸਲਵਾਦ ਅਤੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Nash N.S. Gill

Barrister & Solicitor
Notary Public
Personal injury & I.C.B.C
claims, Divorces,
Immigration, Estates &
Criminal
ਕਾਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲੱਗ ਜਾਣ, ਨਾਲ ਇਨਸੂਰੈਂਸ ਦੇ ਕੇਸ ਤੇ ਡਾਈਵਰਸ-ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਕੇਸ ਆਦਿ ਹੈਂਡਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੁਨ ਕਰੋ

Bus. 853-9322
Res. 826-8207
New Office located at :
33232 South Fraser Way
Abbotsford, B.C.

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਜੋ ਕਿ ਸਰੀ ਵਿਚ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 23-ਜੁਲਾਈ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਕ ਆਰ. ਸੀ. ਐਮ. ਪੀ. ਦੇ ਕੋਨਸਟੇਬਲ ਨੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੱਡਬੀਤੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁੰਨ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਤਜਰਬੇ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਖਤ ਲੋੜ ਹੈ।

ਹੈਨਾਂ ਜੈਨਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮਨ ਰਾਈਟਸ ਬਰਾਂਚ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਾਂਚ ਦੇ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜਿਮ ਰਾਬਰਟਸ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਕੈਥੋਲਿਕ ਪਾਦਰੀ ਹਨ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਜ਼ਬਰ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕਨੇਡੀਅਨ ਫਾਰਮ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਬੀ. ਸੀ. ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ।

I.W.A. ਦੇ ਟੈਰੀ ਸਮਿਥ ਅਤੇ ਬੀ. ਸੀ. ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਲੇਬਰ ਦੇ ਡੇਵਿਡ ਰਾਈਸ ਨੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਸੇਲੇਡੋਰੇਟੀ ਗੱਠਜੋੜ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿਤਾ।

‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪਾਠਕ ਬਣਾਓ।

ਨਵ-ਵਿਆਹੁਤਾ ਫਾਹੇ ਲਾ ਦਿਤੀ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੜੇ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ ਜਗਰਾਉਂ। ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਫਤੇਹਗੜ ਕੋਰੋਟਾਣਾ ਵਿਖੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਵ-ਵਿਆਹੁਤਾ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਲਟਕਾਕੇ, ਕਤਲ ਕਰਕੇ, ਚੁਲ੍ਹੇ-ਚੌਕੇ ਵਿਚ ਬਿਠਾਕੇ, ਉਤੇ ਕਾਲਾ ਤੇਲ ਪਾਕੇ ਸਾੜੇ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਦਿਲਚਿਰਵੀਂ ਵਿਸਥਾਰਕ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਹੈ।
ਜਸਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲਟਕਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹੂਰੇ ਬਚਿਤਰ ਸਿੰਘ ਦੀਡਸਾ ਸੋਸ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਪਤੀ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨਨਾਣਾ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਜਸਮੇਲ ਕੌਰ ਵਲੋਂ ਇਨੀ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗੋੜ ਦੀ ਹੱਡੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਫਿਰ ਵਰਾਡੇ ਦੀ ਛੱਤ ਨਾਲ ਰੱਸਾ ਪਾਕੇ ਫਾਹੇ ਲਟਕਾ ਦਿਤਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਜਦ ਘੰਡੀ ਨਾ ਟੁੱਟੀ ਤਾਂ ਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਾਏ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨੇ ਲੱਤਾਂ ਤੋਂ ਫੜਕੇ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਜੋਰ ਦੀ ਝਟਕਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਛੱਤ ਦੀ ਸ਼ਤੀਰੀ ਦਾ ਵੀ ਜੜਾਕਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਇਸ ਕਤਲ ਨੂੰ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਪੇਕੇ ਦੋਹਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਹਾਲੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਦਾਜ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੜੇ ਨਾ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਉਸਦੀ ਜੀਵਣ ਤੰਦ ਹੀ ਤੋੜ ਦਿਤੀ ਗਈ।

ਲੱਤ ਇਕ — ਪਰ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਕੇ ਲੰਡਨ ਪੁਜਾ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੁੱਟਰ ਕਲਾਂ ਦੇ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਇਕ ਲੱਤ ਨਾਲ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਕੇ ਹੁਣ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪੁਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ 17 ਜੁਲਾਈ 1982 ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਘਰੋਂ ਗਿਆ ਜਦ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਬਾਈਲੈਂਡ, ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ ਸਾਊਥ ਕੋਰੀਆ, ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਜਾਪਾਨ, ਅਮੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਆਇਆ ਹੈ ਹੁਣ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਅਫਰੀਕਾ ਮਿਡਲ ਈਸਟ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਭਾਰਤ ਪਰਤੇਗਾ ਫਿਰ ਇਥੋਂ ਫਿਜੀ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੇਗਾ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਫੁੱਟ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਚ ਅੜਿਕਾ

ਮੁਕਤਸਰ, ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਰਘੂਨੰਦਨ ਲਾਲ ਭਾਟੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਸਾਡੇ ਸਰਹਦੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਮੁਠ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਖਤਰਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਭਾਟੀਆ ਇਥੇ ਨਵੀਂ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਕੇਵਲ ਰਾਜਸੀ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਅਜੇਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਵੱਧ ਸੇਵਾ ਕਰੇਗਾ ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇ ਦੇਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜੇਕਰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਜਾਵੇਗਾ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੱਥ ਮਜਬੂਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਭਾਟੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਉਪਰੰਤ ਪਹਿਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮੁਕਤਸਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਮਨੁੱਖ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗਏ ਅਤੇ ਹੁਣ ਰਾਜਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮੁਕਤਸਰ ਵਰਗੇ ਪਵਿਤਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰੀ ਉਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਦੋ ਸਾਲ ਅਮਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਜ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਦੇ ਦਰਬਾਜ਼ੇ ਸਦਾ ਖੁਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਭਾਟੀਆ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬਾਗੀ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਾਫੀ ਘਟੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਤੌਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਜਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਫੁੱਟ ਇਸ ਵਿਚ ਦੇਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਾਰਜ-ਕਾਰਨੀ 3,4 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ‘ਰਾਏ ਆਮਾ’ ਕੇਦਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਨਵੀਂ ਕਾਰਜ ਕਾਰਨੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਤਫ਼ੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਨਿਧਤਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕੰਧਾ ਮਿਲਾਕੇ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੇਵੇਗੀ — ਭਾਟੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਲੋਕੋਵਾਲ ਨਾਲ ਮਿਲਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।

ਮਹਿਤਾ ਚੌਕ ਦੀ ਰੀਪੋਰਟ ਰਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

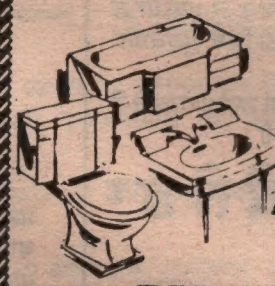
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ - ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਮਹਿਤਾ ਚੌਕ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ ਪਾਤਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰੀਪੋਰਟ ਰਲੀਜ਼ ਕਰੇ।
ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਬਰਸੀ ਉਤੇ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਸਟਿਸ ਪੀ. ਐਸ. ਪਾਤਰ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਰੀਪੋਰਟ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਰੂਰ ਹੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਡਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਰੀਪੋਰਟ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਾਵੇਗੀ।

DO YOU NEED PLUMBING OR ELECTRICAL SUPPLIES AND SERVICE FOR NEW HOMES OR FOR RENOVATIONS

WE DO NEW HOME PLUMBING ALSO
CONTACT:

PAUL'S

PLUMBING & ELECTRICAL SUPPLY

4774 Main Street, (At 32nd.)

Vancouver, B.C.

PH: 872-3118 (Supply)

872-7227 (Service)

"Free customer parking at rear" OPEN SUNDAYS

JIM PATTISON

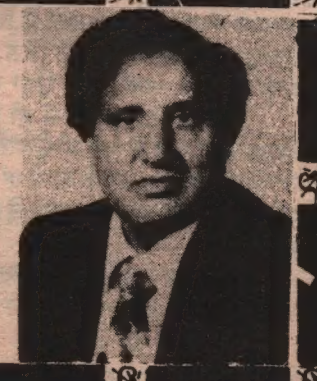
ON MAIN

SERVICE AFTER SALE

PARLAD GILL

BUS. 879-4233 3434 MAIN ST. VANCOUVER, B.C. RES. 435-1834

ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਸਟੋਕਸ ਚੈਕਨਾਂ, ਟਰੱਕ, ਬੈਨਾਂ ਅਤੇ 4x4 ਲਿਮੋ ਡੈਟ ਲਈ ਰੁਹਾਣੇ ਜਾਣੇ ਪਹਿਚਾਣੇ ਸੇਲਮੈਨ ਨੂੰ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੁਨ ਕਰੋ

THE CANADA DARPAN FORTNIGHTLY P.O. BOX 67344 STN 'O' Vancouver, B.C.

Chief Editor(Hon.): DARSHAN GILL
Editor: HARBHAJAN SINGH DEOL

‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਈ ਲੇਖਕ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਐਡੀਟਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਬੀ. ਸੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕ

ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬੀ. ਸੀ. ਵਿਚ ਸੋਕਰਡ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵਈਆ ਘਿਰਣਾ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਵੱਡੇ ਧਨੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਇਹ ਛੁਪਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਰੇ-ਆਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜਿਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਏਸੇ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਬਜਟ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਕ ਲੋੜਾਂ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਤੇ ਸ਼ਿਧਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਬਹਾਨਾ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਬਚਤ’ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬੀ. ਸੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ‘ਬਚਤ’ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਰਾਹ ਲੱਭਿਆ ਹੈ ਉਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਮਰ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਪਾਹਜਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਪਰਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਤਾਂ ਵੱਲ ਪੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਵਿਹੁਣੇ ਕਰਕੇ ‘ਵੈਲਫੇਅਰ’ ਵੱਲ ਪੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਖਤਮ ਕਰਕੇ 50 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ‘ਬਚਾਏ’ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਅਮੀਰਾਂ ਤੇ ‘ਸਕੈਸ਼ਨ ਡਿਊਟੀ’ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਬੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ — ਭਾਰਤੀ, ਇਤਾਲਵੀ, ਗਰੀਕ, ਚਾਈਨੇਜ਼ ਆਦਿ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਸ਼ਿਧਾ ਛਾਪਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ। ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਚੋਣ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੋਕਰਡ ਦੀ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਏਸੇ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਚਾਹੀਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਜੋ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ।

ਸੋਕਰਡ ਸਰਕਾਰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਮਾਲਕ ਹੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਨਖਾਹ ‘ਫਰੀਜ਼’ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ — ਜੋ ਵਰਕਰ ਕੋਲ ਖਰਚਣ ਲਈ ਪੈਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਖਰਚ ਕਿਵੇਂ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਫੈਲਾਓ ਕਿਵੇਂ ਵਧੇਗਾ? ਇਕੱਲੇ ਮਾਲਕ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਬੇਦਿਲਾ ਕਾਮਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਗੁੰਝਲਾਂ ‘ਚ ਫਸੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੋਂ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ?

ਕਾਨਫਰੰਸ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਲਾਂ ਵਿਚ ਜੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਤੀਰਾ ਨਾ ਬਦਲਿਆ ਤਾਂ ਲੰਬਰ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ‘ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ’ ਵਧਣ ਦੀ ਥਾਂ ਘਟੇਗੀ।

ਇਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀ ਸੂਬੇ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇਵਾਂ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੋਕਰਡ ਸਰਕਾਰ ਹੈ।

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’

‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੇ ‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਨੂੰ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ 15 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਾਡੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਖਾਸਕਰ ਐਡਮਿਟਨ. ਕੈਲਗਰੀ ਤੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਜੋ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਜੀਵਨਸਾਥੀ ਬਣਕੇ ਤੇ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਚੰਦੇ ਭੇਜ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਦਿਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਣੀ ਹਾਂ।

ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵੀ ਰਿਣੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਬੋਲੀ ਸਮਝ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਉਨਤੀ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਾਬਲ ਹੋ ਸਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੱਕ ਵਧੀਆ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਲੇਖ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੀਏ ਤੇ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੱਕ ਪੁਚਾ ਸਕੀਏ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ ਵੀਰਾਂ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦੋ ਪਲ ਹੀ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ, ਚਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਚਿੰਦਗੀ ਦੇ, ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਤਾਣ ਲੈ ਜੇ, ਗਰਦਨ ਨੂੰ ਜੇ ਉਠਾ ਲੈ।

ਮੇਨਕਾ ਅਕਬਰ ਅਹਿਮਦ ਡੰਪੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰੇਗੀ ? ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਇੰਦਰਾ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ

—ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਤੂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ— ਸੰਜੇ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜੰਮੂ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੰਮੂ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਜੋ ਵੋਟ ਸਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਇਕਾ ਵਿਰੁਧ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਵਾਰ ਇਕਾ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸ: ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਤਲ ਦੀ ਘਟਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰੇ ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਚੋਣ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਦਿਨੀਂ ਦੌਰੇ ਤੇ ਜਾਣ ਪਹਿਲੇ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਲਈ ਰੁਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਲਈ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗਗਨ ਭਾਈ ਬਰੈਟ ਵੀ ਸਨ।

ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਫਿਰਕੂਭਾਤਰੀ ਨਾਲ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਵਿਰੋਧੀ ਰੰਗ ਦਿਤਾ। ਇਕਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਦਵਾਤ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾਭ ਹੈ। ਇੰਦਰਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਸਲਾ ਅਗਲੀ ਚੋਣ ਤਕ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ।

ਅਮਨ ਮਾਰਚ ਦੇ ਮੰਤਵ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੇਨਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਨਭਵ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਕਿਹੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਭਾਵੇਂ ਤੋਰ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਣਾਅ ਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਆਈ ਹਾਂ।

ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੇਅਰ ਨੂੰ ਅਮਨ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਹੁਕਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਾਰਚ ਕਰਾਂਗੀ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਾਊਸ ਸਵਦਰ ਜੰਗ ਲੇਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਅਮਨ ਮਾਰਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਥੇ ਵੀ ਅਮਨ ਮਾਰਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਮਨ ਮਾਰਚ ਕਰਾਂਗੀ ਉਸੇ ਦਿਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਾਊਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਅਮਨ ਮਾਰਚ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਅਸਲਫਤਾ ਲਈ ਅਪੰਜੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੇਨਕਾ ਨੇ ਅੱਜ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਤਾ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਸੈਕਟਰ 35 ਦੇ ਇਕ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਥੋੜੇ ਜੇਹੇ ਆਰਾਮ ਲਈ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਟਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੇਨਕਾ ਨੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਠਹਿਰਣ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਰਚ ਦੇ ਨੇਤਾ ਤੇ ਵਰਕਰ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਹੋਏ।

ਮੇਨਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਚੱਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਉਥੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੰਜਰਵੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੋ ਮੰਚ ਦੇ ਕਿਰਆਵਾਦੀ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ। ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਹੀ ਲਿਆ। ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਡਿਊਟੀ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਟਾਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਦੀ ਗੰਜਰਵੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਥੇ ਪੁਲਸ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੇਨਕਾ ਦਾ ਸੰਜੇ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੈਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵਧੇਰੇ ਸਨ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਿਖਕੇ ਲਿਆ। ਮੰਚ ਦੇ ਕਿਰਆਵਾਦੀ ਰਘੂ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਿਖ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੇਨਕਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਵਣੀ ਦਿਤੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਬਦਲੀ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਹ ਵਾਪਸ ਦਿੱਲੀ ਪਰਤ ਜਾਣਗੇ।

ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ ਸੈਕਟਰ 32 ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਤੀ ਵੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਧੀਨ ਇਕ ਵਫਦ ਤੇ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਇਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦਿਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਧਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਨਕਾ ਅਕਬਰ ਅਹਿਮਦ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸੰਪਰਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਕਦਾ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਤਹਿ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਯੂਥ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਚਰਚੇ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਹਿੰਦ ਦੀ ਸੀਟ ਯਕੀਨੀ

ਨਿਯੁਕਤਕ—ਦੇਸ਼ੀਆਠ ਗਰੁਪ ਵਲੋਂ ਸੁਰਰਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਹਿੰਦ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹ ਬਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿੰਦ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ 15 ਮੈਂਬਰੀ ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੀਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਹਿੰਦ ਇਕ ਜਨਵਰੀ 1984 ਤੋਂ ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇਗਾ। ਇਹ ਸੀਟ ਸ਼ਾਹਰਫ ਵਲੋਂ ਖਾਲੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਪੰਜ ਗੈਰ-ਸਥਾਈ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਚੋਣ 20 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ 38ਵੇਂ ਅਜਡਾਸ ਦੌਰਾਨ ਹੋਵੇਗੀ।

ਫ਼ਾਸਲਾ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਨਾ ਕਰ ਲਿਆ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਸਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ ਇਸ ਦਾ ਗਮ ਨਹੀਂ ਗੀਤ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਵਸਦੇ ਰਹਿਣਗੇ

ਜੱਜ : ਤੁਸੀਂ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ?
ਚੋਰ : ਜੀ ਹਾਂ ਮੈਂ ਭੁੱਖਾ ਸੀ।
ਜੱਜ : ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਖਾਣਾ ਚੁਰਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨੱਟ ਕਿਉਂ ਚੁਰਾਏ ?
ਚੋਰ : ਹਜ਼ੂਰ ! ਮੈਂ ਇੰਡਰਦਾਰ ਆਦਮੀ ਹਾਂ, ਬਗੈਰ ਬਿਲ ਚੁਕਾਏ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ।

WARIS JEE NANIK JEE ACADAMY وارث جی نانک جی اکیڈمی

(30 WARIS ROAD SHEIKHUPURA (PUNJAB) PAKISTAN

25-7-83

ਪਿਆਰੇ ਸੱਜਣ ਗੁਰਚਰਨ ਜੀ!

ਸੁਖੀ ਵਸਦੇ ਰਹੋ। ਬਾਬੀ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਥਾਨ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮਾਰੂਫ ਬਚਰਗ ਸ਼ਾਇਰ ਸਯਦ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਹੁਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਿਆਦਤੀਆਂ ਕੁਝ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਨ ਲਗੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਲ ਕੇ ਇਸ ਪਿਰ ਹਾ ਦੀ ਬੁਲੀਏ ਰੱਖੀ - ਲੰਦਨ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਜੱਥੇ ਦੇ ਸਰਬਰਾਹ ਸਰਦਾਰ ਆਰ. ਐਸ. ਮੁਨੀਰਾ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਨਨਕਾਨਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਤੇ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚਾਹ ਪੀਤੀ ਤੇ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ, ਫੇਲ ਇਲਮ ਅਮਲ ਤੇ ਫਰਮੂਦਾਤ (ਗੁਰਵਾਕ) ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਣਾ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਚਰਗ ਹਸਤੀ ਦਾ ਖੁੱਲ ਖਲਾ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗੇ। ਅਸਾਂ ਉਹਨਾ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਕਰਾਂਗੇ ਤੇ ਇਲਮੀ ਅਦਬੀ ਤੇ ਸ਼ਾਇਰ ਦੇਸਤ ਹੋਣ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਅਰਜ਼ੂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਿਲਸਲੇ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਕੁਝ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅਗਰ ਕੋਈ ਤਹਿਰੀਰ ਮੁਕਾਲਾ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਅਜੇਹੀ ਸ਼ੈਲ

ਹੋਵੇ ਜੀਹਦਾ ਤੁਅਲਕ ਮਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਓਹ ਸਾਨੂੰ ਛੇਤੀ ਭੇਜੋ। ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਇਹਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਨਵਾਦਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀ ਜੀਨਤ ਬਣਾਵਾਂਗੇ। ਇਹਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਬੜੇ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੀਹਦੇ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਬਚਰਗਾਂ ਦੇ ਇਕਵਾਲ (ਮਹਾਂ-ਵਾਕ), ਇਵਾਲ ਇਲਮ ਤੇ ਅਮਲ ਫਰਮੂਦਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜ ਇਸ ਰਾਹ ਭੁਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਰਾਹ ਰੋਸ਼ਣ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਹਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਗਰ ਮਾਲੀ ਇਮਦਾਦ ਵੀ ਕਰਸਕੋ ਤਾਂ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਬਲਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਨਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ। ਆਗਿਆ ਦੇਵੋ। ਰੱਬ ਰਾਖਾ।

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ
ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਰ ਸੀਰਾਜੀ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਾਰਸ ਜੀ ਨਾਨਕ ਜੀ ਅਕੈਡਮੀ
30 ਵਾਰਸ ਰੋਡ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ

ਅਸੀਂ ਲੇਖਕ ਮਿਤਰਾਂ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਸਜਣਾਂ ਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਕੈਡਮੀ ਦੀ ਜੋ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਣ; ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨ।

ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ —

1. ਨਾਵਲ, ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀ
ਸ਼ਹਾਦਤ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ
ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

2. ਅਮਰਜੀਤ ਸੂਰੀ ਦਾ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਾਰੇ ਲੇਖ

3. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਘੋੜਾ ਦਾ
ਲੇਖ

4. ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਿਲੋਂ ਦਾ ਲੇਖ

ਮੱਧ-ਕਾਲੀ ਚੋਣਾਂ ?

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ - ਮੱਧ-ਕਾਲੀ ਚੋਣਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਲਦੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਦੋ ਇਸ਼ਾਰੇ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਤੌਰ ਤੌਰ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਭੱਤੇ, ਤਨਖਾਹ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿਲ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਲਾਂ ਉਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਹਿਮਤ ਸਨ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਕਵੈਂਟਰੀ—16 ਤੋਂ 18 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ ਇਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰੇਗੀ

ਜਲੰਧਰ—ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰੇਗੀ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

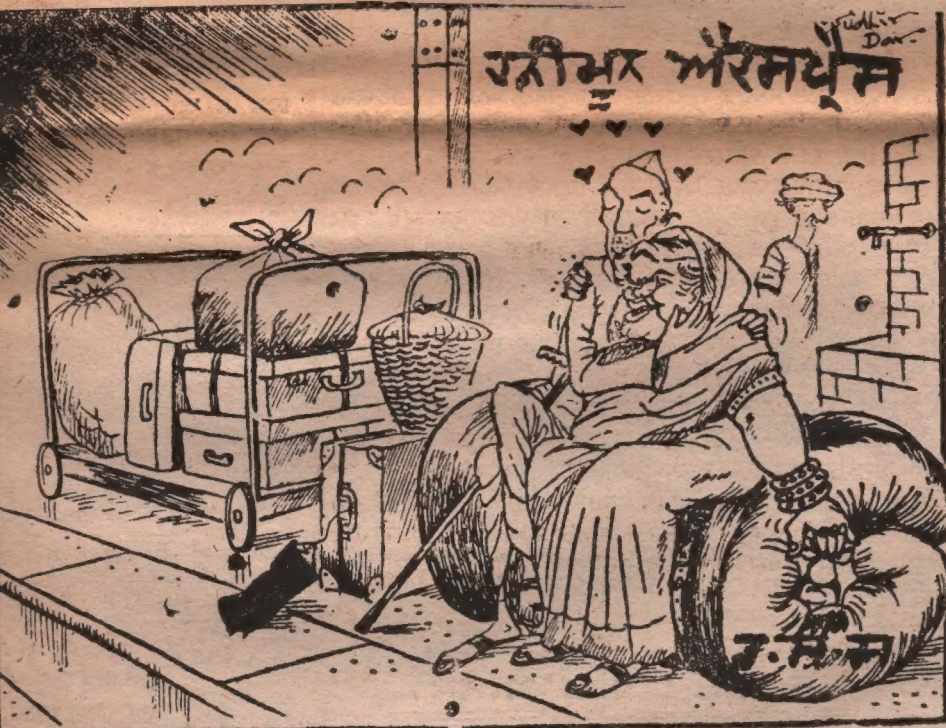
ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਲਈ ਰਿਆਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਬ ਮੁਕਰਜੀ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਲਗਾਉਣ ਤੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਚਾਂਸਲਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ—ਸਾਬਕਾ ਵਜ਼ੀਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਚਾਂਸਲਰ ਚੁਣੇ ਗਏ

"ਜੱਟੀ ਅੱਡੀਆਂ ਕੂਚਦੀ ਮਰ ਗਈ
ਬਾਕਾਂ ਨਾ ਬਣੀਆਂ" (ਲੋਕ ਗੀਤ)

ਭਾਜਪਾ - ਲੋਕ ਦਲ ਗਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ

ਵਾਜਪਾਈ ਵੀ ਚੇਅਰਮੈਨ - ਚੌ: ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰ. ਏ. ਸ਼ੀ. ਵਾਜਪਾਈ, ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਅਲਾਇੰਸ (ਐਨ ਡੀ ਏ)

ਭਾਰਤ ਦਰਪਣ

ਵੋਟਾਂ 18 ਸਾਲ ਦੇ ਪਾ ਸਕਣਗੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 18 ਸਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਫਿਰ ਗੜਬੜ ਸ਼ੁਰੂ

ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਆਸਾਮ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ

ਗੁਹਾਟੀ—ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਵਲੋਂ 29 ਅਗਸਤ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਦਿਨ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਸਾਮ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਦਿਨ ਲਈ ਮੁਕੰਮਲ ਹੜਤਾਲ ਰਹੀ। ਇਦਰਾ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ

ਪਟਨਾ—ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਜ਼ਬਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਗਾਯਾ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜ਼ਬਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਨ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਉਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਤਸੱਦਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਲੁੱਟ ਖਸ਼ੋਟ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ। ਗਾਯਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਤਕੀਆ ਵਿਚ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸਾੜ ਦਿਤੇ, ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਦ ਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ। ਦੋ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਉਜ਼ਰਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦਾਜ ਵਾਪਸ ਮੁੜਾਇਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਨ. ਜ. ਸ.)—ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ, ਜਨਵਾਦੀ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ, ਟੇ ਸਭ ਤੋਰ ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਅਜ ਇਕ ਲੜਕੀ ਦਾ ਦਾਜ ਵਾਪਸ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਬੀ ਬੀਰ ਕਲਸੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਾਈਆਂ ਜਨਤਕ ਰੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਖ ਵਖ ਇਸਤਰੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦਾਜ ਦੀ ਲਾਹ-ਨਤ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕ ਰਾਇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸ਼ਲਾਜਿਆ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਦਾ ਲੜਕਾ ਨਿੱਕੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ—ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਲੜਕੇ ਸੁਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਪੁਰ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ 29 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਰੀਮਾਂਡ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। 13 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਨੇ 1411 ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜੀਆਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਭਾਰਤ ਨੇ 1982-83 ਵਿਚ 1411 ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੋਸੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 1981-82 ਵਿਚ 1681 ਅਤੇ 1980-81 ਵਿਚ 1712 ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਪੱਥਰ ਵਾਂਗਰ ਤਾਕਤ ਕਦੇ ਲੁਕੇਵੇ ਨਾ,
ਕਲਮ ਵਾਂਗਰਾਂ ਕਰੋ ਉਜਾਗਰ ਹਸਤੀ ਨੂੰ।

NATIONAL LIFE OF CANADA EST. 1899

SATNAM SINGH JOHAL

- Group Insurance
- Life Insurance
- Mortgage Insurance
- Children's educational Plans
- R R S P
- Family indexed inflation Plans

ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ, ਮਾਰਗੇਜ ਬੀਮਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਕੀਮ ਬੀਮਾ, ਰਜਿਸਟਰਡ ਰੀਟਾਇਰਡ ਸੇਵਿੰਗਜ਼ ਪਲੈਨ.... ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਨਲ ਸਲਾਹ

Bus. 685-1041
Res. 435-9141

JOHAL'S

Collision Repairs Ltd.
12051 - 86th Avenue Surrey, B.C.
V3W 3H7

COMPLETE AUTO BODY &

ਧਾਰਮਿਕ

ਦਰਪਣ

ਗੁਰਮੰਤਰ, ਰਾਗਮਾਲਾ ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਬਾਰੇ ਇਕ ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੇ ਪਾਏ ਭੁਲੇਖੇ ਬਾਰੇ ਮਤਾ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

(ਪਰੋਸ ਰਲੀਜ਼)

ਮਿਤੀ :- 26 ਅਗਸਤ, 1983

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਭਾਈ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਗਰੀਬ" ਕੋਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਆਏ। ਆਪ ਕਾਫੀ ਚੰਗੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਚੰਗੇ ਪਰਸਨੈਲਟੀ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਖੇ ਤਕਰੀਬਨ 3 ਹਫ਼ਤੇ ਕਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਿਭਾਇਆ। ਕਥਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਉਲਟ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਕਹੀਆਂ, ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਦੁਵਾਜ਼ ਪਾਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ :-

1. ਨਾਮ ਮੰਤਰ ਗੁਰ ਮੰਤਰ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ, "ਵਾਹਿਗੁਰੂ" ਸ਼ਬਦ ਨਾਮ ਮੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਸਮੇਂ "ਵਾਹਿਗੁਰੂ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਾਮ ਮੰਤਰ ਕਹਿ ਕੇ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਗਲਤ ਹੈ।

2. ਰਾਗਮਾਲਾ ਬਾਰੇ ਕੋਵਲ ਵੰਟਾਂ ਨੂੰ ਮੱਧੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਹ ਖਿਆਲ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਨਾ।

3. ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀ ਭਾਵੇਂ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਏ, ਭਾਵੇਂ ਨਾ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਠੀਕ ਹੋ। (ਇਤਿਆਦਿਕ ਭੁਲੇਖੇ ਅਤੇ ਫੁੱਟ ਪਾਊ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਭਾਈ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਰੀਬ ਨੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ)।

ਨਿਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮੈਨੂੰ 21 ਜੂਨ, 1983 ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਸ: ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ 22 ਜੂਨ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟੋਪਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸੱਜਣ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਨੇ ਭਾਈ ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਝੀਤਾ ਜੀ, ਪਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਫੁਨ ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਾਂ 25 ਜੂਨ ਨੂੰ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ। 25 ਜੂਨ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਸਕੱਤਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੱਜਣਾ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਗਰੀਬ" ਦੀਆਂ ਟੋਪਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਪਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸਾਡੀ ਇਕ ਨਾ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਟੋਪ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਫਿਰ ਉਹ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਖ ਹੋਇਆ।

26 ਜੂਨ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਗਰੀਬ ਜੀ ਦੀ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਟੋਪ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਸਹੀ ਕਾਪੀ ਕਰਕੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 40 ਸਜਣਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਮਿਲਕੇ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਮੇਟੀ ਦੇ 8 ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸਭ ਨੇ ਜੁਬਾਨੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਂ ਇਹ ਗਲਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 26 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੀ ਕੁਝ ਸਜਣਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਕੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਭਾਈ ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਜੁਮੇਵਾਰ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਇਸ ਗਲਤ ਹੋ ਰਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਸ: ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੂਰਤ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ਲੋਕ ਅਤੇ ਭਾਈ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾਹਲੋਂ ਨੇ ਡਿਊਟੀ ਸੰਭਾਲੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਈ ਬਿਕਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਭਾਈ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢੱਟ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਗੱਲ ਕਰਣਗੇ। ਬਾਦ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸੱਜਣ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇ ਪਰ ਭਾਈ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਘਰ ਸਹੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਗਲਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬੰਦ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸਗੋਂ 26 ਅਤੇ 27 ਜੂਨ ਨੂੰ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗਲਤ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ 27 ਜੂਨ ਨੂੰ ਪਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਲਿਖਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਭਾਈ ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਹੈ, ਇਹ ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੀ ਰਸਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹਨ ਕਿ ਗਲਤ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਪਾਸ ਭਾਈ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਗਰੀਬ" ਦੀਆਂ ਲੈਕਚਰ ਦੀਆਂ ਪੁਰੀਆਂ ਟੋਪਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਸੁਣਕੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਲੋਂ ਵੀਚਾਰ ਉਪਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਚਿੱਠੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪ ਜੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ ਜੋ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਅਤੇ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਮ ਵਿਚ ਫੁਟ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਭਾਈ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਗਰੀਬ" ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਟੁੱਟੇ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਵੈਸਟਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਥਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉਪਰ ਗਰੀਬ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵਖਰੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਆਕੇ ਕਿਉਂ ਬਦਲੇ? ਇਹ ਸਬੂਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟੁੱਟੇ ਅਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਰੀਕਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਟੋਪਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਭਾਈ ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਝੀਤਾ ਮੌਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਵਾਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਕਰ ਭਾਈ ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਉਪਰ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਮਾਫੀ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਲਈ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਰਵਾਉਣ।

ਕੁਝ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਆਮ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਫੁਟ ਪਾਊ ਅਤੇ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਊ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦਾਸ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਰੁਧ ਹੋ ਰਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ, ਫੁਟ ਪਾਊ ਅਨੁਸਾਰ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਿਹਾ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਕਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਲਾਇਕ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦਾਸ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਧੰਨਵਾਦ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ,
ਦਸਤਖਤ - ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ

ਮਿਤੀ :- 26 ਅਗਸਤ 1983

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਦਫਤਰ
ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ

ਨੰ:119/5-83

ਸਰਦਾਰ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੌਹਲ,

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 11-8-1983

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀ ਪੱਤਰਕਾ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਰੀਬ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਟੋਪ ਭੇਜੀ ਹੈ ਅਸਾਂ ਉਹ ਟੋਪ ਸੁਣ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਟੋਪ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਵਖਿਆਨ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

(1) ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਹੀ ਨਾਮ ਮੰਤਰ ਹੈ। ਸਤਿਨਾਮ ਮੂਲਮੰਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਜਪਣ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਭਾਵ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਹੀ ਜਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਜਣ ਗੁਰਮੰਤਰ ਤੇ ਨਾਮ ਮੰਤਰ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਹੈ।

(2) ਰਾਗਮਾਲਾ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਛਪੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੀ ਠੀਕ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਸੱਜਣ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੰਟਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕੀਤਾ ਫੈਸਲਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸੱਜਣ ਸਮਝੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(3) ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਬਾਰੇ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਚੌਥਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੰਨਾ 22 ਉਪਰ (ਣ)ਅੰਕ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਕਤ ਹੈ। "ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਏ ਜਾਂ ਨਾਂ ਸਜਾਏ ਦੋਵੇਂ ਠੀਕ ਹਨ"।

ਗਿਆਨੀ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਰੀਬ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨੋਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਗੋਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਟੇਜਾਂ ਤੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਗਿਆਨੀ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਰੀਬ ਦਾ ਪੂਰਾ ਐਡਰੈਸ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੋ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

(ਦਸਤਖਤ - ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ)

ਜਥੇਦਾਰ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ,

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ॥

ਸਰਦਾਰ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੌਹਲ,
ਵੈਨਕੂਵਰ ਬੀ ਸੀ ਕੋਨੇਡਾ।

ਜਿਸ ਪੱਤਰਕਾ ਦਾ ਇਕ ਉਤਾਰਾ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰ:36874 ਮਿਤੀ ਅਗਸਤ 9, 1983 ਦੇ ਉਤਰ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਫਤਰ - ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ,

ਨੰਬਰ 36874/9-2

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਅਗਸਤ 9, 1983

ਸ: ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ
2504, ਈਸਟ 22 ਐਵ
ਵੈਨਕੂਵਰ ਬੀ ਸੀ
ਕੋਨੇਡਾ।

ਪ੍ਰੋ: ਧਾਰਮਿਕ ਪੁੱਛ।

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ,

ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾ ਜੂਨ 29, 1983 ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਮਸਲਾ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਦੇ ਵੀਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਏ ਪੁੱਜਣ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਭੁਭਚਿਤਕ,

ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ,
ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ,
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ।

‘ਕੋਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਦਾ ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਪੰਨਾ ਸਥਾਈ ਰਹੇਗਾ
ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਮਸਲੇ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਸਲਾ ਅਜੇ ਹੋਰ ਲਮਕੇਗਾ

—ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ—

ਵੈਨਕੂਵਰ—ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖਰਾਬ ਹੈ, ਅਜੇ ਖਰਾਬ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਕੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਨੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਖਾਸ ਰੂਪ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੇਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਲੀਡਰ ਵੀ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਦਲ ਖਾਲਸਾ' ਤੇ ਖਾਲਸਤਾਨ ਲਹਿਰ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਆਪ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਹਥਿਆਈ ਜਾ ਸਕੇ।

'ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ' ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੀ ਹਨ ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਮਗਲਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੁਝ ਵਿਹਲੜ ਅੰਸ਼ ਨਿਹੰਗਾਂ ਦਾ ਬਾਣਾ ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਾਸੂਸ ਵੀ ਨਿਹੰਗਾਂ ਦੇ ਬਾਣੇ ਪਾ ਕੇ ਫਿਰਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੱਟੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਿਹੰਗ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਦਾਹੜੀ ਵੀ ਨਕਲੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਨੇ ਕਤਲ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਟਵਾਲ ਦਾ ਕਤਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਕੇ ਚਾਲੀ ਮਿੰਟ ਤੇ ਨਸ਼ਰ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹੱਥ ਅਵੱਸ਼ ਹੈ। ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਹੱਥ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲੀਸ ਵਿਚ ਬੇਦਲੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਏਨੇ ਕਤਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਕੇਸ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਡਰ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਘਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛ ਛਾਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਚ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਸੁਰਾਗ ਲੱਭੇ ਸਨ ਏਸੇ ਕਾਰਨ ਉਸਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਏਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਡਰ ਕਾਰਨ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਤਲਵੰਡੀ ਤੇ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਮੋਰਚੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਪੁੱਛ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤਲਵੰਡੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਮੋਰਚਾ 'ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਮਤੇ' ਲਈ ਲਾਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਉਹੀ ਗਿਆਰਾਂ ਆਦਮੀ ਮੁੜ ਮੁੜ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਫੁਟ ਪਾਉਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਏਹੀ ਲੀਡਰ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਰਮ ਧੜੇ ਦਾ ਲੀਡਰ ਅਖਵਾ ਕੇ ਗੁਆਚੀ ਸਾਖ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਲਵੰਡੀ ਤੇ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਟੁੱਟੀ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਤ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਤੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਨੂੰ ਭਿੜਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਅਤਿਵਾਦੀ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਸਮਝੌਤਾ ਦੁਬਰਜੀ' (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇੜੇ ਇਕ ਪਿੰਡ) ਤੱਕ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—ਅਗਾਂਹ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦੇ।

ਸ੍ਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਉਰਮਿਲਾ ਅਨੰਦ ਵੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੱਧ-ਕਾਲੀ ਚੋਣਾਂ ਫਰਵਰੀ 1984 ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਅਵੱਸ਼ ਕਰਾਏਗੀ।

ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਚਾਰ ਮੰਗਾਂ ਹਨ (1) ਪਾਟੀਆਂ ਦਾ ਝਗੜਾ (2) ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (3) ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ (4) ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ। 30 ਜੂਨ ਨੂੰ 16 ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਗਲਬਾਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਗਲਬਾਤ ਲਮਕਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਗਲਬਾਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਕਾਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਮੰਗਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਮੰਗਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਗੱਲ ਲਮਕਾਉਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਹਿਕਦੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਇਕ ਕਾਤਰ ਸਮਝ ਬੈਠੇ ਅਸੀਂ।
ਸੋਚਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈ ਇਹ ਕਿਉਂ ਕਰ ਸਮਝ ਬੈਠੇ ਅਸੀਂ।

ਮੈਡਲ ਚੰਗੀ ਸੇਵਾ ਲਈ— ਮੁਅਤਲੀ ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ 'ਚ ਕੋਤਾਹੀ ਲਈ

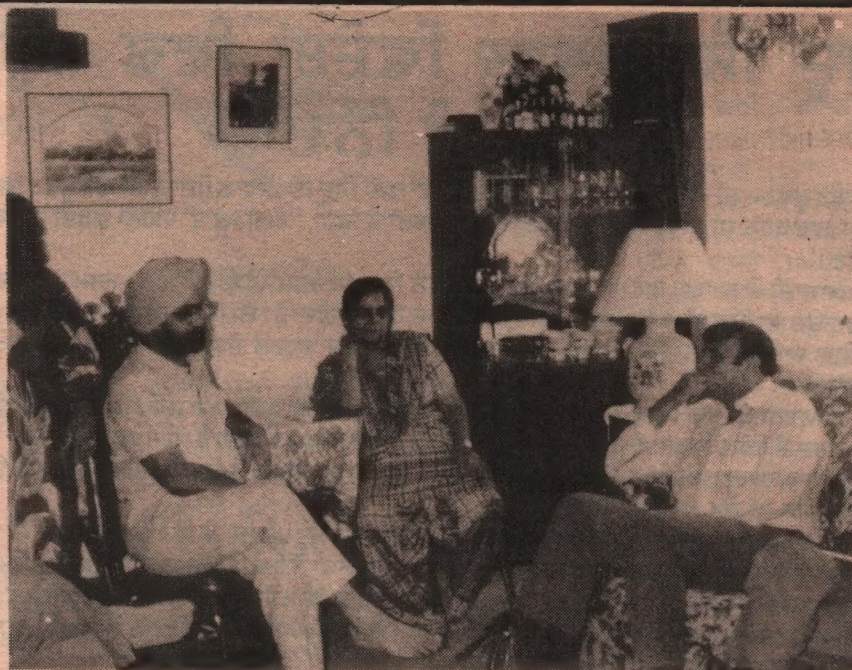
ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ
—ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਮੁਅਤਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵੀ ਅੱਜ
ਨੇ ਅੱਜ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਬਚਨ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੋਰਮ ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਵਰਣਨ ਯੋਗ
ਰੋਸ਼ਨ ਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਉਹਨਾਂ
ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਪੁਲਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ
ਨੂੰ ਫੇ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਸਾਮਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਲਾਈ
ਵਿਚੋਂ ਬਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁੜ 1982 ਵਿਚ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ
ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ
ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਮੁਅਤਲ ਕਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ
ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਮਲ ਦਸੇ ਜਾਣੇ ਹਨ
ਕਾਰਨ। ਕਰਕੇ ਮੁਅਤਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 'ਸਬਰ
ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੀਜੇ ਸਿੱਖ' ਹਨ। ਅਤੇ ਉਹ
ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ ਬਾਣਾ ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲਿਆਂ
ਸਦਰ ਦੇ ਅੱਸ ਅੰਚ, ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਵਿਚੋਂ ਦੇ ਚਾਰ ਥਾਂ ਥਾਂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਿਦਲ ਬੰਦੇ ਹਨ।

ਲਾਈਨ ਬਾਣੇ ਦੇ ਅੰਚ ਅੰਚ, ਪੁਲਸ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ
ਓ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਿਆਰ ਚੰਦ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲੀ
ਵੀ ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. ਵਲੋਂ ਡਿਊਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦਿਨ
ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਫੇ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ
ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਤੇ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ
ਵਰਤਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਮੁਅਤਲ ਕਰਨ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ
ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਰਨ ਲਈ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ
ਕਿ ਸੁਤਰਤਾ ਦਿਵਸ ਚਲੇ ਗਏ।
ਉਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਦ ਦੀ ਖਬਰ ਅਨੁ-
ਪੁਲਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਚੋਕੀ ਸੇਵਾ ਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ
ਲਈ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਐਸ.ਪੀ. ਸੀ.
ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਈ.ਡੀ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦਾ
ਸ੍ਰੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਲਾਅ ਮੈਡਲਾਂ ਵਾਲੀ ਸੂਚੀ
ਸਾਮਲ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਮੈਡਲਾਂ ਦਾ ਵਿਚੋਂ ਕੱਟ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼
ਐਠਾਨ ਵੀ ਅੱਜ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਜੇ ਕਦੇ
ਫੁੱਲਾਂ ਤੇ ਪੰਖੇਰੂਆਂ ਦੀ ਬੋਲੀ
ਬੋਲ ਲਿਆ ਕਰਦਾ
ਤਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਆ ਖੜੀ ਹੁੰਦੀ :
ਕਿਹੜੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ?
ਕਿਹੜੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਸੋਚਦਾ ?

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ
ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ, ਸ਼੍ਰੀ ਮਤੀ ਉਰਮਿਲਾ ਅਨੰਦ ਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਲਾਈਫ ਇੰਨਸ਼ੇਰੈਂਸ ਦਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਦਿਹਾੜਾ

ਫੋਟੋ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਾਉਡ ਸੇਲਜ ਮੈਨੇਜਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘੂ ਨਾਲ
ਵੈਨਕੂਵਰ—23 ਅਗਸਤ 1983 ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲਾਈਫ ਦੀ ਵੈਨਕੂਵਰ ਬਰਾਂਚ ਲਈ ਯਾਦਗਾਰੀ ਦਿਹਾੜਾ
ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਨੈਸ਼ਨਲ-ਲਾਈਫ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲਾਈਫ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਪਨੀ
ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਬਰਾਂਚ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਰਾਂਚ ਮੈਨੇਜਰ ਮਿ: ਯੂਨੀਕੋਵ ਵਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਿਸ
ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲਾਈਫ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੇਲਜਮੈਨ ਦਾ ਤੁਅਰਫ ਕੰਪਨੀ ਡਰੈਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਲਾਈਫ
ਵਿਚ ਵੈਨਕੂਵਰ ਬਰਾਂਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਦੀ ਬਰਾਂਚ ਹੈ।

TILL SEPT. 15 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਚੰਦੇ ਦਾ ਫਾਰਮ SUBSCRIPTION FORM

To
The Canada Darpan
P.O.Box. 67344, STN. 'O'
VANCOUVER, B.C.
CANADA V5W 3T1
Phone. (604) 324-6111

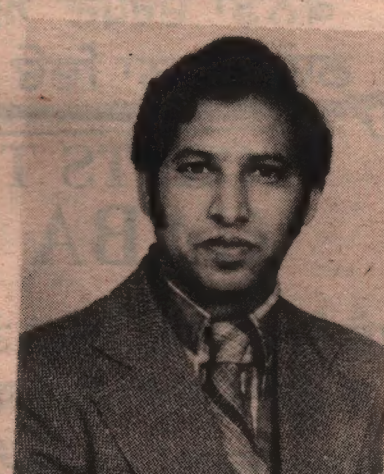
I am enclosing a ☐ cheque ☐ M.O. ☐ Draft as my
Subscription for the year(s).....I may be sent the
newspaper at the following address:

Name.....
Address.....
City.....
Province.....
Postal code.....
PHONE.....

One Year.....15 dollars
Two Year.....25 dollars
Three year.....35 dollars
Life membership.....200 dollars
ASIA.....40 dollars(a year)
U.S.A.....20 dollars(a year)
Europe.....35 dollars(a year)
Africa.....35 dollars(a year)

SUPER STAR Plumbing & Electrical Heating Supply Ltd.

Free Estimates on all types of
Plumbing and Electrical Works
Phone. Bus. 874-0511
Pager : 669-6500 — 992

Gurdial Singh
(Gadey) 874-0712
4354 Fraser St. at E. 28th Ave. Vancouver,
B.C. V5V 4G3

ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਸਵਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿੰਦਾ

ਵੈਨਕੂਵਰ—ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਪਾਬਲਾ ਨੇ ਕੁਝ ਅਨੁਸਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਬਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਕੁਝ ਹੋਰ।”

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਬਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਖੂਨ ਵਹਾਉਣ ਦਾ ਸਿਟਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦਿਨ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਸਾਨੂੰ ਏਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਅਜੇਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਕਿ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲੋਕ ਸਾਡਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਣ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਬਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਨਾਂ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਕਾਲੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਝੰਡੇ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਭਾਰਤੀ ਕੌਮ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਝੰਡਾ ਨਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ। ਇਹ ਝੰਡਾ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕੌਮ ਦਾ ਮਾਣ ਕਿਥੋਂ ਕਰੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਬਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੰਤ ਲੋਕਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗਤਬਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਇਹ ਕੌਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਵੀ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਕਿਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਨ ਸਮਾਗਮ

ਵੈਨਕੂਵਰ—ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਮਰਚੈਂਟਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿ. ਸਮਤਾਨੀ ਨੇ 180 ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ ਬੀ. ਸੀ. ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਾਊਥ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਸਟੀਫਨ ਰੋਜ਼ਰਸ ਤੇ ਰਸ ਫਰੇਜ਼ਰ ਇਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਸ. ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਨਾਵਲ ਲਿਖੇ ਹਨ) ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ। ਲੋਕਲ ਵਪਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮਿੰਤਰਾ ਤੇ ਸ. ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸ. ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਢਾਹਾਂ, ਜੋ ਸਮਾਜਕ ਭਲਾਈ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਫੀਜ਼ੀ ਦੇ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਨੇ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਬੀ. ਸੀ. ਦੇ ਉਰਜਾ ਮਨਿਸਟਰ ਸਟੀਫਨ ਰੋਜ਼ਰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਨੇਹ ਭਾਵਨਾ ਸਦਾ ਪ੍ਰਬਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਸਭ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ 15 ਅਗਸਤ ਦਾ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮਾਣ ਭਰਿਆ ਦਿਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਕੀਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਥਾਂ ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਤੱਕ ਬਣ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਵੱਲ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਬੀ. ਸੀ. ਸਰਕਾਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਵੇਗੀ।

ਸ. ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਢਾਹਾਂ ਨੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਬੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਫਖਰ ਹਾਸਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਬੀਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਤੋੜਨ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਕੀਤਾ।

ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ‘ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਪੰਨੇ ਹੋ ਜੋ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਲਈ ਏਨਾ ਪਿਆਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਇਸ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਰਸਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।’

ਪੰਜਾਬੀ ਇੰਡੀਆ ਮਾਰਕਿਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹੇਸ਼ ਸਵਾਲੀ ਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੱਜਣ ਵੀ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਪਾਬਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਮਰਚੈਂਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨਵੀਂ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਬੀ. ਸੀ. ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਇੰਡੀਆ ਮਾਰਕਿਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬਲਾਕਾਂ ਲਈ ਹੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਮਰਚੈਂਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੀ. ਸੀ. ਦਾ ਕੋਈ ਵਪਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰ ਪਏ ਰੋਲੇ ਰੱਖੇ ਬਾਰੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਹੱਕ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਚੋਣ — ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਸਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਗਏ

31-31 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਕੌਨਵੈਨਸ਼ਨ ਅਟਵਾ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਸਤਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅਨਿਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੱਗ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਮਤੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਨਾ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤੀਜੇ ਮਤੇ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਥੱਸਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਿਰਪਾਨ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ।

ਨਵੀਂ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਸਲ ਕੈਪਲੂਪਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਵਾਈਸ ਪਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਡਾਕਟਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਮਗੋਤਰਾ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਰਾਗ ਤੇ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਵੀ ਵਾਈਸ ਪਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਡਾਕਟਰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਮੱਥ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾਂ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਗੁਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਆਪ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪਰੇਰਨਾ ਦਿਓ।

TICKETS TO ANYWHERE
GABA TRAVELS

ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਵਾਜਬ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

6612, MAIN ST.
VANCOUVER, B. C.

PHONE: 324-3336

MANOHAR LAL GABA
GET HELP IN INDIA AT
NUR MAHAL PH: 49
JULLUNDUR PH: 74597
NEW DELHI PH: 44165
JANDIALA (JULLUNDUR)
MOGA (Fareedkot)

ਲੋਕਲ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਖਬਰ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ — ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਵੈਨਕੂਵਰ—ਸ. ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਇੰਡੀਆ ਮਾਰਕਿਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਲ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਇਹ ਖਬਰ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਇੰਡੀਆ ਮਾਰਕਿਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਇੰਡੀਆ ਮਰਚੈਂਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਮਨਾਏ ਗਏ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਅਖਬਾਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਖਬਰ ਦੀ ਤਰਦੀਦ ਛਾਪੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਜੋੜਨੀਆਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦੇ 50 ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ‘ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਮੈਂਬਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਮੈਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ’।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਇਥੇ ਦੇ ਇੱਕ ਲੋਕਲ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਖਬਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਈ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੰਨਸਨੀਖੋਜ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ।

ਸ਼੍ਰੀ ਕਲੇਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਹਰ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਤੇ ਜਾਤੀ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ “ਅਜਿਹੀ ਖਬਰ ਲਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਵੀ Image ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।”

ਭਾਰੀ ਮੀਟਿੰਗ

ਵੈਨਕੂਵਰ—ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਐਮ. ਐਲ) ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਭਜਨ ਚੀਮਾ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ 28 ਅਗਸਤ 1983 ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਰਾਤ ਟੈਂਪਲ ਵਿਚ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ 12 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਹੋਡ ਕੁਆਟਰ ਤੇ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਹਰਦਿਆਲ ਬੋਂਸ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਬੋਂਸ ਪਹਿਲਾਂ ਅਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਬੋਲੇ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫਾਸਿਸਟ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਘਿਰਣਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਇਕ 22 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਚਾਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਬੋਂਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਹਕੂਮਤ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹੀ ਅਜੇਹੇ ਹਮਲੇ ਜ਼ਬੋਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ, ਆਇਰਸ਼, ਗਰੀਕ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਨੇਕਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਸੁਸ਼ੀਲ ਬੱਤਰਾ ਵਲੋਂ ਕਾਰਪੈਟ ਦੀ ਸੇਵਾ

ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਬੱਤਰਾ ਨੇ ਜੋ ਫਰੰਟੀਅਰ ਕਲਾਬ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਕਾਲੀ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਲਈ 40,000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਪਵਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਬੱਤਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਵੇਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ

ਵੈਨਕੂਵਰ—13 ਅਗਸਤ ਅਕਾਲੀ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਦਿਨ ਸੀ ਜਦੋਂ ਗਿਆਰਾਂ ਐਵੇਨਿਊ ਤੋਂ ਜਲੂਸ ਨਵੇਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਸਕੀਨਾ ਸਟਰੀਟ ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਜਲੂਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਮੇਅਰ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ

ਬੈਰਿਟ ਤੇ ਮਾਰਗਰੇਟ ਮਿਚਲ ਵੀ ਜਲੂਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਹੋਰ ਰਲਦੀਆਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਨਵੇਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹਰ ਪਾਸੇ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

SONI & SONS
JEWELLERS

ORIENTAL GOLD AND
SILVER JEWELLERY
REPAIRS
SPECIALIST IN EAST
INDIAN JEWELLERY

NANUBHAI

Bus. 324-1012

Res. 327-0783

6540 Main St.

VANCOUVER,

B.C.

ਲੰਕਾ ਵਿਚ ਫਿਰ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦ ਸ਼ੁਰੂ

ਕੋਲੰਬੋ—ਪੂਰਬੀ ਲੰਕਾ ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸਿਨਹਾਲੀਆਂ ਤੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜੀ. ਪਾਰਥਸਾਰਥੀ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਗਲਬਾਤ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਵਲੋਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗਾਂ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਤਬਾਹ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੋਲੰਬੋ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੂਤ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਵਿਚ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਹਨ—ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿਨਹਾਲੀ ਤੇ ਤਾਮਿਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਪਿਆਸੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਤਾਮਿਲ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਐਤਵਾਰ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੜਤਾਲ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੋਹਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 400 ਤਾਮਿਲ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤਬਾਹ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਪਾਰਥਸਾਰਥੀ, ਤਾਮਿਲ ਲੀਡਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਲਿੰਗਮ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੰਕਾ ਫਰੀਡਮ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨੇਤਾ ਤੇ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਭੰਡਾਰਨਾਇਕ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਮੁਕਤਸਰ—ਇਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਨਾਂ ਰਾਣਾ ਭਰਪੂਰ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਉਸਦੀ ਅਰਥੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਕੱਢੀ ਗਈ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਿਆਂ ਦੀ ਮਨਿਆਈ ਵੰਡੀ ਗਈ ਤੇ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ।

ਫਿਰਤੂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦਾ ਪਾਜ ਛੇਤੀ ਉਘੜੇਗਾ—ਪੁਲਸ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਸਰਗਰਮ

ਵੈਨਕੂਵਰ—ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਝੂਠੇ ਨਾਵਾਂ ਥੱਲੇ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਫਿਰਤੂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਗੈਂਗ ਵਿਰੁਧ ਸ਼ਕਾਇਤ ਦਰਜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਖੁਫੀਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕੁਝ ਆਵੀਸਰ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਨੀਯਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਫਿਰਤੂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਫਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਇਕ ਬੇਨਤੀ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਗ਼ੌਰਬਤ ਚਿੱਠੀ ਵਿਭਾਗੀਆਂ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਵਾਏ ਸਮੇਤ ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਦੇ ਪਤੇ ਤੇ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਈ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਾ ਸਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਪਾਕ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਹੁਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨੱਥ ਪਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਤਾ:—

CANADA DARPAN
Box 67344, STN 'O'
Vancouver, B.C. V5W 3T1

I.W.A. ਵਲੋਂ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ

ਵੈਨਕੂਵਰ—ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵਰਕਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਜੈਕ ਮੂਨਰੋ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਿਲ ਮਾਲਕ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੇਣਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਨਵੇਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਗਲਬਾਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਮਾਲਕ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ—ਦੂਜੇ ਸਾਲ 3 ਫੀ ਸਦੀ ਤੇ ਤੀਜੇ ਸਾਲ 3.5 ਫੀ ਸਦੀ ਜਦ ਕਿ ਕੀਮਤਾਂ 6 ਫੀ ਸਦੀ ਵਾਧੇ ਤੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਬੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਪਲਪ ਤੇ ਪੋਪਰ ਮਿਲਾਂ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਸੈਟੇਲਾਈਟ 1-ਬੀ ਪੁਲਾੜ ਵਿਚ

ਫਲੋਰੈਡਾ—ਭਾਰਤੀ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਇੰਨਿਸਟ 1-ਬੀ ਅਮਰੀਕਨ ਸ਼ਟਲ ਚੇਲੰਜਰ ਵਿਚ ਫਿੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 29 ਅਗਸਤ ਰਾਤ ਦੇ 11 ਵੱਜ ਕੇ 32 ਮਿੰਟ (ਵੈਨਕੂਵਰ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ) ਇਹ ਸ਼ਟਲ ਪੁਲਾੜ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1193 ਕਿਲੋ ਦਾ ਇਹ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਕੰਟਰੋਲ ਰਾਹੀਂ ਕੰਟਰੋਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਗਲੇ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਇੰਨਿਸਟ 1-ਸੀ ਤੇ ਕੰਮ ਚਾਲੂ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਲਿੰਗਮ ਨੇ ਲੰਕਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿਤਾ

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਲਿੰਗਮ ਜੋ ਤਾਮਿਲ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫਰੰਟ ਦੇ ਸਕੱਤਰ-ਜਨਰਲ ਹਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਲੰਕਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ—ਗਦਾਫੀ

ਨਿਊਯਾਰਕ (ਰਾਇਟਰ)—ਲਿਬੀਅਨ ਲੀਡਰ ਕਰਨਲ ਗਦਾਫੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਡ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀ 'ਸਿਵਲ ਵਾਰ' ਵਿਚ ਲਿਬੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਡ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗਲਬਾਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਬੇਨਤੀਆਂ

1. 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਅਖਬਾਰ ਹੈ - ਸਹੀ ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਖਬਰ ਭੇਜਣ ਲੱਗੇ ਝਿਜਕੋ ਨਾ। ਸਾਨੂੰ ਸੱਚੀਆਂ ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਖਬਰਾਂ ਭੇਜ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦਾ ਵਧੀਆ ਬੰਬ ਘੋਕ ਕੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।
2. ਆਉਂਦੇ ਅੱਕ ਤੋਂ 'ਪੰਜਾਬ ਦਰਪਣ', 'ਭਾਰਤ ਦਰਪਣ', 'ਸੰਸਾਰ ਦਰਪਣ', 'ਸਾਹਿਤ ਦਰਪਣ', 'ਸਭਿਆਚਾਰ' ਤੇ 'ਕਲਾ ਦਰਪਣ' ਤੇ 'ਚਰਚਾ' ਸਾਡੇ ਸਥਾਈ ਪੰਨੇ ਹੋਣਗੇ।
3. ਵਿਭਾਗੀ ਵੀਰ ਹਰ ਬੁਧਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਤਕ ਆਪਣੀ ਐਡਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁਰਾ ਦਿਆ ਕਰਨ।
4. ਪਾਠਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ 15 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ "ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ" ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ 20 ਡਾਲਰ ਹੋਵੇਗਾ। 14 ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਤੁਸੀਂ 15 ਡਾਲਰ ਭੇਜਕੇ ਹੀ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਤੁਸੀਂ 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਮੰਗਵਾ ਸਕੋਗੇ।
5. 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' 15 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਹਰ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ।
6. ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਭ ਥਾਂ 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' 25 ਸੈਂਟ ਦਾ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ।

MANN MUSIC & VIDEO

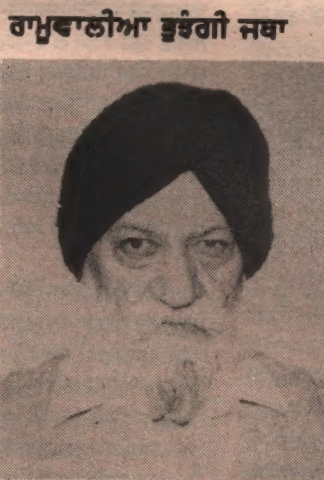
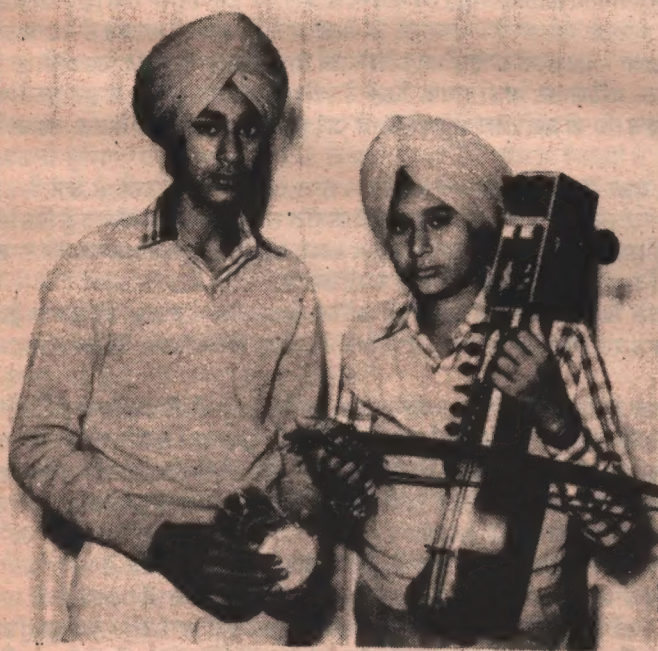
ਭਾਈ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ

ਅਤੇ

ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਰ
ਅੱਜ ਹੀ ਖਰੀਦੋ!

ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ
ਦੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਦਾ
ਦਿਲ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗ

MAIL
ORDER
ACCEPTED

ਭਾਈ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ
ਅਤੇ
ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ

ਪੂਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ 90 ਮਿੰਟ ਦੀ ਟੇਪ ਸਿਰਫ ਮਾਨ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ

ਨੋਟ: - ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੇਪਾਂ ਦੇ ਰਾਈਟਸ ਸਿਰਫ ਮਾਨ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਕੋਲ ਹਨ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਚ ਸਕਦਾ।

ਆਨੰਦਪੁਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘਜੀ ਤੋਂ ਬਾਪਣਾ ਲੈ ਕੇ ਨਾਗਟੀ ਇਕੋ ਵਾਰ ਨਾਲ ਮਸਤ ਹਾਥੀ ਦਾ ਮੱਥਾ ਪਾੜ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੀ ਟੇਪ, ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਿਲ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਟੇਪਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਮਾਨ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਐਂਡ ਵੀਡੀਓ ਤੋਂ ਖਰੀਦੋ! ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੁਨ ਕਰੋ।

Phone (604)321-6667

MAIL ORDERS
ACCEPTED 6512 MAIN ST. (at 49th. Ave.) VANCOUVER, B.C.

MANN MUSIC & VIDEO

ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ

(ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਵੈਨਕੂਵਰ ਰਹੇ ਹਨ। 16 ਅਗਸਤ 1983 ਨੂੰ 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਪੇਸ਼ ਹਨ)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਗਲਪ-ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਗਲਪਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਗਲਪ-ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਗਲਪਕਾਰ ਕਿੰਨਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ?

ਉੱਤਰ - ਗਲਪ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਇਕ ਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਆਦਰਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਕੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੀ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ - ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਇਕ ਲੇਖਕ ਜਿਸਦੇ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਲੇਖਕ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲੀ ਕੋਈ ਐਸੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ - ਉਹ ਅਸਲੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਭੂਮੀਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕਹਾ ਸਕਦਾ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਆਦਰਸ਼ ਜਾਂ ਸੁਨੇਹਾ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਰਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸੋਗੇ?

ਉੱਤਰ - ਮੇਰੀ ਗਲਪ ਵਿਚ ਵੀ, ਥਾਕੀ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸੁਨੇਹਾ ਤਾਂ ਲੇਖਕ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਗਲਪ ਲਿਖਾਂ ਜਾਂ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਾਂ ਜਾਂ ਲੇਖ ਜਾਂ ਸਵਰਨਾਮਾ - ਸੁਨੇਹਾ ਤਾਂ ਇਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਾਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਜਿੰਦਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਕਾਫੀ ਪਿਤਾ ਵਿਚ ਸਫਰ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਵੀ ਹਾਂ, ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਰਿਹਾ ਵੀ ਹਾਂ, ਫੌਜੀ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਲੇਖਕ ਵੀ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਜਰਨਲਜ਼ਮ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਖੁੱਖ ਪੱਖੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਆਦਮੀ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਖੁੱਖ ਪੱਖੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਨੁਭਵ ਵੀ ਕਈ ਤਰਾਂ, ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਵੀਡਨ ਵਿਚ ਲੋਕ ਹੋਰ ਤਰਾਂ ਸੋਚਦੇ ਨੇ, ਸਕੈਂਡੇਨੇਵੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਤਰਾਂ ਸੋਚਦੇ ਨੇ, ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਹੋਰ ਤਰਾਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਨੌਰਥ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੋਰ ਤਰਾਂ ਸੋਚਦੇ ਨੇ। ਏਸ ਤਰਾਂ, ਖੁੱਖ ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਨੇਹੇ ਵੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੁੰਮੇ ਫਿਰੇ ਹੋ - ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਤੁਹਾਡੀ ਗਲਪ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ?

ਉੱਤਰ - ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਮੇਰਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੀਹ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਲਿਖਦਿਆਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਕੋ ਹੀ ਤਰਾਂ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੈ - ਉਹ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਉਟ ਆਫ ਡੇਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਲ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਹੀ ਚਾਰ ਪੰਜ ਲੇ ਲਓ, 'ਬਾਮੁਲਾਹਜਾ ਹੋਸ਼ਿਆਰ', 'ਸੂਰਤ-ਧਾਰ' 'ਗਗਨ ਗੰਗਾ' - ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀਕਲ ਏਜ ਨੂੰ ਸਪਿਰਚ-ਅਲ ਏਜ ਦੇ ਹੋਰੀਟੇਜ ਨਾਲ ਇਕ ਮਿਕ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਤਰਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਲੇਵਲ ਤੇ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਿਥੇ ਕੇਵਲ ਪੜ੍ਹ ਹੀ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਫੋਟੋ ਲੇਵਲ ਤੇ ਰੋਜ਼ ਮਰਾ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਸੁਮੇਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਜਿਹੜੀ ਪੜ੍ਹਮੀ ਸਭਿਅਤਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦਤਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਅਸੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੀਡ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਆਬਾਦੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜੋ ਅੱਜ ਤੋਂ ਨਿ ਚਾਰ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਖਾਣਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਤੇ ਸਾਡੀ ਹੋਂਦ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਲਈ ਹੈ। ਏਥੇ ਪੱਛਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋ ਹਨ, ਮੈਂ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਉਨਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਸਾਰੀ ਗਹਿਮਾ ਗਹਿਮੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚਮਕਦੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਤੇ ਲਾਟੂਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜਦ ਤਕ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਇਕ essential value ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਦ ਤਕ, ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਅਮਰ ਚੇਤਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਜਦ ਤਕ ਤੁਸੀਂ ਹੁਹਾਨੀ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਿਚਰੋਗੇ ਤੁਸੀਂ ਫੂਮਡ ਹੋ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਧਾਰੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ। ... ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਨਾਵਲ 'ਕਾਲ ਅਕਾਲ' ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਪੌਤੀ ਵਰ੍ਹੇ, ਦੀ ਉਨਤੀ ਨੂੰ ਲਿਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਤੇ ਵੀ ਜੋਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਵੀ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਤੁਸੀਂ ਗਲਪ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਹੈ?

ਉੱਤਰ - ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਮਿਕ ਨਾਵਲ ਲਿਖੇ। ਫਿਰ ਇਤਿਹਾਸਕ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ 'ਪੁਨਿਆ' ਕਿ ਮੱਸਿਆ' ਵਿਚ ੧੩੨, ੫੭੫੭ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਇਕ ਖਾਲੀ ਪਿਆਲਾ' ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਵਿਧੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਹੈ?

ਉੱਤਰ - ਉਹ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਪਿਛੋਂ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ। ਉਹ ਨਾਵਲ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। 'ਟਾਪੂ' ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਵਿਧੀ ਵਰਤੀ ਹੈ - ਜੇ ਇਹ ਤਾਂ ਭਾਵੀ ਚਲਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਤੁਸੀਂ ਹੋਰਨਾਂ ਹੋਵੋਗੇ 'ਟਾਪੂ' ਦਾ ਪਾਤਰ ਗੁਰਮੇਹਨ ਸਾਰੇ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ। ਉਹ ਅਜੀਬ ਤਰਾਂ ਦਾ ਐਂਟੀ ਕਰੈਕਟਰ ਹੈ ਪਰ ਸਾਰੇ ਆਲੋਚਕ ਇਹ ਹੀ ਕੀਹਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਾਵਰਫੁਲ ਕਰੈਕਟਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਵਿਧੀਆਂ ਵਰਤ ਸਕਿਆ ਹਾਂ - ਵਰਤੀਆਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਤੁਹਾਡੀ ਗਲਪ ਰਚਨਾ 'ਬਾਮੁਲਾਹਜਾ ਹੋਸ਼ਿਆਰ' ਬੜੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੀ - ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ?

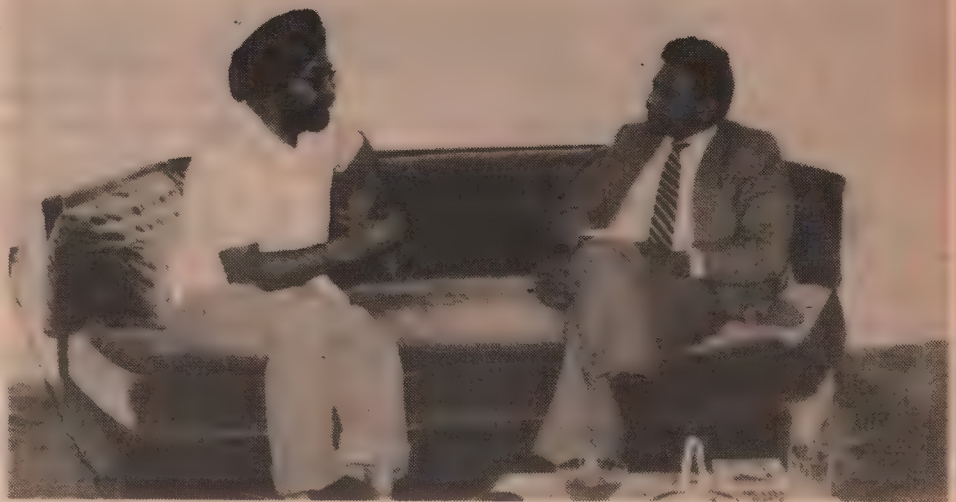
ਉੱਤਰ - ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਰਚਨਾ ਸੀ - ਇਹ ਭਾਰਤਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤਵਾਸੀ ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ - ਹੁਣ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਨੇ 'ਅਜੀਤ' ਵਿਚ ਇਸਦੇ ਬਰਖਿਲਾਫ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਹ ਜਿਆਦਾ ਹਮਤ ਪਿਆਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਪਰ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਭੁਨਿਆਦੀ ਮਸਲੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਨੇ ਉਠਾਏ ਸਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਉਠਾਏ ਗਏ। ਇਹਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਨਿਊਯਾਰਕ ਏਅਰਪੋਰਟ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ - ਉਥੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵਿਆਪਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਭਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਬੜਾ ਨੀਰੋਜ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਨੀਰੋਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਨੀਰੋਜ ਵਾਸਤੇ ਨੀਰੋਜ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦਾ। ਮੇਰੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਦੇ ਸੀਨ ਉਸ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਗੈਅਲਾਸਟਿਕ ਹਨ ਪਰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਈ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਬੋਲਾਗ ਤੇ ... ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਚ ਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਓਪਨ ਡਿਸਕਿਪਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖੀ। ਨੌਚੁਰਲੀ ਇਟ ਸ਼ੁਕ ਧੋਮ - ਦੂਜੇ ਇਸ ਵਿਚ ਏਨਾ ਫਲਸਫਾ, ਇਨਾ ਧਰਮ, ਏਨਾ ਵਿਗਿਆਨ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਸਭਿਅਤਾ ਨੂੰ ਟੋਕਰਾਂ ਲਾਈਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜੋ ਗੱਲ ਮੈਂ ਸਮਝਾਈ - ਇਹ ਨੀਰੋਜ ਚੋਧਰੀ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਨਾਵਲ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਬਹਿਸ ਹੋਈ। ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਭੂਮੀਮਾਨਾਂ ਨੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। 160 ਸਫੇ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ 2500 ਸਫਾ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਤੁਹਾਡੀ ਹੁਣ ਤਕ ਦੀ ਗਲਪ ਰਚਨਾ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ ਹੈ?

ਉੱਤਰ - ਹਾਂ ਬੜਾ ਮਾਣ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਬੜੇ ਉਲਥੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ: - ਸਮੁੱਚੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਗਲਪ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ?

ਉ: - ਮੈਂ ਕਾਫੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ। ਕਈ ਆਦਮੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਮੈਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੀ ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ, ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ, ਸਾਡੇ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਉਹ ਪਾਏਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਨਾਵਲ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਚ ਛਾਪਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੱਧਰ ਕਰਕੇ ਹੀ ਛਾਪਦੇ ਹਨ - ਉਹ ਮੇਰੇ ਮਾਮੇ ਬੋਝੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਛਾਪਦੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਚਪਾਏ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਤਰਜਮੇ ਕਰਕੇ ਛਾਪਦੇ ਹਨ। ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਲੋੜ ਪਈ ਹੈ? ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਛਾਪਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ! ਮੇਰੇ ਨਾਵਲ ... ਦਾ ਬਲਗਾਰੀਅਨ ਵਿਚ ਤਰਜਮਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੰਗੇਰੀਅਨ ਵਿਚ ਤਰਜਮੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦਾ ਸਾਹਿਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰ: - ਤੁਹਾਡਾ ਚਾਰ ਸੈਂਚੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ - ਕੁੱਝ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਇਨਸਾਫ ਕਰ ਸਕੋ ਹੋ?

ਉ: - ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਇਨਸਾਫ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਵਾਪਰੇ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸਮਾਜਕ ਚਿੰਤਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਉਸ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਹੀਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿਸ਼ਟ-ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਚਿਤਰਿਆ ਹੈ। ਚੌਥੇ ਫੌਜੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੋਨ ਤੋਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹਨ। ਫੌਜੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਅਨਿਆ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਫੌਜੀ ਨੇ ਉਹ ਵਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ research ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਘਾਟ ਹੈ। ਕਈ ਉਹ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਲੜੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਲੜਾਈਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ। ਸਰ ਹਿੰਦੂ ਗਫ ਬਗੈਰਾ ਨੇ ਜੋ ਲਿਖਿਆ, ਕਨਿੰਗਹਮ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ। ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਲੜਾਈਆਂ ਦਾ ਉਹ ਨਕਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਿਚਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਸਹੀ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਏਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਲਕਸ਼ ਲਏ। ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕੰਮ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੇ ਗਲਪਕਾਰ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਪਏ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਤੇ ਗਲਪਕਾਰ ਦਾ ਵੀ।

ਪ੍ਰ: - ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਬਾਰੇ ਗੋਸਰ ਵੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਪਈ? ਉਹ ਵੀ ਤੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਸਨ?

ਉ: - ਇਹ ਹੀ ਜ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੱਡੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਪਾਸੇ ਅੱਧ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ: - ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਖੋਜ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ?

ਉ: - ਉਹ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ Informal ਤੌਰ ਤੇ ਮਿਲਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਈਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪਾਲੇਟਿਕਸ ਵੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪਰਾਬਲਮਜ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਵੀ ਹੋਣਗੀਆਂ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ ਹੀ ਵਿਗਿਆਨਕ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ "ਲੱਖ ਪਾਤਾਲਾ ਪਾਤਾਲ ਲੱਖ ਅਗਾਸਾ ਅਗਾਸ, ਓੜਕ ਓੜਕ ਭਾਲ ਬਕੇ ਵੇਂਦਿ ਕਹਨੁ ਇਕ ਵਾਤੁ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੇਦਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈ। ਪਾਤਾਲ ਹਨ, ਅਕਾਸ਼ ਹਨ। ਇੰਦ, ਚੰਦ, ਸੂਰ ਕੇਤ, ਕੇਤੇ ਮੰਡਲ ਦੇਸ। ਇਹ ਵਿਗਿਆਨਕ ਚੀਜ਼ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੀ ਭੁਨਿਆਦ ਵਿਗਿਆਨਕ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਵਿਗਿਆਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਿੱਖ ਖੋਜ ਲਈ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਜੋ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ: - ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਹਾਂ - ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਵਾਰ ਗੋਪਰਟਾਂ ਵੀ Prejudiced ਜਾਂ biased ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋ - ਤੁਹਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ? 'ਧਰਮ-ਯੁੱਧ' ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖਦੇ ਹੋ?

ਉ: - ਇਸ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਬੜਾ ਜਿਹਾ ਪਾਲੇਟਿਕਸ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ। ਦੂਜਾ ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਅਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਸਾਰੇ ਸੂਬੇ ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਮੋਰਚੇ ਲਾਉਂਦੇ ਪਏ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪੰਜਾਬ ਘਟਦਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਅਨਿਆ ਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਲੋਕ ਬੋਲਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸਾਡੀ ਜ਼ਬਾਨ ਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਆਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹੁਣ ਅੰਬਾਲੇ ਵਿਚ 70 ਫੀ ਸਦੀ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਬੱਸ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਹਰ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰ: - ਇਹ ਅਨਿਆ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਏਸ ਪਾਸੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ?

ਉ: - ਇਹ ਅਨਿਆ ਜਦ ਤੱਕ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਮਨ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ Rational approach ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ - ਧਾਰਮਿਕ ਅਪਰੇਚ ਨਾਲ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। Intellectual approach ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰ: - ਦੂਜੇ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਤਕਰਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਏਹੀ ਵਿਤਕਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਹਰੀਜਨਾਂ ਜਾਂ ਕਥਿਤ ਹੇਠਲੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ?

ਉ: - ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ - ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਯੂ. ਪੀ. ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵਿਤਕਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ। ਸਾਨੂੰ ਏਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਡਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੰਦੀ ਚੀਜ਼ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹਰ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜੇ। ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਨਹੀਂ। ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਭੈੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਹੈ ਇਹ ਸੱਚ।

ਪ੍ਰ: - ਏਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਪ੍ਰਥਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ?

ਉ: - ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਪ੍ਰਥਾ ਭਾਵੇਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸਨੇ ਲਵਾਂ ਰੂਪ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ। ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਲੇਕਿਨ Caste system ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ। ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਹਰੀਜਨ ਨਿਗੂਣੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਮੰਨ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਕੁਝ (ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 11 ਤੇ)

NARWAL INSURANCE AGENCY LTD.

ALL KINDS OF INSURANCE:

- *Renewals
- *Financing
- *Safe Driving Discounts
- *Cars, Trucks, Vans Etc.,
- PLATES & DECALS

Open Monday to Saturday from 9 A.M. - 5 P.M.

OFF: 324-4944 RES: 325-4744
6415 MAIN ST., (at 48th Ave.) VANCOUVER, B.C.

PRITHPAL NARWAL,
B.A. LL.B.

PRITPAL SINGH NARWAL NOTARY PUBLIC

B.A. (PU) LL.B. (KUK)

FORMER - (ADVOCATE & OATH COMMISSIONER)
(Punjab & Haryana Highcourt)

PREFERRED AREA OF PRACTISE:

- *All Conveyancing Deed & Transfer Documents
- *To prepare Mortgage & Cancel Mortgages
- *To prepare Leases
- *To prepare Commercial Contracts
- *To prepare Statutory Declarations
- *To prepare Power of Attorney
- *Authorized to Administer Oaths
- *Attest Signatures
- *Authenticate Copies
- *Passport *Change of Name

Also Help on Immigration Matters

BUS: 324-4944 RES: 325-4744 9:00 a.m. to 5:00 p.m. (Monday to Saturday)
6415 MAIN ST., (At 48th Ave.) VANCOUVER, B.C. V2W 2V5

ਮੁਲਾਕਾਤ

‘ਨੀਲੀ ਤੇ ਰਾਵੀ’ ਦਾ ਕਰਤਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਮਸ਼ੇਰ

[ਇਹ ਇਤਰਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਸਵਾਰਗੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਮਸ਼ੇਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਬੜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਗਮੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਸਵਾਰਗੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਮਸ਼ੇਰ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਸਵਾਰਗੀ ਸਮਸ਼ੇਰ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਿਰ ਝਕਾਉਂਦਾ ਹੋ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਜੋਂ ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਛਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। — ਸੰਪਾਦਕ]

ਪ੍ਰ: ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੋ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ?

ਉ: ਮੈਂ ਮਈ 1974 ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਮੇਰਾ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ ਮੈਂ 1970 ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਦ ਮੇਰੇ ਲੜਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਸੋਰ ਸਪੱਟਾ ਕਰ ਲਵਾਂ। ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਾਂ। ਬਾਹਰਲੇ ਲਿਟਰੇਚਰ (ਸਾਹਿਤ) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਂ। ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਘਾਲਟਾਂ ਘਾਲੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ struggle ਕੀਤੀ ਏਥੇ ਆ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਚਾਂ ਤੇ ਪਰਖਾਂ ਤੇ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਰਾਇ ਬਣਾਵਾਂ। ਏਥੇ ਮੈਂ ਆਇਆ ਸੀ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਵਾਸਤੇ। ਪਰ ਏਥੇ ਆ ਕੇ ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ, ਪੌਤਿਆਂ ਦੇ ਜੰਜਾਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਏਥੇ ਜੋਗਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਏਥੇ ਦਾ ਮੌਸਮ ਮੈਨੂੰ ਸੁਤ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਕ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਰਾਬ ਏਥੇ ਚੰਗੀ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਤੇ ਵਧੀਆ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸਿਹਤ ਤੇ ਬੜਾ ਅਸਰ ਕੀਤਾ ਠੰਡੇ ਮੌਸਮ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਦਾ ਤੇ ਹੋਰ ਢਾਂਚਾ ਵਿਗਾੜ ਦਿਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਡਾਇਬੀਟੀਜ਼ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਤੇ ਹਟ ਜਾਵੇ। ਏਸ ਲਈ ਮੈਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਪਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਦਵਾਈਆਂ ਮੈਨੂੰ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ, ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਡਾਇਬੀਟੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਹਾਜ਼ਮਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਲੱਤਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀਆਂ। ਨਜ਼ਰ ਘੱਟ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਪਿਛੇ ਜਹੇ ਮੈਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜਾ ਕੇ ਆਇਆਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਰਾ ਕੇ ਆਇਆਂ।

ਪ੍ਰ: ਸਮਸ਼ੇਰ ਜੀ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਏਥੇ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਰੁਚੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕੇ?

ਉ: ਏਹੀ ਮੈਂ ਦੱਸਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਕਾਇਮ ਨਾ ਰੱਖ ਸਕਿਆ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਏਥੇ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਬਹੁਤਾ ਤੁਰ ਫਿਰ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਫੇਰਨ ਤੌਰਨ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਲੜਕੇ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਏਨੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਏਨੇ ਬਿਜ਼ੀ ਸਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾ ਸਕਣ। ਜੇ ਕੁਝ ਮੈਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਵਾਂ, ਡੀਟਰਾਇਟ ਜਾਵਾਂ, ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੈ ਕੇ ਤੇ ਨਿਖਾਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਨੱਸ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂ। ਮੈਂ ਕਿੰਨੀ ਥਾਈਂ ਗਿਆ ਵੀ। ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਸਿਹਤ ਏਨੀ ਵਿਗੜੀ ਕਿ ਪੰਜ ਛੇ ਸਾਲ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਏਸ ਲਈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਰੁਚੀਆਂ ਸੀ ਉਹ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਕਿ ਮੈਂ 60, 65 ਸਾਲ ਮੇਰਾ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਸੰਪਰਕ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਵੇਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਲਿਆਂ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰੱਖੀ, ਟਰਾਂਟੋ ਵਾਲਿਆਂ ਰੱਖੀ ਉਹ ਲੋਕ ਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਉਹ ਆ ਕੇ ਮਿਲ ਕੇ ਵੀ ਗਏ। ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧਾਂ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ‘ਮੜੀ ਦੇ ਦੀਵੇ’ ਵਾਲਾ ਨਾਵਲਿਸਟ। ਮੇਰੀ ਸਿਹਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਫੀ ਚੰਗੀ ਹੋ ਗਈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਿਬੜ ਹੀ ਚੁਕਿਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰ: ਸਮਸ਼ੇਰ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਣਾ ਕਿਹੜੀ ਉਮਰ ‘ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ?

ਉ: ਲਿਖਣਾ ਮੈਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ 1929 ਵਿਚ। 1921 ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਫੌਜੀ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲਾ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਮੇਰਾ ਧਾਂਦਰਾ ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੜ੍ਹੀ। ਫਾਰਸੀ ਪੜ੍ਹੀ, ਓਥੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਪੜ੍ਹੀ, ਉਰਦੂ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਜ਼ਿਲਾ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਓਥੇ ਨੇੜੇ ਵੀਹ ਵੀਹ, ਪੱਚੀ ਪੱਚੀ ਮੀਲ ਤੇ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਏਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਾਲੀਮ ਵਿਚੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। 1921-1929 ਤੱਕ ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਗ਼ੈਰਜਵ ਵਿਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਜਿਥੇ ਜੰਗਲ ਸੀ, ਖੇਤੀ ਸੀ। ਮਹੀਆਂ ਗਾਈਆਂ ਸੀ, ਦੁੱਧ ਪਿਓ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿੱਸੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਇਆ। ਕਵਿਤਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਤੀਜੀ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਮਾਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਜਿਹੜਾ ਮਸ਼ਾਹਰ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਲੱਤ ਲੰਡੜੀ ਸੀ। ਖੇਡਦਿਆਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਖਾਤਰ ਇਕ ਦੋਹਰਾ ਜਿਹਾ ਲਿਖ ਦਿਤਾ:

ਵਿੰਗ ਤੜਿੰਗੀ ਲੱਕੜੀ, ਵਿਚਕ ਵਿਚਕ ਹਿੱਲੇ

ਰਣੂਕਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜੁਗਤੇ ਦੇ ਮੱਲੇ

ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਇਹ ਦੋਹਰਾ ਮਸ਼ਾਹਰ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਖੂਬ ਮੁੰਮਤ ਕੀਤੀ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਮੇਰੇ ਫੌਜ ਤੋਂ ਵੱਟੀ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਘਰਦਿਆਂ ਦਾ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਜਦ ਮਸ਼ਾਹਰ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮੰਡੀਅਸ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਕੂਲੋਂ ਹਟਾ ਲਿਆ। 1921 ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਿੱਸੇ ਪੜ੍ਹਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ‘ਜਾਨੀ ਚੋਰ’ ਦਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਡਤ ਕਿਸ਼ੋਰ ਚੰਦ ਦਾ ਪੰਜ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ। ‘ਬੋਗੋ ਨਾਰ’ ‘ਸੋਹਣੀ ਮਹੀਵਾਲ’ ‘ਹੀਰ’ ਤੇ ‘ਰੂਪ ਬਸੰਤ’ ਪੜ੍ਹੇ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕਵਿਤਾ ਜਾਗਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਖਾਨੇਵਾਲ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਸਨ। ਮੈਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ‘ਚ ਜਾਣ ਦੀ ਅੱਠ ਆਨੇ ਟਿਕਟ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਾਜਰੇ ਹੀ ਮੱਥ ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। 15, 20 ਸ਼ਾਇਰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿਲਾ ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਓਥੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸ਼ਰਾ ਸੀ ‘ਇਕੋ ਸਿੱਕ ਬੱਸ ਤੇਰੇ ਦੀਦਾਰ ਦੀ ਹੈ’ — ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਧਾਰਮਕ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਓਥੇ ਚਲਦੀਆਂ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਓਥੇ ਪ੍ਰ: ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇਖਿਆ — ਓਥੋਂ ਇਹਦਾ ਨਾਂ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮਾਹਿਰ ਸੀ। ਇਹ ਖਾਨੇਵਾਲ ਹੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਮਸ਼ਾਹਰ ਸਨ। ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਉਹ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ਤਬੀਅਤ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ‘ਕਾਕਾ, ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਤੇਰੇ ਬੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।’ ਬੇਰ ਮੈਂ ਆਕੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਤੇ ਮੈਂ ਫਸਟ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਲੈ ਗਿਆ। 1930 ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸੀ। ਓਥੋਂ ਫੂਤਫਾਤ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਬਾਰੇ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਰਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਲਿਖਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਬੜੀ ਨੁਕਦਾਰ ਸੀ, ਮੁਹਾਵਰੇਦਾਰ ਸੀ — ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਆਪਾ ਸ਼ੇਅਰ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਆਪ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਸੀ।

‘ਨੀਲੀ ਤੇ ਰਾਵੀ’ ਮੇਰੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਰੂਸੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਓਥੋਂ ਲਗਿਆ ਜਦ ਮੈਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਇਆ ਤੇ ਪੁਲਸ ਨੇ ਪੁਛ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ। ਬਾਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜੋ ਤੂਤਾਂ ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਜੋ ਸੋ ਬੰਦਾ ਇਕੱਠੇ ਬਹਿ ਕੇ ਸੁਣਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਹ 15-16 ਕਿਤਾਬਾਂ ਰੂਰਲ ਬੁਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਛਾਪੀਆਂ ਤੇ ਵੇਚੀਆਂ।

ਮੇਰੀਆਂ ਪੱਚੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਾਪ ਚੁਕੀਆਂ ਨੇ। 50 ਕੁ ਮੈਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ। ਆਮ ਗਸਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਹਾਣੀ ਸੰਗਰਿਹ ਵੱਖਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

ਪ੍ਰ: ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੀ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ?

ਉ: ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜਸੋਵਾਲ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਸੀ ਉਥੇ। ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੇਰਾ ਬੜਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਓਥੇ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤਕ ਰੁਚੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਚੰਧਰਪੁਣੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜ ਸੱਤ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰਲਾਕੇ ਕਿਸੇ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਵਰਤ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਹੈ, ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਕੇਂਦਰੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਪੱਚੀ ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦਰਦ ਵਰਗੇ। ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਪਰਧਾਨ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜੀਡੈਂਟ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਲੋਕ ਠੋਸ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਤੇਰਾ ਸਿੰਘ ਚੰਨ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਿਹਾ। ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਰੀ। ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ।

ਪਰ ਹੁਣ ਆਕੇ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ। ਪਰ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਰਕਾਰਦਾ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ। ਪਰ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਮਿਲੇ ਜੋ ਭੀਜਰਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੇ।

ਪ੍ਰ: ਤੁਹਾਡਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਉਹ — ਉਹ ਤਾਂ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੇ ਬੀਰਾਫ਼ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਗਿਆਨੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਵੇਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਬੜਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਚਮਚਾਗਿਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਸਕਦਾ। ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨਾ ਮੇਰੀ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਹੈ। ਏਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਕ ਵੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਧਰਤੀ ਵਾਜਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ’ ਲਈ ਪੈਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਲੋਕ ਕਥਾਵਾਂ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਛਪੀ ਨਹੀਂ।

ਪ੍ਰ: ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਰਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਵਿਤਾ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ? ਉ: ਕਾਗਜ਼ੀ ਲਿਖਾਰੀ ਹਨ — ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਲੋਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਰਾਵਣ’ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਛਾਪੀ। ਤੇ ਉਹ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ — ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਹੀ ਬੜੀ ਸ਼ਰਮ ਆਈ। ਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸਦਿਆਂ ਵੀ ਬੜੀ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ। ਸੁਣਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਰਮ ਆਏਗੀ। ਉਹ ਲਿਖਦਾ: ‘ਜੇ ਮੇਰਾ ਨੌਕਰ, ਜੇ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦਾ, ਜੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਵਰਤ ਲਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾਂ ਗਾ ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਬਾਬਰੂਮ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਤੌਲੀਆ ਵਰਤ ਲਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਸਾਲੇ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕੱਢਾਂ’ ਏਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੇਰਾ ਬੜਾ ਦੋਸਤ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲੱਗਾ ਸੀ ਉਹ ਜਲੰਧਰ। ਮੈਂ ਮਿਲਣ ਚਲਾ ਗਿਆ — ਕਹਿੰਦਾ — ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਲਿਖਦੇ ਆ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਉਹ ਮੁੰਡਾ — ਜਿਸਦਾ ਨਾਂ ਭਲਾ ਜਿਹਾ — ਉਹ ਬੜਾ ਲਿਖਦਾ। ਹਸਰਤ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਐ। ਉਹਦੀ ਕਿਤਾਬ ਛਾਪੀ ‘ਮਾਇਆ’ — ਓਥੇ ਉਹ ਲਿਖਦਾ — ‘ਛੱਤੀ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਭੋਗ ਚੁਕੀ ਹੈ ਪਤਨੀ ਮੇਰੀ’ ਹੋਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕਿਹਾ — ਪਰ ਕਿਹਾ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਕੀ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਦਾ? ਮੈਂ ਉਸ ਮਹਾਂ ਕਵੀ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦਾ ਕੁਝ ਸੁਧਰਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਸੱਚ ਲਈ ਲਿਖਣਾ, ਰੋਸ਼ਨੀ ਲਈ ਲਿਖਣਾ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਲਿਖਣਾ, ਪਿਆਰ ਲਈ ਲਿਖਣਾ।

ਪ੍ਰ: ਨਵੀਂ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਰੂਪਕ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ? ਉ: ਰੂਪਕ ਪੱਖ ਤੇ ਹੀ ਤਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ। ਮੈਂ ਓਸ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਛੰਦਾ ਬੰਦੀ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਦਮ ਹੋਣਾ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੰਮੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਜਾਨਵਰ ਜਾਂ ਪਸ਼ੂ ਜੀਵ ਜੰਮਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰੋਂਦੇ। ਪਰ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਬੱਚਾ ਜਦ ਜੰਮਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੋਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਲ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਹੈ, ਬਿਰਹਾ ਹੈ — ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਹੈ। ਓਪਰੇ ਥਾਂ ਆ ਕੇ ਘਬਰਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਸੁਝ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਕਵਿਤਾ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਜੰਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰ: ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਉ: ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਕੋਈ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਫਾਈਨਾ ਤੇ ਨੋਟ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਜਾਂ ਨਿਕੰਮੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ। ਇਕੱਲੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿੰਨਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੋਈ ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ।

ਪ੍ਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਏਹਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਉ: ਉਹ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਜਿਹੜਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸ ਹੈ — ਤੀਆਂ, ਤ੍ਰਿੰਭਣ, ਮੇਲੇ। ਮੇਲੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ — ਉਹ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਲਿਖਿਆਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਸਲੀ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਲੱਗਣ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਹੋਰ ਵੀ ਛੋਟਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ। ਪੀਐੱਮ ਦਾ ਧਨ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ ਆਦਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸ ਹੈ।

ਪ੍ਰ: ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੀ ਹੱਲ ਹੈ? ਉ: ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਲੋਕ ਆਏ ਨੇ, ਉਹ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਆਏ ਨੇ। ਹੁਣ ਜਿਹੜਾ ਤਾਂ ਨਵਾਂ ਪੈਸਾ ਹੈ ਉਹ ਤਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰੇਗਾ। ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਬੰਦੀ ਪੰਜ ਦਸ ਸਾਲ ਠਾਉ ਪੈਸੇ ਕਮਾਓ — ਫੇਰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਓਥੇ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਓਥੇ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸੁਹਜ ਸੁਆਦ ਓਥੇ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ develop ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਏਥੇ ਸਭਾਵਾਂ ਬਣਾਓ। ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹੋ। ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

ਪ੍ਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਚੱਲੀ ਹੈ — ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ? ਉ: ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬਾ ਬਣਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸੂਬਾ ਤਾਂ ਬਣ ਗਿਆ। ਵੱਖ ਟੁੱਕ ਦਿਤਾ। ਜੇ ਇਹ ਬਣਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਰਨਾਲ ਬਗੀਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੋਹਦੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਨਵੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਊਗੀ। ਲੱਖਾਂ ਭਈਏ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਓਹ ਨੌਕਰਾਂ ਵਾਗੂੰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਮਾਲਕਾਂ ਵਾਗੂੰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਨਗੀਆਂ। ਦਸ ਲੱਖ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਨਗੀਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਬਣਨਗੀਆਂ। ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਉਹ ਬਣਨਗੇ ਜੋ ਗੈਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ। ਓਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਉਹ ਸਮੱਸਿਆ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਵੇਗੀ। ਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦਸ ਲੱਖ ਵੋਟਾਂ ਫੇਰ ਭੁਸੜੀ ਪਾਉਣਗੀਆਂ।

ਪੰਨਾ 10 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਉਹ ਨਿਗੁਣਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਪੇਚੀਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ।

ਪ੍ਰ: — ਕੁਝ ਹਲਕਿਆਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ‘ਭਈਆ ਕਲਚਰ’ ਨੋਸਟ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ — ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

ਉ: — ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰ ਤਾਕਤਵਰ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਲਚਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਹੱਲੇ ਹੋਏ ਪਰ ਇਸ ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਕਲਚਰ ਬਣਵਾਰੇ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਤਾਕਤਵਰ ਹੈ। ਇਹ ਕਲਚਰ ਸਥਾਪਤ ਹੈ। ਪਰ Imported labour ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਜਦ ਅਸੀਂ ਆਪ ਅਜਿਹੀ ਲੋਬਰ ਨੂੰ ‘ਜੀ ਆਇਆ’ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ — ਤਾਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਹੱਕ ਹੈ?

ਪ੍ਰ: — ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸੋਗੇ? ‘ਸਾਹਿਤ’ ਸ਼ਬਦ ਕਿਉਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ?

ਉ: — ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਸ਼ਬਦ ਉਡਾਉਣ ਨਾਲ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੀ ਬਣ ਜਾਏਗੀ। ਫੇਰ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲਿਸਟ ਵੀ ਆ ਗਏ, ਬਾਕੀ forces ਵੀ ਆ ਗਈਆਂ, ਫੇਰ ਪਾਲੀਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਆ ਗਏ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਲਾ ਦੀ, ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸੰਮੇਲਨ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਟਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਹੈ। ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਸਾਲ ਉਹ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਲਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਨਿੱਗਰ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਸੀ ਪਰ ਗੱਲ ਬਹੁ ਸੰਮਤੀ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇ ਪਾਲੀਟੀਸ਼ਨ ਤੁਰੇ ਫਿਰਨ, ਇੰਡਸਟਰੀਅਲਿਸਟ ਤੁਰੇ ਫਿਰਨ, ਟ੍ਰਿਸਟ ਵੀ ਤੁਰੇ ਫਿਰਨ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਕੋਈ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਕਮਰਸ਼ਲ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਰੀ ਜਾਣ। ਤੁਹਾਡਾ ਨੁਕਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਸੋਧਾਂ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਮਿਥਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਮੇਲਨ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਇਹੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ ਓਥੇ।

ਪ੍ਰ: — ਦੂਜੇ ਜਿਵੇਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸੱਤ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਕ ਤੇਰਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਦਿਤਾ — ਹੁਣ ਫੇਰ ਇਕ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਬੰਕਾਕ ਵਿਚ? ਜੇ ਦਿੱਲੀ ਹੀ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਬੰਕਾਕ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ?

ਉਤਰ - ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਵੱਖਰਾ ਵੱਖਰਾ ਸੰਮੇਲਨ ਹੋਗਿਆ ਨਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੰਕਾਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹੁਣ ਇਹ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਬੰਕਾਕ ਵਾਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ — ਪਹਿਲੀ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਹੋਈ ਦੂਜੇ ਅਟਵਾ ਤੇ ਤੀਜੀ ਬੰਕਾਕ। ਜਿਹੜੀ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਹੈ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਤੀਜੀ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਪੁਸ਼ਨ - ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਇਹ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਆਪਸਦੇ ਬੰਦੇ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ? ਉਤਰ - ਨਹੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਕਈਵਾਰ ਆਦਮੀ ਛਾਪਣੀ ਪਬਲਿਸਟੀ ਮੰਗਦਾ, ਚੰਧਰਪੁਣਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੱਲ ਫਿਰ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਪਿਰਾਂ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਗੱਲ ਬਣੀ ਨਹੀਂ।

— ਪੰਨਾ 17 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਉਸਦੀ ‘ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ’। ਪਰ ਤਰਸੇਮ ਦੋਹਾਂ ਉਤੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਗਨ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਸੁਭਾਗ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੈਨੇਡਾ ਆਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਚੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਕੱਢੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਸੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ‘21 ਵਰ੍ਹੇ ਮੈਂ ਕੈਨੇਡਾ ਆਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਗੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ। ਹੁਣ ਵੀ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਮੈਨੂੰ ਧੂਹ ਕੇ ਲੈ ਆਏ ਹਨ।’ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸ ਪਰਉਪਕਾਰ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੁਰੇਵਾਲ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

PAWA TRAVELS

879-8261
1651 Kingsway
Vancouver, B.C.
V5N 2S2

See us for all your domestic & international travel needs—Pleasure, Business, Charters, Groups, Excursions, Car Rentals, Hotel Reservations, Travel Insurance, etc. etc.....

Contact
JAGIR S. PAWA

Res. 874-3029
874-7856

ਕਹਾਣੀ ਸੱਖਣਾ ਦਿਨ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਭੱਟੀ

ਤਾਕੀ ਚੋਂ ਆਉਂਦੀ ਲੋ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਅੱਖ ਨੇ ਵੀ ਲੈ ਫੜੀ। ਸਿਰ ਬੱਲਿਓਂ ਬਾਹ ਕੱਢ ਘੜੀ ਤੇ ਟਾਈਮ ਦੇਖਿਆ। ਦਸ ਵੱਜਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਉਹ ਬਿਸਤਰੇ 'ਚ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਅਵਾਰਾ ਜਹੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਘੜੀ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਤੱਕਿਆ। ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਕਸਕ ਸੀ। ਕਸਕ ਭਰਣ ਲਈ ਉਹਨੇ... ਅੱਖਾਂ ਮਲੀਆਂ। ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਇਕ ਪੱਟੇ 'ਚ ਕੁਝ ਚੁਭਿਆ ਹੈ। ਦਵਾ ਸੱਟ ਹੱਥ ਅੱਗੇ ਵਲ ਤਾਣ ਨਿਰਖਣ ਲੱਗਾ। ਰੋਟਣ ਸਨ, ਉਪੜੇ ਉਪੜੇ। ਕੰਮ ਤੋਂ ਮਿਲੇ। ਵਿਪਰੀਤ ਸੋਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਖਿਚਿਆ। ਚੀਕ ਜਿਹੀ ਨਿਕਲ ਚੱਲੀ ਸੀ। "ਹਾਇ ਉਇ" ਕਹਿੰਦਾ ਮੁੜ ਬਿਸਤਰੇ 'ਚ ਲਿਟਦਾ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਇਥੇ ਤਾਂ ਸਾਲੇ ਫੋਟੋ ਖਿਚਦੇ ਆ ਬਾਹਾਂ ਨੂੰ।" ਫਿਰ ਕੁਝ ਸੋਚਦਿਆਂ ਕੂਟੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਬੱਧੀ ਭਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤਾਕੀ ਦਾ ਪਰਦਾ ਪਰਾਂ ਕੀਤਾ। "ਬੱਲੇ, ਬੜੀ ਬਰਫ ਪਈ ਆ ਰਾਤੀ ਤਾਂ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੇ ਇਨੀ ਬਰਫ।" ਸਭ ਪਾਸੇ ਬਰਫ ਦੀ ਬਰਫ ਦੇਖ ਉਹ ਹੇਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਚਿੱਠੀ ਬਰਫ ਤੋਂ ਤਿਲਕ ਤਿਲਕ ਪੈਂਦੀ ਦੂਹੀਆ ਚਮਕੋਰ ਨੇ ਪਲ ਭਰ ਲਈ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੂੰਹ ਦਿੱਤੀਆਂ।

"ਉਦੋਂ ਅਜੇ ਕੋਈ ਕੋਈ ਫੁੱਟੀ ਡਿੰਗਦੀ ਸੀ ਰਾਤੀਂ ਜਦੋਂ ਬੱਲੀ ਦੇ ਘਰੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਬੱਲੀ ਨਾਲ ਝਗੜ ਪਿਆ ਸੀ।" ਇਹ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਿਆਂ ਈ ਉਹਨੂੰ ਬੁਰਾ ਲੱਗਿਆ। "ਭੈੜੀ ਗੱਲ ਹੋਈ" ਸੋਚਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਚਮਕੋਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚੀਆਂ। ਖੁਲ੍ਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਹਦੀ ਆਪਣੀ ਫੋਟੋ ਤੇ ਪਈਆਂ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਫੋਟੋ ਵੱਲ ਝਾਕਦਾ ਰਿਹਾ। "ਕਿਰਨੀ ਨੇ ਖਿੱਚੀ ਸੀ ਉਨਟੇਰੀਓ ਪਲੇਸ ਦੇ ਬਗੀਚੇ 'ਚ। ਕਿਰਨੀ ਦਾ ਵੀ ਭੈੜਾ ਈ ਹਾਲ ਆ। ਪਤਾ ਨੀ ਕਿਉਂ ਵਿਰਾਨ ਖੰਡਰਾਂ, ਰੁੱਡ ਮੁੰਡ ਦਰਖਤਾਂ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦਸ਼ਾ ਬਿਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਣ 'ਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਂਦਾ ਆ।" ਫੋਟੋ ਦੇ ਪਸਾਰ 'ਚ ਪਸਰੀ ਉਦਾਸੀ ਉਹਨੂੰ ਆਪ ਨੂੰ ਚੁਭਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਉਹ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਉਦਾਸ ਉਦਾਸ ਉਹ ਫੱਤ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗਾ ਫੱਤ ਵੱਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਬਿਸਤਰੇ ਦੇ ਪਸਾਰ 'ਚ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਮਨ 'ਚ ਕੁਝ, ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਇਕ ਟੁੱਟ ਭੱਜ। ਇਹ ਭੱਜ ਟੁੱਟ ਉਹਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਵੀ ਇਕ ਸਖਟੇਪਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਜਗਾ ਗਈ। ਸਖਟਾਪਣ ਜਿਹਨੇ ਕਦੀ ਉਹਨੂੰ ਖਾਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿਣ ਦਿਤਾ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕਦੀ ਭਰਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਉਹ ਮੁੜ ਬਾਹਰ ਤੱਕਣ ਲੱਗਾ। ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਅਸਮਾਨ ਤੱਕ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਸਾਫ ਸੀ। ਬਰਫ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗਰਦ ਧੋ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਪੁੱਪ 'ਚ ਹੋਰ ਚਮਕ ਤੇ ਚਮਕੋਰ ਸੀ। "ਇਵੇਂ ਤਾਂ ਮੋਂਟਰੀਅਲ ਜਾਂ ਟਰਾਂਟੋ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।" ਸੋਚਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਮੀਸ਼ੇਲ ਦੀ ਯਾਦ ਆਈ। "ਮੀਸ਼ੇਲ ਚਮਕੋਰ ਵਰਗੀ ਸਾਫ ਸਾਫ, ਪੁੱਪ ਵਾਂਗੂ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਤਿਲਕ ਤਿਲਕ ਡਿੰਗਦੀ ਮੀਸ਼ੇਲ। ਵੰਜਲੀ ਪਾ ਪੈਂਦੀ ਬਰਫ 'ਚ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਰਫ ਤੇ ਘੁਲੇ ਸਨ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਬਰਫ ਨਾਲ ਮਲੇ ਸਨ।"

ਉਦਾਸ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੀਸ਼ੇਲ ਦੇ ਮੰਮੀ ਡੈਡੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਸੱਦਿਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਮੀਸ਼ੇਲ ਦੇ ਬਾਕੀ ਭੈਣ ਭਰਾ ਵੀ ਸਨ। ਟਰਕੀ ਖਾਧੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੁਗਾਤਾਂ ਦੇ ਅਦਲ ਬਦਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਚੁੰਮਣ ਵੱਡੇ ਗਏ ਸਨ। ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਟੈਸਟ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਭ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਚਲੇ ਆਏ ਸਨ। ਉਸ ਰਾਤ ਮੀਸ਼ੇਲ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਉਦੋਂ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਮੰਜਲ ਤੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਕੰਮ ਤੋਂ ਮੁੜਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਲਿਫਟ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਮੀਸ਼ੇਲ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹੀ ਖੜੀ ਸੀ। ਬੜਾ ਕੋਲ ਆਉਂਦਿਆਂ ਈ ਉਹਨੇ ਪੁਛਿਆ ਸੀ "ਕਦੋਂ ਆਈ ਸੀ ਮੀਸ਼ੇਲ।"

"ਦੁਪਹਿਰ ਕੁ ਵੇਲੇ। ਤੇਰੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।" ਮੈਂ ਕੋਲ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਕਾਲੀ, ਤੂੰ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀ "ਮੈਂ ਘਰ ਈ ਸੀ, ਖਿਚੋਤਾਣ ਜਹੀ 'ਚ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਮੀਸ਼ੇਲ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ ਸੀ।

"ਖਿਚੋਤਾਣ 'ਚ।" ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਚ ਪੈਰ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਹੇਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੀਸ਼ੇਲ ਦਾ ਅਟੈਚੀ ਤੇ ਕੁਝ ਕੱਪੜੇ ਪਏ ਸਨ "ਇਹ ਕੀ ਮੀਸ਼ੇਲ", ਉਸ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਪੁਛਿਆ ਸੀ।

"ਮੈਂ ਇਥੇ ਜਾ ਰਹੀ ਆ" ਜੱਫੀ ਫੱਤ ਡਾਈਨਿੰਗ ਟੇਬਲ ਦੀ ਇਕ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਉਹ ਬੋਲੀ ਸੀ।

"ਕਿਉਂ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਮੀਸ਼ੇਲ"

"ਪਰਸੋਂ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਰਾਤ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਬੇਇਜ਼ਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ।"

"ਬੇ-ਇਜ਼ਤ!"

"ਹਾਂ ਉਦਣ ਰਾਤ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸੁਗਾਤਾਂ ਵਣਾ ਰਹੇ ਸੀ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਚੁੰਮਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮੰਮੀ ਡੈਡੀ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋਣਗੇ।"

"ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾਲੇ ਮੈਂ ਸੋਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਤਾ ਨੀ ਕਿਉਂ? ਬਾਇਦ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤੇਰੇ ਮੰਮੀ ਡੈਡੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੈਨੂੰ ਚੁੰਮਦਿਆਂ ਕੋਈ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ।"

"ਪਰ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਉਹ ਬੋਲੀ ਸੀ।

"ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਆ ਮੀਸ਼ੇਲ।"

"ਪਰ ਤੂੰ ਕਦੀ ਇਹ ਵੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ"

"ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਆ ਮੀਸ਼ੇਲ।"

"ਹਾਲ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤੱਕ ਵੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ।"

"ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਆ ਮੀਸ਼ੇਲ।"

"ਮੈਂ ਕੋਈ ਵੇਸਵਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਆਂ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝੇ ਨਾ, ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਮੇਰੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ। ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਤੂੰ ਦਿਖਾਵੇ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਮਾਣ ਕਰਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਆਦਰ ਦਿੰਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਰਹੇ।"

"ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਆ ਮੀਸ਼ੇਲ, ਮੈਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ

ਸਾਹਿਤ ਦਰਪਣ

ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਆ।"

ਉਦੋਂ ਉਹਨੇ ਧਾ ਜੱਫੀ ਆ ਪਾਈ ਸੀ। ਬੁੱਲ ਚੁੰਮੇ ਸਨ। "ਤੂੰ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਆ ਫਿਰ ਵੀ... ਤੇਰੀ ਚੁੰਪ ਵੀ ਧੂਹ ਪਾਉਂਦੀ ਆ... ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਚੁੰਪ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਰਹੀ। ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਜੇ ਕੁਝ ਸੋਚੇ ਜਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁਛੇ।"

ਉਦੋਂ ਮੀਸ਼ੇਲ ਦਾ ਸਿਰ ਉਹਦੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਸੀ। ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਨੇ ਉਹਦਾ ਇਕ ਹੱਥ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਦੁਆਲੇ ਵਲ ਲਿਆ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਹੱਥ ਉਹਦੇ ਵਾਲਾਂ 'ਚ ਫੇਰਦਾ ਉਹ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ 'ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਵਿਗਾੜ ਪੈ ਸਕਦਾ।' ਸੋਚਦਿਆਂ ਈ ਉਹਨੇ ਪੁਛਿਆ ਸੀ "ਤੂੰ ਚਲੀ ਜਾਵੇਂਗੀ ਮੀਸ਼ੇਲ।"

"ਮੈਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਆ" ਜੱਫੀ ਡਡੀਆਂ ਉਹ ਬੋਲੀ ਸੀ। "ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਟੈਕਸੀ ਬੁਲਾ ਦੇ।"

"ਹੁਣ ਤੂੰ ਕਿੱਥੇ ਰਹੇਂਗੀ ਮੀਸ਼ੇਲ ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਜਗਾ ਲੱਭੀ ਆ ਕਿ ਨਹੀਂ।" ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪੁਛਿਆ ਸੀ।

"ਆਪਣੇ ਮੰਮੀ ਡੈਡੀ ਦੇ ਘਰ ਰਹੂੰਗੀ ਕੁਝ ਦਿਨ, ਫਿਰ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਕਮਰਾ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਲੱਭ ਲਵੂੰਗੀ।"

ਇਕ ਹੱਥ 'ਚ ਅਟੈਚੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਬਾਹ ਤੇ ਕੁਝ ਕਪੜੇ ਲਟਕਾਈ ਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਵੇਲੇ ਉਹ ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਬੜਾ ਮੁਸਕਰਾਈ ਸੀ ਫਿਰ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਹੌੜ ਬਹਿ ਤੁਰੇ ਸਨ। ਅਟੈਚੀ ਮੁੜ ਫਰਸ਼ ਤੇ ਕੋਥ ਹੌੜ ਪੁੱਝਦੀ ਬੋਲੀ ਸੀ, "ਦੇਖ ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਤੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਵਿਖਰੀ ਪਈ ਆ। ਪਰ ਤੂੰ, ਨਾ ਤੂੰ ਬੁਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਆਉਣ ਦਿੰਨਾਂ ਨਾ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਹੌੜ। ਮੈਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਆ, ਕੋਲੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਹਿਣਾ ਕਿੰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।"

"ਮੀਸ਼ੇਲ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਲਵੇ, ਚੁੰਮ ਲਵੇ, ਉਹਨੂੰ ਨ ਜਾਣ ਦੇਵੇ, ਉਹਨੂੰ ਮਨਾ ਲਵੇ, ਸੋਚਦਿਆਂ ਉਹ ਬੋਲਿਆ ਸੀ ਚੱਲ ਤੇਨੂੰ ਟੈਕਸੀ ਤੱਕ ਛੱਡ ਆਵਾਂ।"

"ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਕੱਲੀ ਈ ਜਾਉਂਗੀ। ਮੇਰਾ ਫੈਸਲਾ ਖੋਲ੍ਹੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੁੰਦਾ ਲੱਗਦਾ। ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਹੋਰ ਸਹਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਨਾਲੇ ਤਦ ਤੱਕ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰੋ ਪਵੂੰਗੀ।"

ਤੇ ਮੀਸ਼ੇਲ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਹੌੜ ਵਹਿ ਤੁਰੇ ਸਨ।

ਮੁੜਦੀ ਨਿਗਾਹ ਆਗਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪੌਦੇ ਤੇ ਪਈ। ਜਿਹਦੀ ਇਕ ਸ਼ਾਖ ਬਰਫ ਬੱਲੇ ਦੱਬੀ ਪਈ ਸੀ। ਪੌਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਝੁਮੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਦੀ ਕਿਤੇ ਹਵਾ ਦੇ ਤੋਜ ਬੁਲੇ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਗਤੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਖ ਬਰਫ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਸਭ ਪਾਸੇ ਬਰਫ ਹੀ ਬਰਫ ਅਤੇ ਇਹ ਪੌਦਾ ਅਤੇ ਉਹਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਝੁਮੀ ਜਾਣਾ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਅਨੁਰਾਗ ਛੋੜ ਗਿਆ। ਇਕ ਹੌਂਸਲੇ ਭਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਝਟਕਾਰ। ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮੁੜ ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਲਿਟਦਿਆਂ ਚੀਕ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਨਾਲ ਉਲਾਰ ਰਜਾਈ ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਖਿਚ ਲਈ ਸੀ।

ਲੇਟਿਆਂ ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾ ਬਾਦ ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਖੜਕੀ "ਟਣ ਟਣ ਟਣ, ਟਣ ਟਣ ਟਣ..." ਹੱਥ ਵਧਾ ਸਰਹਾਣੇ ਨਾਲ ਪਏ ਮੇਜ ਤੋਂ ਉਸਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਚੁਕਿਆ, "ਹੇਲੋ"

"ਲਿਟਿਆ ਆ ਸੀ"

"ਪਤਾ ਨੀ"

"ਪਤਾ ਨੀ ਕਿੱਥੋਂ ਡਿੱਤੀ ਸੀ।"

"ਘੁਟ ਲੱਗਿਆ ਸੀਗਾ।"

"ਨਹੀਂ ਅਜੇ ਨਹੀਂ"

"ਚੰਗਾ ਓ. ਕੇ."

"ਰਾਤੀਂ ਬੱਲੀ ਨਾਲ ਝਗੜ ਪਿਆ ਸੀ।" ਉਹਦੇ ਮਨ 'ਚ ਕਚਿਆਣ ਜਿਹੀ ਫਿਰ ਗਈ। "ਬੱਲੀ ਉਹਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਪੁਰਾਣਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਆੜੀ ਸੀ ਉਹਦੀ ਬੱਲੀ ਨਾਲ। ਰਾਤੀਂ... ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਬੱਲੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੇ। ਕਾਲੀ ਨਾਲ ਉਹ ਨੰਬਰ ਘੁੰਮਾਇਆ। ਅਜੇ ਪਹਿਲੀ ਰਿੰਗ ਹੋਈ ਸੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਦੋਂ ਆਪ ਈ ਉਹਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਟ ਦਿੱਤਾ। ਟੈਲੀਫੋਨ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖ ਮੁੜ ਲਿਟਦਾ ਉਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ 'ਕੀ ਗੱਲ ਸੀ? ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਵਾਰ ਪੀਤੀ ਸੀ ਬੱਲੀ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪੰਦਰਾਂ ਵਾਰੀ ਵੀ ਨਾ ਸ਼ਾਇਦ। ਚੰਗੇ ਯਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਆ ਮੁੜ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਉਂ ਜਿਹੜਾ... ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਉਹ ਰੁਕਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ "ਛੱਡ ਯਾਰ।"

ਬੇ ਧਿਆਨੇ ਹੀ ਹੱਥ ਵਧਾ ਸਰਹਾਣੇ ਵਾਲੇ ਮੇਜ ਉਤੇ ਪਿਛੇ ਆਈ ਛੋਟੀ ਭੇਟ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਪੜਨ ਲੱਗਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹ ਚੁਕਾ ਸੀ ਇਹ ਚਿੱਠੀ। ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਨੂੰ ਇਹਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈਆਂ ਦੋ ਚਿੱਠੀਆਂ ਹੋਰ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ "ਬੀਜੀ ਬਹੁਤ ਫਿਕਰ ਕਰਦੀ। ਸੋਹਤ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ। ਲੱਖ ਸਮਝਾਇਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਬੁੜੀ ਲੱਗਦੀ ਆ" ਤੇ ਹੁਣ "ਫਿਕਰ 'ਚ ਇੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਦੂਹੀ ਦਾ ਕੁੱਝ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਦਿਸਣੋਂ ਈ ਰਹਿ ਚਲਿਆ ਸੀ। ਐਨਕਾਂ ਲੁਆਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।" ਅਚਨਚੇਤ ਉਹਦੇ ਸਾਰੇ ਮਨ ਪੜਨੋਂ ਸੋਚਣੋਂ ਰੁਕ ਗਏ ਸਨ। ਲਿਟਿਆਂ ਲਿਟਿਆਂ ਈ ਉਹ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਣ ਲੱਗਾ। "ਬੀਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਲਈ ਆ ਰੋਟ ਪਿਟਣ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਬੰਦਾ ਜਿਉਣ ਲਈ ਜੰਮਿਆ ਆ ਤਾਂ ਹੜ੍ਹ ਵਾਂਗ ਜੀਵੇ। ਦਰਿਆ ਵਾਂਗ ਬੀਵੇ। ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੋਟ ਪੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਨਾ ਲਿਖਾਇਆ ਕਰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੰਗੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ। ਉਹ ਵੀ ਮਾਵਾਂ ਸਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪੁਤਰਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀਆਂ ਤੇ ਲਟਕਣ ਲਈ ਤੋਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਐਸ਼ ਕਰਦਾਂ। ਕਮਾਉਂਦਾ ਆ, ਖਾਂਦਾ ਆ ਖਰਚਦਾ ਆ।" ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਲਿਖ (ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 13 ਤੇ.)

■ ਭੱਤਾ ਰਾਮ ਚੀਮਾਂ

ਕਰਵਲ-ਕੁਰਵਲ ਹਾਏ! ਹਾਏ.

ਕਣ-ਕਣ ਧਰਤੀ ਦਾ ਕੁਰਲਾਏ.

ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ, ਗਲਿਆਨੀ, ਹਿੰਸਾ,

ਕਿਉਂ ਬੇ-ਚੋਨੀ ਵਧਦੀ ਜਾਏ.

ਇਹ ਧਰਤੀ ਹੈ ਕੌਸੀ ਨਗਰੀ,

ਬੁੱਧੀ ਵਿਲਕੇ ਗਫਲਤ ਗਾਏ.

ਅੱਲੀ ਨਗਰੀ ਚੋਪਟ ਰਾਜਾ,

ਨਿਰਬਲ ਪੀਰੇ, ਸਕੜਾ ਖਾਏ.

ਯੁਗ ਸੱਭੀ ਹੈ ਇਹ ਕਿ ਮਾਨਵ,

ਪਰਲੋਂ ਦੇ ਖੁਦ ਔਸਾਰ ਬਣਾਏ.

ਚਾਰ-ਯੁਗਾਂ ਦਾ ਮਾਨਵ ਅੱਜ ਵੀ,

ਮੇਰਾ ਮਾਰੇ ਵੰਡਾ ਪਾਏ.

ਕਲਯੁਗ ਹੈ ਕਿ ਪੱਥਰ ਯੁਗ ਇਹ,

ਜੀਵਨ 'ਗੁੱਝਲ' ਬਣਦਾ ਜਾਏ.

ਉਹ ਥਾਂ ਦੱਸੋ ਚੀਮਾ ਰੋਬਾ,

ਜਿੱਥੇ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਇੱਕ ਆਏ.

■ ਤਾਰਨ ਗੁਜਰਾਲ

ਪੀੜਾ ਮੰਗਿਆ ਸਪਾਟੀਆ

ਜੋ ਦਿਲ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਭਰੀਆਂ.

ਲੱਖ ਜਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਘੋਰ-ਘੋਰ

ਮੈਂ ਕੀਲ ਪਟਾਰੀ ਧਰੀਆਂ.

ਮਿੱਠਾ ਦੁੱਧ ਸਬਰ ਦਾ ਪਾ ਕੇ

ਨਾਲ ਸਿਦਕ ਦੇ ਪਾਲਾਂ

ਚਾਹਾਂ ਸਾਲਾ ਮਰ ਨਾ ਜਾਵਣ

ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਇਹ ਹਰੀਆਂ.

ਘਰ/ਨਿਰਮਲ ਪ੍ਰੇਮੀ

ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ

ਗੁੰਗੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ

ਟੁਰਦੇ—

ਤੇਰੇ ਘਰ 'ਚ ਪਰਤੇ

ਤੇਰੇ ਮੁਕੱਦਰਾਂ ਨੂੰ

ਖੁਸ਼ਮਾਈਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਮੇਰੇ ਚਾਹੇ ਪਾਸੇ

ਤੇਰੇ ਘਰ ਵਰਗਾ

ਘਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ.

ਕਵਿਤਾ

ਦੁੱਖ ਦਾ ਕਾਰਨ

ਦੁੱਖ ਦਾ ਇੱਕੋ ਕਾਰਨ ਹੈ

ਅਸੀਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ

ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ.

ਵਹਿੰਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਨੂੰ

ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ

ਕਰ ਜੁੜ ਅਚਲ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਬੋਧ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਤੇ ਹੋਏ

ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ

ਅਰਥ, ਮੰਤਵ.

ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂ ਨਗਰ ਵਿਚ

ਇੱਕ ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ

ਫੁਹਣ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ

ਸੋਚ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ

ਇਹ ਇਮਾਰਤ ਮਨ ਸਵਰ ਹੈ!

ਨਿਸਚਿਤ ਹੈ ਸਾਡਾ ਠਹਿਰਨਾ

ਇਸ ਇੱਕੋ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ

ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਲਈ!

ਕਰ ਕਿਸੇ ਰਾਹ ਵਿਚ

ਮੁਟਿਆਰ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ

ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ

ਇਹ ਇਸ਼ਕ ਸਦੀਵੀ ਹੈ

ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਸੌਂਦਰਯ ਵੀ ਸਦੀਵੀ ਹੈ

ਸਾਡੇ ਕਰਮ ਵੀ ਸਦੀਵੀ ਹਨ

ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ

ਜਿਹਦੇ ਵਿੱਚ, ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ

ਦੁੱਖ ਨਾਲ

"ਕੁਝ ਨਹੀਂ" ਸਦੀਵੀ ਹੈ।

ਲੁਕਣਮੀਟੀ ਖੋਡਣ ਵਾਲੇ

—ਸੁਰਿੰਦਰ ਪੰਜਲ

ਜੰਡ ਉਤੇ ਟੰਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਪਣਾ ਤਰਕਸ਼ ਚੰਦੜਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਤੜਪਦੇ ਤੀਰ ਅਤੇ ਸੱਖਣੀ ਕਮਾਨ ਦਾ ਆੜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਲੁਕਣਮੀਟੀ ਖੋਡਦੇ ਹਾਂ ਹਸਦੇ ਹਾਂ ਵਸਦੇ ਹਾਂ

ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਖਿਲਰਿਆ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰਾ ਅਖਬਾਰ 'ਚ ਛਪੀ ਨਿਗੂਣੀ ਖਬਰ ਹੈ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੁਝ ਕੁ 'ਸਿਰ ਫਿਰੇ ਚਿੱਟੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ 'ਅਨਪੜ੍ਹ ਕਾਲਿਆਂ' ਦੀ ਝੜੱਪ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ

ਸਵੈ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਨੂੰ ਤੇਈਏ ਤਾਪ ਵਾਂਗ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਜਿਉਂਕੇ ਲਿਖਿਆ ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਦੰਭੀ ਪੰਡਤ ਦੀ ਜਨਮ ਪੱਤਰੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਭੱਜ ਕੇ ਹਾਥਕਿਨਸਨ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ : ਈਸਾ ਦੀ ਸਹੁ, ਅਸੀਂ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਲਟਕਦੇ ਨੇ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਸਰਾਭਾ ਅਤੇ ਪਿੰਗਲੇ

ਬਹੁਤ ਮਿਹਨੇ ਮਾਰਦੇ ਨੇ ਤਰਕਸ਼ 'ਚ ਬਿਗਬਲ ਹੋਏ ਤੀਰ ਵਕਤ ਦੀ ਬੰਜਰ ਚਰਾਗਾਹ 'ਚ ਉਦਾਸ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ ਸੋਚ ਦੀ ਬੇਸਵਾਰ ਬੱਕੀ ਸੱਖਣੀ ਕਮਾਨ ਮੋਢੇ 'ਚ ਲਟਕਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਬੱਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਲੁਕਣਮੀਟੀ ਖੋਡਦੇ ਹਾਂ ਹਸਦੇ ਹਾਂ ਵਸਦੇ ਹਾਂ।

ਪੰਛੀ ਅਰਸ਼ੀਂ ਭੌਂਦਿਆ

ਜੀਵਨ ਰਾਮਪੁਰੀ

ਓ ਪੰਛੀ ਅਰਸ਼ੀਂ ਭੌਂਦਿਆ! ਚੰਗਾ ਹੈ ਤੂੰ ਦਿਨਸਾਨ ਤੋਂ।

ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਧਰਮ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਹੈ ਇਹ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ ਇਹ।

ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਰੂਪ ਹੈ ਭਗਵਾਨ ਦਾ। ਪਰ ਕਰਮ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਨ ਤੋਂ।

ਓ ਪੰਛੀ.....

ਈਰਖਾ, ਦੂਈ, ਦ੍ਰੋਸ਼ੀ ਅੱਗ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਹੈ ਇਹ। ਰੰਗਾਂ, ਮਜਹਬਾਂ, ਭਰਮਾਂ ਇਹਨੂੰ ਵੰਡਿਆ। ਭੁਲਿਆ ਹੈ ਸਾਂਝੀਵਾਲ, ਭੁਲਿਆ ਇਹ ਸਬਕ ਹੈ ਤੋਹੀਨ ਦਾ। ਦਿਨਸਾਨ ਬਣ ਘਿਰਨਾ ਕਰੇ ਦਿਨਸਾਨ ਤੋਂ।

ਓ ਪੰਛੀ.....

ਮਜ਼ਬ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੀ ਕਰੇ। ਹਮੀ ਜਿਨਸ ਦੇ ਖੂਨ 'ਚ ਕੁਲਕਾਤੀ ਬਣੇ। ਮਹਾਂਵਲੀ, ਘੋਰਾ ਤੇ ਗਾਜ਼ੀ ਇਹ ਬਣੇ। ਮੁਰਦੇਹਾਣੀ ਦੁਰਗੰਧ ਆਏ ਸ਼ੋਰਾਨ ਤੋਂ।

ਓ ਪੰਛੀ.....

ਇਕ ਬੜਾ ਅਭਿਮਾਨ ਕਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹਨੂੰ। ਰੂਸ, ਅਮਰੀਕਾ ਮੁਕਾਵਣ ਦਾ ਜਨੂੰ। ਰੰਗਾਂ ਰੰਗੇ ਐਟਮੀ ਹਥਿਆਰ ਕੱਢੇ ਏਸ ਨੇ। ਬਚਕੇ ਰਹਿਣਾ ਐਟਮਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ।

ਓ ਪੰਛੀ ਅਰਸ਼ੀਂ ਭੌਂਦਿਆ ਚੰਗਾ ਹੈ ਤੂੰ ਦਿਨਸਾਨ ਤੋਂ।

(ਪੰਨਾ 12 ਦੀ ਬਾਕੀ :)
 ਚੁਕਾ ਸੀ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ, ਕੰਮ 'ਚ ਰੁੱਝਾ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ
 ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਬੋਧਿਆਨੀ 'ਚ। ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ 'ਚ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸਨ
 ਪੁੱਛਦੀਆਂ। ਜਿਹੜੀ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦੀ ਸੀ ਉਹ ਕਦੇ ਇਹੋ ਜਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ
 ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਫਿਰ ਖੜਕੀ।

“ਹੈਲੋ” ਟੈਲੀਫੋਨ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਬੋਲਿਆ।

“ਕੁਛ ਨੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਅਜੇ।”

“ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ”

“ਤੂੰ ਕੀ ਸੋਚਦਾ, ਹੋਵੇ”

“ਗੁੱਸਾ ਕਾਹਦਾ ਪਰ ਕਦ ਤੱਕ ਸਹਾਰਦਾ ਰਹੇ ਕੋਈ ਐਹੋ
 ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ। ਤੂੰ ਹੀ ਦੱਸ।”

“ਆਹੋ ਦੋਸਤ ਬਣਦੇ ਵਿਛੜਦੇ ਈ ਰਹਿੰਦੇ ਆ।”

“ਪਿਆਰ ਵੀ”

“ਅਹ ਹ ਹ ਹਾਂ... ਓ. ਕੇ.”

“ਪਿਆਰ ਵੀ” ਮੁੜ ਬਿਸਤਰੇ 'ਚ ਲਿਟਦਾ ਬੋਲਿਆ।
 ਲਿਟਦਿਆਂ ਈ ਉਹਨੇ ਰਜਾਈ ਸਿਰ ਤੱਕ ਤਾਣ ਲਈ ਸੀ। ਰਜਾਈ
 ਦੇ ਹੇਠੇ 'ਚ ਉਹਦੇ ਅੱਗੇ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਵਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਸਾਂਵਲੀ
 ਜਿਹੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ। ਉਹਨੂੰ ਉਹਨੇ ਫਰੇਜ਼ਰ ਤੇ ਘੁੰਮਦਿਆਂ
 ਤੱਕਿਆ ਸੀ। ਖੁੰਜਿਆਂ 'ਚ ਖੜ ਖੜ ਚੋਰ ਆਖਾਂ ਨਾਲ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ
 ਤੱਕਣਾ ਉਹਨੂੰ ਪੁਰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦਾ। ਕੁੜੀਆਂ ਮਗਰ
 ਚੱਕਰ ਕੱਢਣ ਵੀ ਭੇੜੇ ਲਗਦੇ। ਪਰ ਉਸ ਸਾਂਵਲੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ
 ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਦੀਆਂ ਆਖਾਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ‘ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਈ
 ਵੀ ਸੀ।’ ਉਹਨੂੰ ਚੰਗੀ ਵੀ ਲੱਗ ਆਈ ਸੀ।

ਹਰ ਵਾਰ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਉਹਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਵੇ। ਹਰ ਵਾਰ ਈ ਸੋਚ
 ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ, ‘ਪਤਾ ਨੀ ਨਾ ਹੀ ਬੋਲੇ... ਖਵਰਿਆ ਬੋਲ ਈ
 ਪਵੇ... ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀ ਵੀ ਤਾਂ ਆ... ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰ ਤਾਂ
 ਨੀ... ਕੀ ਪਤਾ ਉਹਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇ... ਕੀ ਪਤਾ
 ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਬੋਲਣਾ ਪਸੰਦ ਈ ਨਾ ਕਰੇ... ਉਹਨੂੰ ਆਪ ਨੂੰ
 ਕਿਹੜੀ ਬਹੁਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਆਉਂਦੀ ਆ। ਮਸੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਜੋਗੀ। ਪਰ
 ਪਿਛਲੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿਵੇਂ ਉਹਨੂੰ ਬੁਲਾ
 ਲਿਆ ਸੀ, “ਮੇ ਆਈ ਟਾਕ ਟੂ ਯੂ ਫਾਰ ਏ ਵਾਈਲ ਇਫ ਯੂ ਪਰਮਿਟ
 ਸੀ।”

ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸਕਰਾਈ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਪੁਰਾ ਚੇਹਰਾ
 ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਸੀ। ਚਿਟਾਈ ਜਹੀ ਵਿਖਰ ਗਈ ਸੀ ਉਹਦੇ
 ਸਾਂਵਲੇ ਚੇਹਰੇ ਤੇ। ਚਿੱਟੇ ਦੰਦ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਬੋਲੀ ਸੀ, “ਨੋ —
 ਐਂਗ ਦੀ ਐਂਗ ਗਈ ਸੀ ਝੱਟ 'ਚ ਈ। ਉਹ ਤਿਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰਹਿ
 ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਹੋਰ ਉਹਨੂੰ ਦੇਖਣਾ — ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ।
 ਸੋਚਦਾ ਘਰ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ‘ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਵੇਗਾ ਕਿਸੇ ਵੀ
 ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਤਾਵੇਂ ਡੇਲੇ ਪਾੜ ਪਾੜ ਕੇ ਦੇਖੇ ਤੇ ਤਾਵੇਂ ਮੁਸਕਰਾ ਮੁਸਕਰਾ
 ਉਹਦੀ ਸੋਚ ਬਦਲੀ, ‘ਇਹ ਵੀ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨੇ ਨੋ
 ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ...’ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਅੜੀ ਦੀ
 ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ। ‘ਬਾਕੀ ਫਰੇਜ਼ਰ ਬਜ਼ਾਰ
 ਨੇ ਉਹਦਾ ਕੀ ਵਗਾੜਿਆ ਸੀ ਕੀ ਗੁਆਇਆ ਸੀ। ਬਜ਼ਾਰ 'ਚ
 ਚਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਈ
 ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਲਦੀ ਘਰ ਭੱਜ ਆਇਆ ਸੀ।’

ਰਜਾਈ 'ਚੋਂ ਮੂੰਹ ਕੱਢ ਉਹ ਛੱਤ ਵੱਲ ਤੱਕਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ
 ਕੁੜੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੁਣ ਵੀ ਇਨ ਬਿਨ ਉਹਦੀਆਂ ਆਖਾਂ ਅੱਗੇ ਘੁੰਮ
 ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਬਤ ਸਬੂਤ। ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ। ਉਹ ਫਿਰ ਉਹਨੂੰ ਚੰਗੀ
 ਲੱਗ ਆਈ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਉਹਨੂੰ ਚੁੰਮ ਲਵੇ। ਆਪਣੇ
 ਬੁਲਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਗੱਡ ਚੁੰਮੀ ਦਾ ਸਾਂਗ ਰਚਾਇਆ।
 “ਉਂ-ਉਂ ਆ” ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਹਾਸਾ ਆਇਆ ਤੇ ਉਸ ਕੁੜੀ ਤੇ
 ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਗੁੱਸਾ। ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮਿੱਠੀ ਜਿਹੀ ਗਾਲੀ ਕੱਢੀ
 ‘ਹਰਨੀ ਜਿਹੀ।’

‘ਉਨੇ ਤੇ ਚਾਹ ਬਣਾਵੇ’ ਸੋਚਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹਨੇ ਲੱਤਾਂ ਦੀ
 ਅਕੜਾਏ ਭੰਨਟੀ ਚਾਹੀ। ਲੱਤਾਂ ਕੱਠੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਦੀ
 ਚੀਕ ਜਿਹੀ ਨਿਕਲ ਚਲੀ ਸੀ। “ਉਹ ਹਾਏ ਉਹਿ ਲੇਖਾ ਲੈਂਦੇ ਮੇਰੇ
 ਸਾਲੇ ਦੇ ਇਹ ਸਰਮਾਦੇਦਾਰ” ਬੋਲਦਾ ਉਹ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਲੱਤਾਂ ਘੁੱਟਣ
 ਲੱਗਾ। 4x4 ਦੇ ਬੜੀਰ ਉਹਦੀਆਂ ਆਖਾਂ ਅੱਗੇ ਰੁੜਨ ਲੱਗੇ।
 ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ 4x4 ਦੀਆਂ ਬਲੀਆਂ ਕਿੱਲ ਲਾ ਕੇ ਕਿਸੇ
 ਨੇ ਉਹਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਠੱਕ ਦਿਤੀਆਂ ਹੋਣ।

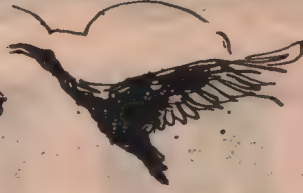
‘ਅਜੇ ਤਾਂ ਮਹੀਨਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਫੱਟੇ ਖਿਰਦੇ ਨੂੰ।’ ਸੋਚਦਿਆਂ
 ਈ ਉਹਨੂੰ ਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਆਈ। “ਕੋਈ ਨੀ ਬਸ ਮਹੀਨੇ
 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗੱਲ ਆ। ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਹੱਥ ਟਿਕ ਜਾਊ ਬੋਲਿਆ
 ਪਰਵਾਰ ਨਾ ਕਰ। ਜਰਾ ਸਰੀਰ ਕਰੋ 'ਚ ਆ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਸਮਝ
 ਫੁਕਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਉੜਾ ਦਵੇਂਗਾ।” ਸੱਠਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਿਆ ਜਾਗਰ ਸਿੰਘ
 ਉਹਨੂੰ ਹੌਂਸਲਾ ਦਿੰਦਾ ਸਮਝਾਉਂਦਾ। “ਇਦਾਂ ਈ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਹਿਲਾਂ
 ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਹ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਇਹੋ ਝੱਖ ਮਾਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਹੋਰ ਪਤਾ
 ਨੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਆ।”

“ਖਿਚ ਲੈ ਖਿਚ ਲੈ” ਗੈਰ ਮਾਈਕ ਉਹਦਾ ਫੋਨਮੈਨ ਆਪਣੇ
 ਬੁਲਾਂ ਨੂੰ ਤੱਤ ਮਰੋੜ ਟੁੱਟੀ ਜਿਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਿੰਦਾ। “ਸਾਲਾ
 ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਰਹਿੰਦਾ” ਫੋਨਮੈਨ ਨੂੰ ਗਾਲੀ ਕੱਢਦਿਆਂ
 ਉਹਨੇ ਉਹਦੀ ਸਾਂਗ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। “ਖਿਚ ਲੈ ਖਿਚ
 ਲੈ।”

ਉਹਨੂੰ ਜੀਤੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਉਹ ਵੀ
 ਉਹਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਆਪਣੇ ਨੰਬਰ ਦੇ ਫੋਨਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਾਰ
 ਉਲਾਰ ਧਾਕੇ ਸੁੱਟਦਾ ਅਤੇ ਚੇਨ ਤੇ ਰੁੜੇ ਆਉਂਦੇ ਫੋਨੇ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ
 ਕਰਦਾ ਨੱਚਦਾ ਲੱਕ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਆਪਣੀ ਬਣਾਈ ਤੁਕ ਗਾਉਂਦਾ
 “ਮੈਂ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਆਇਆ ਚੁੜੇ ਵਾਲੀਏ।” ਪਤਾ ਨੀ ਉਹ
 ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਉਹਨੇ ਸੋਚਿਆ। ਪਰ ਉਹਦੇ
 ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵਿਆਹ ਲਈ ਇਕ ਤਰੰਗ ਫਿਰ ਗਈ। ਉਹ ਆਪ
 ਇਕ ਚੁੜੇ ਵਾਲੀ ਦੀ ਭਟਕਣਾ 'ਚ ਵਹਿ ਤੁਰਿਆ। ਵੱਡੇ ਮੰਜੇ ਦੇ
 ਪਸਾਰ 'ਚ ਪਿਆ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਚੌੜੇ

ਕਲਾ ਕਲਾ ਲਈ

ਅਜਮੇਰ ਰੋਡੇ

ਸਰਫਰੋਸ਼

ਸੁਖਪਾਲ

ਉਹ ਕੱਚੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ
 ਵਾਟ ਦੀ ਮੰਜੀ ਤੇ ਪਿਆ
 ਮਾਂ ਨੂੰ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ।
 ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਖਾਂ ਪੁਸਤਕ ਤੋਂ ਹਟ
 ਮਾਂ ਲਈ ਪੁਸਤਾ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈਆਂ।
 ਮਾਂ ਨਵੀਂ ਲਿੱਪੀ ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਗੁੜ ਰੰਗੀ
 ਪਾਂਡੇ ਮਿੱਟੀ ਲਾ ਕੇ ਹਟੀ ਸੀ
 ਮਾਂ ਨੇ ਛੱਪੜ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਸੁਰਮਈ ਪੋਚੇ ਦੀ ਤੋਈ ਕੱਢੀ
 ਪੋਚੇ ਦੀ ਠੰਡੀ ਮਹਿਕ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਖਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਾ ਵਿਚ ਘੁਲ
 ਗਈ।

ਮਾਂ ਨੇ ਤੋਈ ਉੱਤੇ ਪਾਂਡੇ ਦੀ ਲੀਕ ਵਾਹੀ
 ਤੇ ਵੇਰ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀ ਮੁੱਠੀ ਮੀਚ ਕੇ
 ਪੋਚੇ ਦੀਆਂ ਘੁੰਗੀਆਂ ਲਾਉਣ ਲੱਗੀ।
 ਘੁੰਗੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਮਾਂ ਨੇ ਕੰਧ ਨੂੰ ਭਰਵੀਂ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ।
 ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੰਧ ਨੇ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਨਵੀਂ ਘਗਰੀ ਪਹਿਨੀ ਹੋਵੇ।
 ਮਾਂ ਨੇ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਵਿਚ ਘੋਲਿਆ
 ਸੱਜੀ ਉਂਗਲ ਦਾ ਫੁਲ ਪਾਂਡੇ ਵਿਚ ਡਬੋਇਆ
 ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਘੁੰਗੀ ਉੱਤੇ ਲਾਲ ਭਾਅ ਮਾਰਦਾ ਇਕ ਟਿਮਕਣਾ
 ਲਾਇਆ।

ਮਾਂ ਨੇ ਘੁੰਗੀ ਨੂੰ ਟਿਕਟਿਕੀ ਲਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ
 ਤੇ ਵੇਰ ਦੂਜੀਆਂ ਘੁੰਗੀਆਂ ਉੱਤੇ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਟਿਮਕਣੇ ਲਾਉਣ ਲਗ
 ਪਈ।

ਉਸ ਦਾ ਜੀਅ ਕੀਤਾ ਉਠ ਕੇ ਮਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਜਾਵੇ
 ਤੇ ਘੁੰਗੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਟਿਮਕਣੇ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਵੇ।
 ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜੀਬ ਖਿਆਲ ਆਇਆ -
 ਆਖਾਂ ਵਿਚ ਉਤਰੀ ਕੁੜੱਤਣ ਨੂੰ ਝਮਕਦਿਆਂ ਉਸ ਮਾਂ ਵੱਲ
 ਤੱਕਿਆ

ਤੇ ਕਿਹਾ :
 ਮਾਂ ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਸਰੰਚਨਾਵਾਦੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ।

ਗਜ਼ਲ

ਮੁਹਿੰਦਰ ਸੁਮਲ ਵੈਨਕੂਵਰ

ਉਠ ਖੜੇ ਨੇ ਕਦਮ ਜੋ, ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਜਾਣਗੇ।
 ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਨਸਲੀਆਂ ਦੇ, ਸਿਰ ਝੁਕਾਏ ਜਾਣਗੇ।
 ਮੌਤ ਦਾ ਤਾਂ ਡਰ ਨਹੀਂ, ਡਰ ਕਾਇਰਤਾ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦਾ।
 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਣ ਤੇ ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ।
 ਸੋਚ ਨਾ ਕਰ ਖੂਨ ਦੀ ਬਗ਼ਾਤ ਦੀ
 ਬੇ ਮੁਹਾਰੇ ਪਾਣੀਆਂ ਤੇ ਬੰਧ ਲਾਏ ਜਾਣਗੇ।
 ਧਰਤ ਦੇ ਅੱਖੀ ਫਲਾਉਂਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਜੋ,
 ਨਾਗ ਜ਼ਹਿਰੀ ਕੀਲ ਕੇ ਪਟਾਰੀ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ।
 ਬੀਜਣੀ ਹੈ ਸਾਂਝ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਤੇ,
 ਜ਼ਹਿਰ ਭਰੀਆਂ ਬੂਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ।
 ਛੇੜ ਨਾ ਗੱਲ ਹੁਣ ਕਲਿਹਣੀ ਰਾਤ ਦੀ
 ਹੁਣ ਸੁਨਿਹਰੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟਰੱਸਟ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ (ਸੰਪਾਦਕ-ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ)

ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਹਿਤ-ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਮਨਜੀਤ ਮੈਮੋਰੀਅਲ
 ਐਵਾਰਡ ਵਿਜੇਤਾ ਸ. ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ
 ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦੀ ਪੁਸਤਕ ਜਿਸਦੇ ਛਪਣ ਤੇ ਕਈ
 ਗੋਵਿੰਦਕਾਰਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ੍ਰੇ-
 ਜੀਵਨੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਕੀਮਤ : 2 ਡਾਲਰ

ਬਲਦੇ ਬੋਲ (ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)

ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਨਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਜਿਸ ਵਿਚ
 ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਵੀਆਂ
 ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
 ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੰਡਲ - ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ, ਦਰਬਨ ਗਿੱਲ ਤੇ
 ਜਗਤਾਰ ਢਾਅ

(ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ)

ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨਗਮਾ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਪ : ਦਰਬਨ ਗਿੱਲ

(ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ)

ਧਰਾਤਲ ਤੇ ਖਲਾਰ ਤੀਬਰ ਉਤਸ਼ੁਕਤਾ ਨਾਲ ਘੋਖਣਾ ਚਾਹਿਆ।
 ਉਹਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਅਣਹੋਂਦ ਦੀ ਜਗਾਹ ਇਹ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਭਰਨ
 ਲੱਗੀ। ਅਣਹੋਂਦ ਤੋਂ ਹੋਂਦ ਵੱਲ ਅਤੇ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਅਣਹੋਂਦ ਵੱਲ ਦਾ
 ਪ੍ਰਵਿਰਿ ਵਗਣ ਲੱਗਾ। ਦਿਲ ਦਾ ਸਖਣਾਪਣ ਭਰ ਭਰ ਸਖਣਾ ਹੋਣ
 ਲੱਗਾ। ਤੇ ਉਹਨੇ ਰਜਾਈ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਆਖਾਂ ਕੱਜ ਲਈਆਂ।

ਪਰਾਈ ਪਰਤੀ (ਨਾਵਲ)

ਇਕਬਾਲ ਅਰਪਨ ਦਾ ਨਾਂ ਕਵੀ ਤੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਜੋਂ
 ਕਿਸੇ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ ਦਾ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ
 ਕਵੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ‘ਸੁਨੱਖਾ ਦਰਦ’ (1979) ‘ਕਬਰ ਦਾ
 ਫੁੱਲ’ (1981) ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ; ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਜੋਂ ‘ਗੁਆਚੇ
 ਰਾਹ’ (1980) ਤੇ ‘ਮੌਤ ਦਾ ਸੁਪਨਾ’ (1982) ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ
 ਭੇਟ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਪਰਾਈ ਪਰਤੀ (1982) ਵਿਚ ਉਹ
 ਨਾਵਲਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ
 ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਆਸ ਬੱਝਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਤੇ
 ਲਿਖਣਵਿਧੀ ਸਰਲ ਤੇ ਆਸੇ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ
 ਨਾਵਲ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਆਸ ਪਰਾਈ ਪਰਤੀ ਨਾਵਲ
 ਨੇ ਕੇਵਲ ਪੂਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਨੇ
 ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਾਤਲ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਅਪਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ
 ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਪਰਾਈ ਪਰਤੀ ਅਪਣਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ
 ਨੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਦਰਦ ਹੋਵਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ
 ਦਰਦ ਦੀ ਇੱਤਹਾ ਦੀ ਵੀ ਥਾਹ ਪਾਉਣ ਦੀ ਚੇਸ਼ਟਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ
 ਲਈ ਇਕਬਾਲ ਕੇਵਲ ਮੁਥਾਬਕ ਦਾ ਹੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ
 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੈ।

ਇਕਬਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ‘ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੇ ਪਾਤਰ ਆਪਣੀ
 ਪਰਤੀ ਤੋਂ ਟੁਟ ਕੇ ਪਰਾਈ ਪਰਤੀ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ
 ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪਰਤੀ ਦਾ ਮੋਹ ਨਹੀਂ
 ਟੁੱਟਦਾ, ਫਲ-ਸਰੂਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਖੋਲ੍ਹਾਪਣ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ
 ਹੈ। ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਝੱਖੜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਖੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਹ
 ਲੋਕ ਨਾ ਆਪਣੀ ਪਰਤੀ ਜੋਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਨਾ ਪਰਾਈ ਪਰਤੀ
 ਜੋਗੇ ... ..

ਨਾਵਲ ਦਾ ਮੁਖ ਪਾਤਰ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਦਲਦਲ
 ‘ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਕੋਲ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦੀ ਪਰਤੀ ਤੇ
 ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਮਿਹਨਤ, ਲਗਨ ਤੇ ਸਿਰਝ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ
 ਪੈਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਾਂ (ਸ਼ਾਮੋ) ਤੇ ਭੈਣ
 ਵਿਛੜੇ ਦਾ ਦੁੱਖ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਚੈਨ ਸਿੰਘ
 ਆਪਣਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮਕਾਨ, ਆਪਣਾ ਆਪ ਦਾ ਕੰਮ, ਚੰਗੀ
 ਤ੍ਰੀਮਤ (ਤਾਰੋ), ਦੋ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੁੱਤਰ (ਬੱਲੀ ਤੇ ਸ਼ਿਦਾ) ਪਾ ਕੇ ਚੈਨ
 ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਚੰਗੇਰੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਰੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ
 ਅਚਾਨਕ ਸਮੇਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਝੱਖੜ ਝੁਲਦਾ ਹੈ — ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਘਰ

ਅਫ਼ਰੀਕਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਉਜੜਦਾ ਹੈ, ਆਪਣਾ
 ਕੰਮ ਖੁਸ਼ਦਾ ਹੈ, ਤ੍ਰੀਮਤ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬੱਚੇ
 ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਪਰਤੀ ਤੇ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ - ਉਹ ਬੇਚੈਨ ਅਵਸਥਾ
 ਵਿਚ ਡਿਕਡੋਲੇ ਖਾਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਹੱਥੀਂ ਲਾਇਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ
 ਰੁੱਖ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਖੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਕਿਥੇ ਜਾਏ ? ਕਰੋਤਾਂ
 ਕੀ ਕਰੇ ? ਜਿਉਵੇਂ ਤਾਂ ਕਿਸ ਆਸਰੇ ? ਇਹ ਪੁੱਛਨ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਦੇ
 ਸਨਮੁਖ ਆ ਖੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਅੰਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ
 ਕੋਲ ਜਾਣ ਸਮੇਂ, ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ “ਉਹ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਉਜੜ ਕੇ
 ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਿੱਥੇ ? ਫਿਰ ਪਰਾਈ ਪਰਤੀ ਤੇ। ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਿਆ
 ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਪਰਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਬੁਲਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ
 ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਘੜੀਸ ਕੇ ਪਰਾਈ ਪਰਤੀ ਤੇ ਲਜਾਈ ਲੈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ
 ..... ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਤੋੜ
 ਦਿਤੀ ..... ਹੁਣ ਉਹ ਬੱਲੀ ਤੇ ਸ਼ਿਦੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ....” ਇਸ
 ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ
 ਭਵਿੱਖ ਵੀ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਪਰਾਈ ਪਰਤੀ ਤੇ ਵਸਣ
 ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਪੀੜੀ ਦਰ ਪੀੜੀ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ।

ਕਥਾ ਵਿਚ ਇਕਬਾਲ ਦੀ ਦਿਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਫ਼ਰੀਕਨ
 ਸਮਾਜ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ, ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ,
 ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਕ, ਨੈਤਿਕ ਹਰ ਪੱਖ ਨੂੰ ਘੋਖ ਦੀ, ਵਿਚਾਰਦੀ,
 ਨਿਹਾਰਦੀ ਤੇ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਇਕ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ
 ਮੁਰਤੀਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬੋਲੀ ਏਡੀ ਸਰਲ, ਵਰਨਣ ਏਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ
 ਤੇ ਨਿਭਾਅ ਏਨਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਵਲ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਵਿਚ
 ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ 1982
 ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ ਇਹ
 ਮੇਰੀ ਕਾਮਨਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪਰਾਈ ਪਰਤੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ-ਕਲਾ
 ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਿਸਚਿਤ ਹੈ।

— ਦਰਬਨ ਗਿੱਲ

ਸੋਚਣੀ

ਦੇਵ ਜਟਾਣਾ (ਪਰਿਸ਼ ਰੂਪਰਤ)

ਸਾਹਮਣੇ ਚਿੱਟਾ ਚੰਮ ਦੇਖ ਕੇ
 ਕਿਉਂ ਘਬਰਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਮੇਰਾ ਮਨ
 ਜਦ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ
 ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ
 ਮੈਥੋਂ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ
 ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਤੋਂ
 ਜਿਸ ਨੂੰ ‘ਕੋਲਕੁਲੇਟਰ’ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ
 ਦੋ ਦੂਟੀ ਚਾਰ ਦਾ ਵੀ ਇਲਮ ਨਹੀਂ
 ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਉੱਤਮ
 ਉਸ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ
 ਜੋ ਮਹੀਨਾ ਮਹੀਨਾ ਭਰ
 ਨਹਾਉਂਦਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ?
 ਸਿਰਫ਼ ਚਿੱਟੀ ਚਮੜੀ ਕਰਕੇ ?
 ਪਰ ਚਮੜੀ ਹੀ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ
 ਨਹੀਂ ਨਾ ਹੁੰਦੀ !
 ਮੇਰੀ ਅਕਲ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਤਾਂ
 ਇਹ ਕਰਨਾਂ ਰਹੇ
 ਬੱਸ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼
 ਆਪਣੀ ਸੋਚਣੀ ਨੂੰ
 ਬਦਲਣ ਦੀ !

ਸਾਹਿਤਕ ਹਾਦਸਾ

ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ‘ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਸੁਸਮਾ’ ਪਹਿਲਾਂ
 ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਸਕ ਪੱਤਰ ‘ਲੋਅ’ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਤੇ
 ਫੋਰ ਮੈਂਜ਼ ਵੱਡੇ ਕਹਾਣੀ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਸਵਾਲ ਦਰ ਸਵਾਲ’
 ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ
 ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰ
 ਕੇ ਏਥਰ-ਏਥਰ ਛਪਵਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ
 ਕਹਾਣੀ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ‘ਏਕ ਲੜਕੀ ਸੁਸਮਾ’ ਦੇ
 ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ‘ਸਾਹਿਤਕ’ ਦੇ ਅਪ੍ਰੈਲ-ਅੰਕ-2
 (1982) ਵਿੱਚ ਛਪੀ। ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਹੀ-ਕਿਸੇ
 ‘ਸੁਭਵਾਨ’ ਅਨੁਵਾਦਕ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੰਜਾਬੀ
 ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਕੇ ‘ਅਕਾਲੀ-ਪਤ੍ਰਿਕਾ’ ਵਿੱਚ
 ‘ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਸੁਸਮਾ’ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਛਪਵਾ
 ਦਿੱਤਾ। ਹੈ ਨਾ ਕਮਾਲ ! ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਅਸਲ
 ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ
 ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਮੇਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

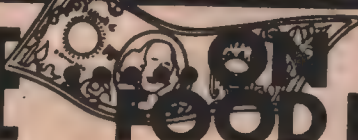
— ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ

ਲਿਖਣਾ ਆਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਗਜ਼ ਤੇ
 ਪੈਨ ਲਿਖ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤੇ ਬੀਤਣ ਵਾਲੀਆਂ
 ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਬੈਠ ਜਾਓ। ਲਿਖਣਾ
 ਤਾਂ ਸੋਧਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਘਟਨਾ
 ਆਖਾ ਹੈ।

— ਸਟੀਫਨ ਲੀ ਕਾਰ

AMBIKA'S

SAVINGS ARE MORE ON YOUR FOOD DOLLAR

For your **649 LOTTO CENTRE**

ALMONDS \$7.99 4 Lbs ਬਦਾਮ	SUGAR \$6.99 2 per customer with other grocery ਖੰਡ	ROBINHOOD ALL PURPOSE FLOUR 10 kg. 5 .69 ਆਟਾ
HOMO MILK 3.49 4 Lt ਹੋਮੋ ਦੁੱਧ	PACHRANGA 'Baker's PICKLE 1 .49 Tin ਪਚਰੰਗਾ ਆਚਾਰ	TINDA 99 ¢ tin ਟੀਡਾ
BLACK CHANA 69 ¢ Lb ਕਾਲੇ ਛੋਲੇ	ONIONS & POTATOES 50 lb. \$5 .99 ਗੰਦੇ ਅਤੇ ਆਲੂ	BASMATI RICE 69 ¢ Lb ਬਾਸਮਤੀ ਚਾਵਲ
MANH 59 ¢ Lb ਮਾਂਹ	SHONA SAAG 14 oz. 2 FOR 99 ¢ ਸ਼ੋਨਾ ਸਾਗ	MAZOLA CORN Oil \$ 4 . 99 2per customer with other grocery ਮਜੋਲਾ ਤੇਲ
MIX MASALA 1 . 99 Lb ਰਲਵਾਂ ਮਸਾਲਾ	BRANO CHICK PEAS 19 oz. 79 ¢ Lbs ਕਾਬਲੀ ਛੋਲੇ	SALAD VEGETABLE OIL \$ 3. 49 ਵੈਜੀਟੇਬਲ ਤੇਲ 3 lt.
WEL-PAC Mackeral 97 ¢ Tin ਮੈਕਰਲ	STAINLESS STEEL SECTIONAL Tray ਸਟੇਨਲਿਸ ਸਟੀਲ ਟਰੇ \$ 8 . 99	

ALL UNDER ONE ROOF

GROCERIES, RECORDS, VIDEOS,
TROPICAL PRODUCE FROM FIJI,
CASSETTES, UTENSILS PLUS 1001
ITEMS

FIJI MEATS LTD.

ANNU VIDEO RENTALS 324-1272

Clove Oil ਲੋਗਾਂ ਦਾ ਤੇਲ

Tawasir ਤਵਾਸੀਰ

Cinnemon Oil ਜਿਨੇਮਨ ਤੇਲ

Garlic ਲਸਣ

Sito Palad (Churan) ਚੂਰਨ

*Large varieties of fresh vegetables/fruits
from Fiji*

"SEEING IS BELIEVING"

5125 Victoria Drive Vancouver, B.C.
PHONE: 327-0295

ਸੰਸਾਰ ਦਰਪਣ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭਰ 'ਚ ਹਲਚਲ - ਪੁਲਸ ਗੋਲੀ ਨਾਲ 30 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤਾਂ

ਲੰਦਨ—ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਏਥੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਵਲ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਥੰਧ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਚੁੰਡਲੀ ਵਲੋਂ 5000 ਵਿਰੋਧੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹਲਚਲ ਮਚ ਗਈ ਹੈ।

ਕਰਾਚੀ, ਲਾਹੌਰ, ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ, ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ, ਕੋਇਟਾ, ਪੇਸ਼ਾਵਰ, ਹੋਦਰਾਬਾਦ, ਸਖਰ, ਖੇਰਪੁਰ, ਨਵ ਬਸ਼ਾਹ, ਲੜਕਾਣਾ, ਦਾਦੂ, ਅਤੇ ਬਦੀਨ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਜਾਹਰੇ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਕੱਲੇ ਸਿੰਧ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 125 ਬੰਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ, ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਿੰਧ ਸੂਬੇ ਦੇ ਦਾਦੂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਮੁਜਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪੈਰਾ ਮਿਲਟਰੀ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗੋਲੀ ਨਾਲ 8 ਵਿਅਕਤੀ ਮਰੇ। ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਜਾਹਰਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਧਾਵਾ ਬਲ ਦਿਤਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਖੇਰਪੁਰ ਵਿਚ ਲਾਨੀਚਾਰਜ ਅਤੇ ਅਬਰੂ ਗੈਸ ਫੱਡੀ ਗਈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਵਾਬਸ਼ਾਹ ਵਿਚ ਜੇਲ ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 6 ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਮਿ: ਸਾਦਿਕ ਅਲੀ, ਜਿਹੜੇ ਮਿ: ਭੂਟੇ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਹਿਰੀਕ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਜਬਰਦਸਤ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਸ ਨੇ ਨਵਾਬਸ਼ਾਹ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ।

ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਹਿਰੀਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦਾ ਆਰੰਭ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਿ: ਸਾਦਿਕ ਅਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਸਿੰਧ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 47 ਮੁਜਾਹਰੇ ਹੋਏ। ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਤੋਂ ਰਾਇਟਰ ਨੇ ਖਬਰ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੱਖਣੀ ਸੂਬੇ ਸਿੰਧ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਤਸਦਦ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ ਰੈਲੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਫੌਜੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤਹਿਰੀਕ ਦੀ ਕਮਾਨ ਨੇਸ਼ਨਲ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਐਕਟਿਵ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੇਗਮ ਨਸੀਮ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੇ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਹੈ।

ਬੇਗਮ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 8 ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਤਹਿਰੀਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਉਹ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੀ: ਜਿਆ ਦੀ ਫੌਜੀ ਚੁੰਡਲੀ ਵਿਰੁਧ ਇਹ ਤਹਿਰੀਕ ਇਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਉਹ ਐਮ ਆਰ ਡੀ(ਮੁਵਮੈਂਟ ਫਾਰ ਰੈਸਟੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ) ਦੁ ਕੰਨਵੀਨਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਬੇਗਮ ਖਾਨ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਪਿੱਛਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਇਸ ਤਹਿਰੀਕ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬਾ ਸਿੰਧ ਵਿਚ ਮੁਜਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿਤੀ, ਰੇਲਵੇ ਪਟੜੀਆਂ ਰੋਕ ਲਈਆਂ ਤੇ ਦਾਦੂ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਸ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਇਸ ਤਹਿਰੀਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਘਟਨਾ ਹੈ।

ਏਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਕ ਫੌਜੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੌਜੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਜਾਹਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ 4 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ 10-10 ਕੈਂਡਿਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਕਰੜੀ ਕੈਦ ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਮੁਜਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿ: ਭੂਟੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾੜਕਾਣਾ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

ਮੋਰੀਸ਼ੀਅਸ ਚੋਣਾਂ

ਪੋਰਟ ਲੋਇਸ :- ਮੋਰੀਸ਼ੀਅਸ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਪਾਰਟੀ ਗੱਠ-ਜੋੜ ਦੇ ਤਹਾਈ ਸੀਟਾਂ ਲੈਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੱਠ-ਜੋੜ ਨੂੰ 62 ਵਿਚੋਂ 41 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਮੋਰੀਸ਼ੀਅਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਗਨ ਲਾਥ ਹੀ ਮੁੜਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਨਵੀ ਦਿੱਲੀ : ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰਪਤੀ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੇ ਮਾਲਦੀਵ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਮੂਨ ਅਬਦੁਲ ਗਯੂਸ ਇਸ ਸਾਲ 7 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ 12 ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰਾ ਕਰਨਗੇ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਯੂਸ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਣਗੇ।

ਫਿਲਪੀਨੋ ਵਿਰੋਧੀ ਨੇਤਾ ਅਕੀਨੋ ਦੇ ਕਤਲ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ

ਮਨੀਲਾ—ਫਿਲਪੀਨੀ ਆਗੂ ਅਕੀਨੋ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਮਨੀਲਾ ਲਈ ਵਾਪਸ ਗਏ ਤਾਂ ਮਨੀਲਾ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮਾਰਕੋਸ ਦੀ ਡਿਕਟੇਟਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਅਕੀਨੋ ਫਿਲਪੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। 31 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਰਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਸੀਸ ਝੁਕਾਇਆ। ਰਾਜਸੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕੋਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਕੀਨੋ ਦੀ ਕਤਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਹੈ।

ਭੀਲ ਉੱਤੇ ਨੇ ਬੇਪਨਾਹ ਲਹਿਰਾਂ,
ਗੀਤ ਮੇਰਾ ਇਹ ਕਿਸਨੇ ਗਾਇਆ ਹੈ ?

ਇਹ ਹਾਰਪਨ ਮੀਜ਼ਾਇਲ ਪਾਕਿ ਕਿਸ ਵਿਰੁਧ ਵਰਤੇਗਾ ?

McDonnell Douglas Corporation's Harpoon anti-ship missile, which the United States proposes to supply Pakistan (N/ Aug. 12). The all-weather missile system is designed to be launched from aircraft, surface ships, submarines and shore-based installations. It is now deployed in the U.S. Navy. The Harpoon is 151 inches long and weighs 1,150 pounds.

ਕੀਨੀਆਂ ਵਿਚ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ

ਨੈਰੋਬੀ :- ਕੀਨੀਆ ਵਿਚ ਵਸਦੇ 60000 ਹਿੰਦੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤੀ ਹਨ ਇਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਮਨਾਇਆ ਕਰਨਗੇ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੋਟਰੀ ਪਬਲਿਕ

ਬੀ. ਏ. ਐਲ. ਐਲ. ਬੀ (ਪੀ.ਯੂ.)

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ B.A.L.L.B. (Pb.U.)
(ਸਾਬਕਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈਕੋਰਟ)

- ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਨੋਟਰੀ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਆਮ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ :-
- ਘਰ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ੀਦਣ, ਵੇਚਣ ਲਈ ਜਾਂ ਮੋਰਗੇਜ਼ ਲੈਣ, ਦੇਣ ਜਾਂ ਕੈਂਸਲ ਕਰਨੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾਉਣੀ
  - ਵਸੀਅਤ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮੇ, ਐਫੀਡੇਵਿਟ, ਡੈਕਲਾਰੇਸ਼ਨ, ਐਗਰੀਮੈਂਟ, ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਗਿਰਤਦਾਰਾਂ ਲਈ "ਰਾਹਦਾਰੀ"
  - ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ

ਅਤੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ

ਦੇ ਆਮ ਮਸਲੇ ਤੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜਨ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ

7-4857 Kingsway (Opp. Sears) Burnaby, B.C. V5H 2C8

PHONE—Off. 433-8366

Res. 324-4160

ਸਮਾਂ : ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ (ਦਫਤਰ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ)

ਸਵਰ ਸਾਗਰ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ

ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਸੀ. ਜੇ. ਸੀ(CJJC 800 AM DIAL)

Sunday Entertainment:

ਸਵਰ ਸਾਗਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸੁਣਨੋ ਨਾ ਭੁਲੋ

Producer : Manjit Viridi

24 hours. Pager 9090

PH: 434-8786 Or 253-7596

ਹਰ ਐਤਵਾਰ

ਸਵੇਰੇ

10⁰⁵ ਤੋਂ 11⁰⁵

ਹਰ ਐਤਵਾਰ

ਸ਼ਾਮ

7⁰⁵ ਤੋਂ 8⁰⁰

INDIA MERCHANTS ASSOCIATION OF B.C

ਵਲੋਂ

ਮੈਲਾਨ

ਇੰਡੀਆ ਮਰਚੈਂਟਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਬੀ. ਸੀ. ਵਿਉਪਾਰੀਆਂ ਤੇ
ਕਿੱਤਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀ
ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਅ ਆਇਆਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਲਿਖੋ!

INDIA MERCHANTS ASSOCIATION OF B.C.

6502 MAIN ST., (49TH. AVE.) VANCOUVER, B.C. V5X 3G9

EX CAPTAIN I.N.A. MR. SAMTANI

ਮੈਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਇੰਡੀਆ ਮਰਚੈਂਟਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਤਹਿਦਿਲ ਤੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 15 ਅਗਸਤ
ਭਾਰਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।
ਅਸੀਂ ਸਭ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

THANKS
K. PABLA

— ਜੈ ਹਿੰਦ

K. Samtani
K. Samtani

(President India
Merchant's Association of
B.C.)

ਫਿਲਮ ਦਰਪਣ

ਮਨੋਰੰਜਕ-‘ਨੌਕਰ ਬੀਵੀ ਕਾ’

‘ਨੌਕਰ ਬੀਵੀ ਕਾ’ ਵਿਚ ਧਰਮਿੰਦਰ, ਅਨੀਤਾ ਰਾਜ ਤੇ ਗੀਤਾ ਰਾਇ

ਕੁਝ ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ ਲਗਣ ਵਾਲੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਕੋਹਲੀ ਦੀ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮ ‘ਨੌਕਰ ਬੀਵੀ ਕਾ’ ਆਮ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਕਾਫੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਬੰਬਈਆਂ ਟਾਈਪ ਵਾਲੇ ਮੁੱਲੇ ਵਰਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਘਟਨਾ-ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕੁਝ ਕੁਝ ਛੱਡ ਕੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਲੋੜ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

‘ਨੌਕਰ ਬੀਵੀ ਕਾ’ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੋਈ ਬੈਠੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਪਾਬੰਦ ਇਨਸਪੈਕਟਰ (ਵਿਨੋਦ ਮਹਿਤਾ) ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਮਗਲਰਾਂ ਨਾਲ ਕਰੜੇ ਹੱਥੀਂ ਨਿਪਟਾਰਿਆ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਵਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਗਲਰ ਉਸ ਦੇ ਮੁਖਬਰ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਮਰ ਰਹੇ ਮੁਖਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਧੀ (ਨੀਤਾ ਮਹਿਤਾ) ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਗਲ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਜਗੀਦਾਰ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਅਸਲਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਕਰ-ਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦਾ ਤੇ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਦੋਹਾ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਪੁੱਤ ਤੇ ਨੂੰ ਸਮਗਲਰਾਂ ਹੱਥ ਕਤਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੋਤੀ ਜਿਓਤੀ (ਨੀਤਾ ਮਹਿਤਾ) ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਫਿਲਮ ਉਸ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹੀਰੋ ਬਣਨ ਦੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸੁਪਨੇ ਵੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿਕੰਮਾ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਿਸ ਕੁੜੀ (ਜਿਓਤੀ) ਨਾਲ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਮੰਗਣੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਤੇ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬੰਬਈ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਸਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੀਰੋਇਨ (ਗੀਤਾ ਰਾਇ) ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਪਰ ਜਿਓਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਦਾਦਾ (ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼) ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਬੱਚਪਨ ਦੇ ਮੰਗੇਤਰ ਦੀਪਕ (ਧਰਮਿੰਦਰ) ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ-ਵਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਬੁਨ ਬੋਲ ਕੇ ਗੱਲ ਟਾਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ

ਚੁਕਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦਾਦਾ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਓਤੀ ਇੱਕ ‘ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਪਤੀ’ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਉਸਦਾ ‘ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਪਤੀ’ ਬਣਕੇ ਉਸਨੂੰ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਾਦਾ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੀਪਕ ‘ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਪਤੀ’ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਜਿਓਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਸ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੀਰੋਇਨ (ਗੀਤਾ ਰਾਇ) ਉਸਦੀ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਗੀਤਾ ਰਾਇ ਨੂੰ ਹੀਰੋ ਰਾਜ ਬੱਬਰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੀਪਕ ਜਿਓਤੀ ਨੂੰ ਵਸ ਵਿਚ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਗੀਤਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਬੱਬਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਆਇਆ ਰਾਜ ਬੱਬਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੋਸਤ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਡਰਾ-ਵਰ (ਪ੍ਰਾਣ) ਜਿਸ ਨੇ ਬੱਚੇ ਜਿਓਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਸੀ, ਦੇ ਬੱਚੇ ਤੇ ਬੀਵੀ ਸਮਗਲਰਾਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤੇ ਸਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਗਲਰ (ਬਕਤੀ ਕਪੂਰ) ਆਪਣਾ ਡਰਾਈਵਰ ਰੱਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਸੈਂਡੇਟ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਯਾਦ ਬਕਤੀ ਗੁਆ ਚੁਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬਕਤੀ ਕਪੂਰ ਦਾ ਸਾਥੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਣ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਬੱਚੀ ਕੁਝ ਕੇ ਖਤੀ ਸੀ (ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਬਦਲੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਕੇ ਭਜਾ ਜਾਂਦਾ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਾਣ ਦੇ ਮਗਰ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਗੀਰੋਇਨ ਦੀ ਮਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੀ ਉਸਦੀ ਬੱਚੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਦ ਤਕ ਗੀਤਾ ਰਾਇ ਮਰ ਚੁਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਮਗਲਰਾਂ ਨਾਲ ਝੜਪ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਖਾਤਰ ਹੀਰੋ ਰਾਜ ਬੱਬਰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਮਗਲਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾ-ਇਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ‘ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਪਤੀ’ ਦੀ ਬਾ ਅਸਲੀ ਪਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੇ ਹਸਾ ਹਸਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਪੀੜਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ। ‘ਨੌਕਰ ਬੀਵੀ ਕਾ’ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਕਾਮੇਡੀ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ‘ਪ੍ਰਤਿ-ਗਿਆ’ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਹੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਉਹ ਲਗਦਾ ਵੀ ਤਾਜ਼ਾ ਦਮ ਤੇ ਸੁਹਣਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਣ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਰੋਲ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪਰਦੇ ਤੋਂ ਉਹਲੇ ਚਲ ਰਹੇ ‘ਧਰਮਿੰਦਰ-ਅਨੀਤਾ ਰਾਜ’ ਕਥਿਤ ‘ਇਸ਼ਕ’ ਦੇ ਚਰਚਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ

ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਅਨੀਤਾ ਰਾਜ ਦੀ ਜੋੜੀ ਧਰਮਿੰਦਰ ਛਾਲ ਸਜ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਰੋਜ਼-ਰਵਾਰ ਪਰ ਚੰਗਾ ਲਗਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਦੋ ਗੀਤ ਕਾਫੀ ਹਿਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਤਿਉਸਰ ਨਿਸ਼ੀ ਕੋਹਲੀ ਦੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਕੋਹਲੀ ਦੀ ਹਵਾਇਤ ਵਿਚ ਬਣੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਕਾਫੀ ਮਨੋਰੰਜਕ ਹੈ ਅਤੇ ਵੇਖਣ ਯੋਗ ਹੈ ਇਹੋ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਟਿਕਟ ਖਿੜਕੀ ਤੇ ਕਾਫੀ ਰਸ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ।

ਨੂਰਜਹਾਂ ਸੰਕਟ 'ਚ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਯੂ. ਐਨ. ਆਈ.)—ਪਾਕਿ-ਸਤਾਨ ਦੀ ਮਲਿਕਾ ਦੇ ਤਰੇਨੂਮ, ਨੂਰਜਹਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਹੈ—ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਨੂੰ ਪੋਸਿਆ ਦੀ ਅਦਾ-ਇਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣ-ਹਾਣੀ ਦਾ ਕੇਸ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਚਕਰ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਨੂਰਜਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਵਜ਼ੀਆ ਵਿਰੁੱਧ ਚੋਰੀ ਦਾ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਜ਼ੀਆ ਨੂੰ ਬੇਦਸ਼ੁਰ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਮੁਬਤ ਕਰ ਦਿਤਾ।

ਰਜ਼ੀਆ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਫੇਰ ਰਜ਼ੀਆ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਨੂਰਜਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਲਿਆ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੂਰਜਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਜ਼ੀਆ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੇ। ਨੂਰਜਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵੇਸਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਫੇਰ ਗਿਆ। ਪਰ ਕੇਸ ਹਾਰ ਗਈ। ਇਸ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਜਜ ਨੇ ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ।

ਉਰਦੂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ‘ਜੰਗ’ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ-ਬਾਰਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਨੂਰਜਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਲਿਕਾ ਦੇ ਤਰੇਨੂਮ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਤਾਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਅਮਿਤਾਬ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਦ

ਵੈਨਕੂਵਰ: ਦੌਤਾ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਰੱਤੀ ਅਗਨੀ ਹੋਤਰੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਡਿਸਕੋ ਗਾਇਕਾ ਜਿਸ ਨੇ ‘ਕੁਰਬਾਨੀ’ ਦੇ ਹਿੱਟ ਗਾਣੇ ਗਾਏ ਹਨ ਅਮਿਤਾਬ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਵੈਨਕੂਵਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਜ਼ੀਆ ਹਸਨ ਦਾ ਭਰਾ ਜ਼ਹੇਬ ਵੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਟਿਕਟਾਂ ਖ਼ੀਦਣ ਲਈ ਸਟੋਰਾਂ ਤੇ ਬੋਸ਼ਮਾਰ ਭੀੜ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਰੱਤੀ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੇ. ਬਾਲਾਚੰਦਰਾ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਵਲੋਂ ਉਤਾਰੀ ਗਈ ਅੰਫਵਾਹ ਹੈ। ‘ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮੈਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੀ ਹਾਂ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜ ਹਾਂ, ਸਭ ਦੱਖਣ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਮਲ ਹਸਨ ਤੇ ਬਾਲਾਚੰਦਰਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਂ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵੇਨ ਕਰਕੇ ਬਾਲਾਚੰਦਰਾ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ੁੱਲਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ।

‘ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਕਮਲ ਹਸਨ ਤੇ ਬਾਲਾਚੰਦਰਾ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਬੰਬਈ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਬੀ.ਆਰ. ਚੋਪੜਾ ਜਾਂ ਮਨਮੋਹਨ ਦੇਸਾਈ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਪੁਛ ਲਵੋ? ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਚੇਲੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸ ਪੱਖੋਂ ਅਲੜ੍ਹਾ ਸਮਝ ਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁਖ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਸਾਮਾਨ ਬਾਲਾ-ਚੰਦਰਾ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਰੀਅਰ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਮਚਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ‘ਗੁਰੂ’ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭੜਕਾਇਆ।’

2 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਨਾ ਭੁੱਲੋ। ਅਮੀਤਾਬ ਬਚਨ ਪੂਰੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹਨ ਰੱਤੀ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ, ਨਾਜ਼ਮਾ ਹਸਨ, ਜ਼ਹੇਬ ਹਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸਿਤਾਰੇ।

ਮਾਸਕੋ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਉਪਰ ਫਿਲਮ

ਮਾਸਕੋ (ਯੂ. ਐਨ. ਆਈ.)—ਭਾਰਤ ਦੀ 36ਵੀਂ ਆਬਾਦੀ ਵਰ੍ਹੇ-ਗੰਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮਾਸਕੋ ਟੀ. ਵੀ. ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਾਰੇ ਇੱਕ ਸੋਵੀਅਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ‘ਸੰਨਹਾਈਜ਼ ਓਫਰ ਗੋਗ’ ਦਿਖਾਈ ਗਈ। ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾ ਉਘੇ ਸਿਆਸੀ ਟਿਪਣੀਕਾਰ ਬੋਰਿਸ ਕਾਲਿਆ ਗਿਨ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਹਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਿਖਾਏ ਗਏ।

ਰੱਤੀ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ

ਰੱਤੀ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਤੇ ਕਮਲ ਹਸਨ

Disco Melody Queen
NAZIA HASSAN

Singing Sensation of U.K.
ZOHEB HASSAN

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬ ਸੁਰਤ ਸੁੰਦਰ ਨੌਜਵਾਨ, ਕੱਦ ਛੋਟਾ, ਐਮ. ਏ. ਪਾਸ ਉਮਰ 23 ਸਾਲ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਸਦੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਲੜਕੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਲੋੜਵੰਦ ਸੱਜਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਖਤ ਪੱਤਰ ਕਰਨ।

J.S.G.

Box 1643 STN 'A'

Prince George, B.C. V2L 4V6

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

ਇਕ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕਾ ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ 22 ਸਾਲ ਕੱਦ ਪੰਜ ਫੁੱਟ ਨੌਂ ਇੰਚ ਹੈ ਲਈ 19-20 ਸਾਲ ਦੀ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜਨ ਜਾਂ ਲੈਂਡਿੰਗ ਇਮੀਗਰੈਂਟ ਹੋਵੇ। ਲੜਕਾ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਹੈ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸਮੇਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਲਿਖੋ:—

Baljit Dhillon

2377, Southdale Crescent

Clearbrook, B.C. V2T 1C7

ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਖਾਲੀ

ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਘਰ ਦੀ ਦੋ ਬੈਡ ਰੂਮ ਦੀ ਬੇਸਮਿੰਟ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਘਰ ਫਰੇਜ਼ਰ ਤੇ 60 ਐਵੇਨਿਊ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਤੇ ਬਸ ਸਟਾਪ ਬਿਲਕੁਲ ਲਾਗੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਮੁਵ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ:—

324-0579

ਦਾਗਿਸਤਾਨੀ ਵਿਅੰਗ

□ ਰਾਤ ਵੇਲੇ, ਬੱਚਾ ਪੰਝੜੇ 'ਚ ਪਿਆ. ਲਗਾ-ਤਾਰ ਹੱਥੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ. ਪਰਨੀ ਨੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕੂਹਣੀ ਮਾਰੀ.

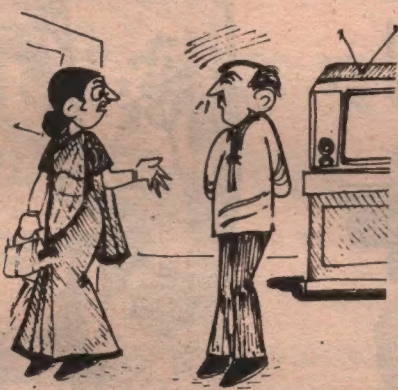
—'ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਪੰਝੜਾ ਹਿਲਾ-ਹਿਲਾ ਟੁੱਟ ਚੱਲੀਆਂ, ਆਖਿਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਬੱਚਾ ਰੋਗਾ ਵੱਧ ਆ ਹੁਣ ਪੰਝੜਾ ਹਿਲਾਉਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਲਾ, ਮੈਂ ਬਥੇਰਾ ਹਿਲਾ ਚੁੱਕੀ ਆਂ.'

ਮੁੱਠਾਂ ਨਾਸਿਰਦੀਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ.

ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬਾ, ਬਹੁਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਾ ਹੋਵੋ, ਜੇ ਬਹੁਤਾ ਹੀ ਬੱਚੇ ਗਏ ਜੋ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾ ਪਾਸਾ ਹਿਲਾਈ ਜਾਓ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਵਾਲਾ ਪਾਸਾ ਖਾਲੀ ਰਹਿਣ ਦਿਓ.

■ ਪਤੀ: ਮੈਂ ਜੋਚਦਾ ਹਾਂ ਅੱਜ ਖਾਣਾ ਕਿਸੇ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਖਾਧਾ ਜਾਵੇ.
ਪਰਨੀ: ਕਿਉਂ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਤੋਂ ਤੌਰ ਆ ਗਈ ਹੈ?
ਪਤੀ: ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਬਰਤਨ ਸਾਫ਼ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ ਤੌਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ.

ਉਹ ਬਹਾਨੇ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਚੁੱਭਣਾ.
ਜਿਹੜਾ ਬੁਣਾ ਖਿਸ਼ਾਂ ਨੇ ਲਾਇਆ ਹੈ.

ਮੈਂ ਇਕੱਲੀ ਪਿਕਚਰ ਵੇਖ ਆਉਂਦੀ ਹਾਂ! ਤੂੰ ਟੀ.ਵੀ. ਵੇਖੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਉਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਕਵਾਨ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

CLASSIFIED & MATROMONIALS

For Sale or Trade

ਅੱਠ ਏਕੜ ਬੇਰੀ ਫਾਰਮ, ਘਰ ਅਤੇ ਬਾਰਨ ਆਡਨਾਰਗਰੇਵ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਊ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਵੀ ਟਰੇਡ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ:—

856-7374

ਬੈਂਡਰੂਮ ਸਵੀਟ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਖਾਲੀ

ਦੋ ਬੈਂਡਰੂਮ ਸਵੀਟ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੈਂਡਰੂਮ ਸਵੀਟ ਨਿਊਵੈਸਟ ਮਿਨਸਟਰ ਵਿਚ 6 ਐਵੇਨਿਊ ਤੇ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ। — ਫੋਨ—424-3585

ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਲੀਅਰ ਬਰੁੱਕ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ

ਅਮਰ ਫੂਡਜ਼

3183 ਸਾਊਥ ਫਰੇਜ਼ਰਵੇਅ ਕਲੀਅਰ ਬਰੁੱਕ ਫੋਨ:—853-6458

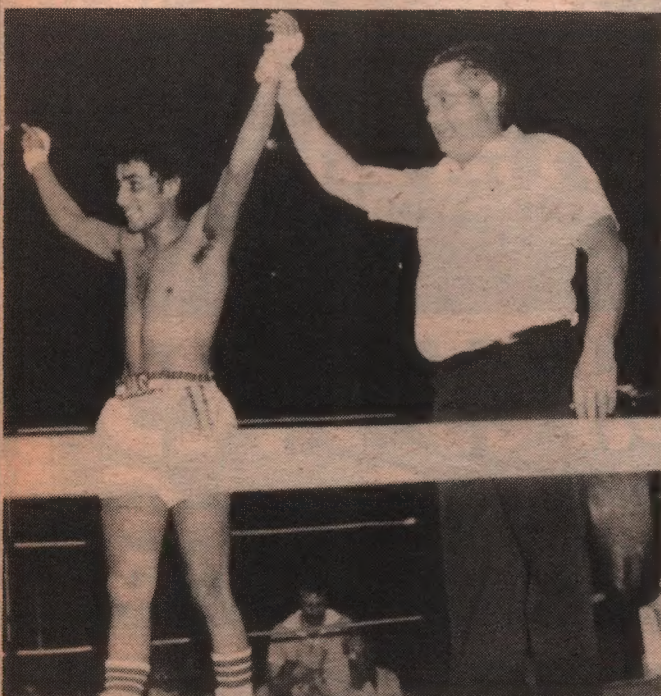
ਸ਼ੇਅਰ ਅਤੇ ਸੁਰ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਇਕ ਅਦੁਤੀ ਕਲਾਤਮਕ ਪੇਸ਼ਕਸ਼

ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਦੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਅਤੇ ਗੀਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜਗਜੀਤ ਜ਼ੀਰਵੀ, ਡੌਲੀ ਦੀਆਂ ਮਧੁਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ

ਟੇਪ ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ:—

- * ਪਾਬਲਾ ਕਲਾਬ ਹਾਊਸ 6496 ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ ਵੈਨਕੂਵਰ
- * ਮਾਨ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਸੈਂਟਰ 6512 ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ ਵੈਨਕੂਵਰ
- * ਪਾਇਲ ਸਾਫ਼ਟਵੇਅ 9379 ਸਕਾਟ ਰੋਡ ਡੇਲਟਾ
- * ਪੈਰਾਮਾਉਂਟ ਵੀਡੀਓ ਸ਼ਾਪ 9538-120 ਸਟਰੀਟ ਸਰੀ
- * ਕੂਨਰ ਗਰੇਸਰੀ ਸਟੋਰ 6632 ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ ਵੈਨਕੂਵਰ
- * ਪਟੇਲ ਸੁਪਰਮਾਰਕਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟੋਰ

ਜਸਵੰਤ ਅੜਕ ਨੇ ਪੁੰਮਾਂ ਪਾ ਦਿਤੀਆਂ

In the local card's other bouts, crowd favorite Jaswant Ark won his professional debut with a surprise second-round knockout of Eugene, Or.'s Curtis Grelo in the welterweight division. After a close first round, which was split between both boxers, Ark came out strong in the second round and put Grelo on the mat within 30 seconds. Grelo got up slowly and had the referee call the match when he appeared very unsteady on his feet. "I was just going to throw quite a few punches and I think I caught him with a left," Ark said. "I don't really know what happened but I'm really happy to win my first pro fight in Kelowna." Ark is also one of Olajide Sr.'s fighters and praised his trainer.

With his amateur career behind him Ark has set himself the ultimate goal. "I had more than 150 fights as an amateur. Now the goal is to win the world welterweight championship. That's going to be hard but all I can do is work hard and give it everything I've got."

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

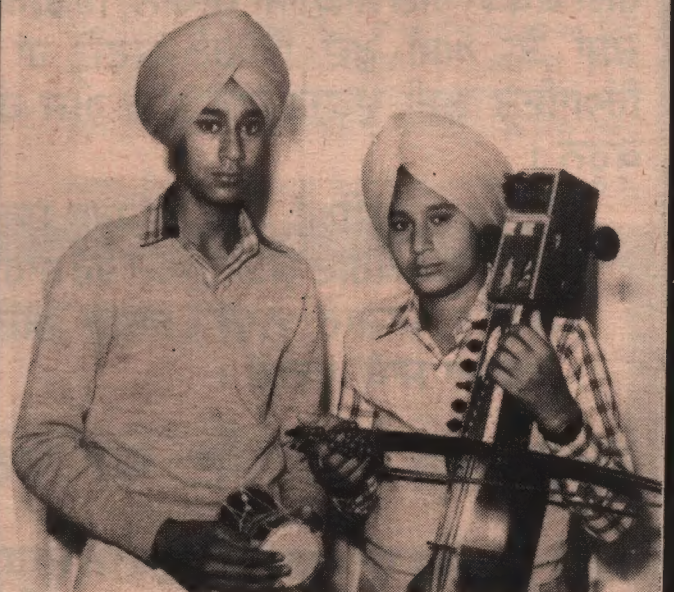
ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੱਖ ਲੜਕਾ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ, ਲੰਬਾ ਕੱਦ, ਸਾਊ ਸੁਭਾਅ ਜੋ ਇੰਡੀਆ ਹੈ(ਲੜਕੇ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਸਾਰੀ family ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸੈਟ ਹਨ) ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਲੈਂਡਿੰਗ ਇਮੀਗਰੈਂਟ, ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਲੜਕੀ ਦੀ ਉਮਰ ਕੁਝ ਵੱਧ ਘੱਟ ਜਾਂ ਡਾਈਵਰਸ ਭੀ ਹੋਵੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਦਾਜ ਦਹੇਜ਼ ਨਹੀਂ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੱਜਣ ਆਪਣੇ ਨਾਮ, ਐਡਰਿਸ ਤੇ ਫੋਨ ਨੰ: ਸਮੇਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਚਿੱਠੀ ਪਾਉਣ।

POSTAL STATION L

Box 105

WINNIPEG, (MANITOBA) CANADA

ਰਾਮੁਵਾਲੀਆ ਭਜੰਗੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਕਾ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਾਕਾ ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ 'ਮਾਨ'। ਸ਼ਗਿਰਦ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ 'ਪਾਰਸ' ਰਾਮੁਵਾਲੀਆ

'ਪਾਰਸ' ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਕਵਿਤਾ 'ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਦੀ ਵਾਰ' ਭਜੰਗੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੁਗੀਲੀ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਭਰੀ ਟੇਪ ਆ ਗਈ ਹੈ।

ਫੋਨ - 524-2778 — 524-8861

Happy Anniversary to you!

PABLA

CLOTH HOUSE
& GIFT WEAR

6496 MAIN ST VANCOUVER

321-5011 321 - 5311

ਭਾਰੀ ਸੇਲ

ਐਨੀਵਰਸ਼ੀ ਸੇਲ
ਲਈ ਪਾਬਲਾ ਕਲਾਥ ਹਾਊਸ 'ਚ

ਜਾਪਾਨ, ਕੋਰੀਆ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ
ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ
ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹਾ ਕੱਪੜਾ ਜਹਾਜ਼ਾਂ
ਰਾਹੀਂ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸ਼ੋ ਰੂਮ ਵਿਚ ਵੀ ਪੈਰ ਧਰਨ ਸਾਰ
ਅੰਦਰੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲ ਦਾ
ਝਲਕਾਰਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਆਓ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ।

ਖੁਲ੍ਹਾ ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਸਾੜੀਆਂ ਜਾਪਾਨ, ਇੰਡੀਆ ਤੇ ਹੋਰ
ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਇੰਪੋਰਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਖਾਸ
ਰਿਆਇਤ ਲਈ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਵੀਰ ਅੱਜ ਹੀ ਪਹੁੰਚ
ਕਰਨ।

ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਲਈ ਲਹਿੰਗਾ ਸੂਟ,
ਵਰੀ, ਚੂੜੇ ਕੰਗਣੇ ਕਲੀਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰਾ
ਸਾਮਾਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਾਲੋਂ ਸਸਤਾ ਅਤੇ
ਵਧੀਆ ਸਾਥੋਂ ਖਰੀਦੋ।

ਐਨੀਵਰਸ਼ੀ ਸੇਲ ਹੁਣ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਹੋਲ ਸੇਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਭਰਾ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ
ਰੀਟੇਲ ਵਿਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੋਲ ਭਾਅ 'ਚ ਖਰੀਦੋ

ਰੈਡੀ ਮੇਡ ਸੂਟ
ਸਲਵਾਰ, ਕਮੀਜ਼
ਤੇ ਦੁਪੱਟਾ

ਸਾਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ:

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਵਿਚ
ਸਿਲਕ ਅਤੇ ਕਢਾਈ
ਵਾਲੀਆਂ ਨਵੇਂ ਫੈਸ਼ਨ ਦੀਆਂ
ਸਾੜੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਤਰਾਂ ਦਾ
ਸੂਟਾਂ ਦਾ ਕੱਪੜਾ

ਕੱਪੜੇ ਦੀ

ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੇਲ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਓ